

Utrip

Februar, marec 2023 XXXI / 1

GLASILO ZBORNICE ZDRAVSTVENE
IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE – ZVEZE
STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH
SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

**30 let izhajanja Utripa priložnost
za prenovo: prilagajamo se času,
a ostajamo zvesti samim sebi**

**270 let babištva na Slovenskem
in 100 let Ginekološke klinike v Ljubljani**

**Razpis za podelitev zlatega znaka
Zbornice – Zveze za leto 2023**

**14. Kongres zdravstvene in babiške
nege Slovenije: Medicinske sestre in
babice skupaj za zdravje ljudi**

**Obvestilo bralcem UTRIPA o
napovedanem protestnem shodu
zaposlenih v ZN 22. 2. 2023**

Celotno vsebino številke si lahko ogledate
preko QR povezave oz. na spletni strani
www.zbornica-zveza.si

UVODNIK

- 3 30 let izhajanja Utripa – priložnost za prenovno: prilagajamo se času, a ostajamo zvesti samim sebi

DELO ZBORNICE – ZVEZE

- 5 Pravijo, da obljuba dela dolg ...
- 9 Razpis za podelitev zlatega znaka Zbornice – Zveze za leto 2023
- 9 14. Kongres zdravstvene in babiške nege: Medicinske sestre in babice skupaj za zdravje ljudi
- 10 Obvestilo o napovedanem protestnem shodu zaposlenih v zdravstveni negi
- 11 Obvestilo o razpisu volitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v dermatovenerologiji
- 11 Obvestilo o razpisu volitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji
- 11 Obvestilo o razpisu predčasnih volitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji
- 11 Obvestilo o razpisu predčasnih volitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji
- 11 Najava izobraževanja: Management in vodenje v zdravstveni in babiški negi
- 13 Objavljeni prenovljeni nacionalni protokoli na spletni strani Zbornice – Zveze
- 14 Mnenje Zbornice – Zveze o prilagajanju antikoagulantne terapije pred operativnimi posegi in o organizaciji dela v antikoagulantni ambulanti
- 15 Sekciji MS in ZT v zobozdravstvu podelili zahvalo za dolgoletno sodelovanje s specialisti zobne in čeljustne ortopedije
- 15 Praznično obdarovanje novorojenčkov Sekcije študentov zdravstvene nege in babištva
- 16 Prejeli smo: Zahvale članov, zaposlenih v urgentnih centrih
- 16 Prejeli smo: Zahvala Zveze študentov medicine Slovenije

JAVNA POBLASTILA

- 17 Obvestilo Zbornice – Zveze o poteku roka za podelitev licence za strokovno področje iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K

ETIKA

- 18 Častno razsodišče I. stopnje: Povabilo k sodelovanju

IZ ZGODOVINE

- 19 Na kaj vse mora misliti sestra, ko gre v nočno službo

BABIŠTVO

- 20 270 let babištva na Slovenskem in 100 let Ginekološke klinike v Ljubljani
- 22 Povabilo babicam – babiška šola
- 23 In memoriam Katja Šantelj (Grželj)

AKTUALNO

- 24 Spodbude za zaposlovanje medicinskih sester in babic v tujini – primer dobre prakse iz tujine: Nove ugodnosti za študente zdravstvene in babiške nege na Irskem
- 25 Začel se je projekt CraNE Joint Action
- 26 Druga barva lune: Nataša Štandeker
- 26 Objavljamo literarni natečaj ZGODBE MEDICINSKIH SESTER

V SPOMIN

- 25 Aniti Jevšek

INTERVJU

- 27 Sestra Natalija – Natalija Pavlič, medicinska sestra in pisateljica

PREDSTAVLJAMO VAM

- 29 Merjenje izkušenj pediatričnih pacientov z bolnišnično obravnavo
- 30 Prenos znanja znotraj profesije zdravstvene nege v Splošni bolnišnici Murska Sobota
- 31 Lucy Higgs Nichols, v suženjstvu rojena medicinska sestra in veteranka ameriške državljanske vojne

PRIDOBIVAMO NOVA ZNANJA

- 34 Strokovno srečanje Kliničnega oddelka za gastroenterologijo (UKC Ljubljana) v Portorožu
- 35 Drugi študentski Zdravstveni kamp
- 35 Zdravje zaposlenih v perioperativni zdravstveni negi – 2. del
- 36 Duhovna oskrba kot element celostne oskrbe starejših oseb z demenco
- 37 4. Šola za koordinatorja zdravstvene obravnave v Splošni bolnišnici Jesenice

ŽIVLJENJE MEDICINSKE SESTRE

- 38 Slovenija je študentom prijazna država

IZ DRUŠTEV

- 39 DMSBZT Maribor: 7. Božična zgodba pevskega zbora La Vita, In memoriam Olgi Zalar
- 40 DMSBZT Maribor: Regijski posvet »Izzivi na področju varnosti: skupaj za varnost v kontinuumu obravnave pacientov«
- 41 DMSBZT Maribor: Podelili najvišja priznanja za strokovno delo v regiji
- 44 DMSBZT Maribor: Paliativni mobilni tim
- 44 DMSBZT Maribor: 19. januarja potekal strokovni klinični večer o sladkorni bolezni
- 45 DMSBZT Novo mesto: 14. Dnevi Marije Tomšič »Organizirano delovanje medicinskih sester jugovzhodne regije skozi čas«
- 46 DMSBZT Novo mesto: Prednovoletno srečanje članic in članov DMSBZT Novo mesto
- 46 SDMSBZT Koper: Prednovoletno srečanje
- 47 SDMSBZT Koper: Izlet na Portugalsko
- 48 SDMSBZT Koper: Strokovna ekskurzija v Pomurje
- 48 SDMSBZT Koper: Razpis za podelitev srebrnega znaka za leto 2023
- 49 DMSBZT Gorenjske: Slavnostna podelitev najvišjih priznanj
- 53 DMSBZT Gorenjske: Nekaj pozitivnega za v popotnico v 2023
- 53 DMSBZT Gorenjske: Izzivi na poti zdravja moških
- 54 DMSBZT Gorenjske: Spolnost skozi oči mladostnika
- 54 SDMSBZT Koroške: Razpis za podelitev priznanj za leto 2022
- 55 SDMSBZT Koroške: Koroški strokovni večer o demenci
- 56 SDMSBZT Koroške: Predstavitev Dnevne bolnišnice operativnih strok in Ambulante za kronične rane Splošne bolnišnice Slovenj Gradec
- 57 SDMSBZT Celje: Razpis za podelitev priznanja »srebrni znak« za leto 2022 in naziv častnega člana
- 57 DMSBZT Ljubljana: Fani Marolt v spomin
- 58 DMSBZT Ljubljana: Besednica
- 58 DMSBZT Ljubljana: Osteoporoza – miti in dejstva
- 59 DMSBZT Ljubljana: Multipla skleroza
- 59 DMSBZT Ljubljana: Spoznavanje naravnih in kulturnih znamenitosti Kopra, Marezig in Ankarana

IZ DELA ZDRAVSTVENIH ŠOL

- 60 Dijaki Srednje zdravstvene šole Ljubljana so se poglobili v življenje in delo Metke Klevišar
- 62 Usposabljanje v projektu MUNERA 3, paliativne veščine v negi in oskrbi

ŽIVIMO ZDRAVO

- 63 Policistični jajčniki – sindrom s tisočeriimi obrazi

65 NAGRADNA KRIŽANKA Tosama d. o. o.

66 IZOBRAŽEVANJA

30 let izhajanja Utripa – priložnost za prenavo: prilagajamo se času, a ostajamo zvesti samim sebi

V IMENU UREDNIŠKEGA ODBORA UTRIPA,
KSENIJA PIRŠ, ODGOVORNA UREDNICA

Spoštovane članice in člani Zbornice – Zveze, ob 30-letnici izhajanja biltena Utrip smo se odločili, da ponovno pristopimo k celostni prenavi revije.

Ker se zavedamo, da so naše potrebe danes drugačne kot pred desetletjem ali celo tremi, da živimo v nenehno spreminjajočem se svetu, ki se mu želimo kar najbolje prilagajati vsi, smo Utrip skozi čas že večkrat vsebinsko in oblikovno prenavili ter vsakič obljubili, da bo Utrip rasel skupaj z nami. Da bo ostal informativni bilten, na katerega se člani lahko vedno znova zanesemo.

Nikoli pravzaprav ni bil le informativne narave. Vaša stališča, ugotovitve, razmišljanja, predstavitev, poročila, vprašanja in seveda obveščanje se spreminjajo in pridobivajo vse več vsebine in obsega, odražajo razvoj strokovnih področij delovanja medicinskih sester in babic skozi čas. Z gotovostjo se lahko ponašamo z njegovo verodostojnostjo in korektnostjo skozi ves čas njegovega razvoja.

V odzivih na ankete nam sporočate, da se spreminjajo ne le naše potrebe, ampak tudi navade. Da živimo drugačen vsakdanjik, v ritmu, ki ga narekuje današnje poklicno in zasebno življenje. Da se delovniki spreminjajo in da se intenzivnost vključenosti posameznika stopnjuje, še posebej izrazito v delovnih okoljih, da je časa, ki ga preživimo zasebno ali ga namenimo sebi in osebnim interesom, vse manj. Da živimo v digitalni dobi novih tehnologij, naprav in programov, da so na vsakem koraku na voljo najrazličnejša pametna orodja, ki nam olajšajo delo ali ponujajo novo izkušnjo. In ne nazadnje, da svetovni splet danes ponuja poplavo informacij, ki so vselej na voljo.

Tako je tudi Utrip prispeval k razvoju naše stanovske organizacije. Preden je leta 1993 izšel kot

Številni menijo tudi, da je časopis nasploh nekakšen »relikt« preteklosti, ki se je razvil v 20. stoletju, kjer je prispeval k nekaterim pomembnim zgodovinskim spremembam v svetu.

samostojni informativni bilten, njegove začetke najdemo v letu 1967, ko je začelo izhajati strokovno informativno glasilo Zdravstveni obzornik. Njegov namen je bil seznanjati bralce z delom medicinskih sester in jih obveščati o novostih, spremembah in rezultatih dela s področja njihovega delovanja (Miloradovič, 2007). Glasilo je bilo namenjeno slovenskim medicinskim sestram, fizioterapevtom in delovnim terapevtom. Od leta 1974 pa je bil Zdravstveni obzornik izključno strokovna in informativna revija medicinskih sester Slovenije (Pretnar Kunstek, 1997). Gradišek (2007) navaja, da so iz uvodnika prve številke Zdravstvenega obzornika, kakor tudi iz uvodnikov vsakega naslednjega letnika, razvidni cilji, ki si jih je zadalo uredništvo. Opiše, da so to bili cilji, ki so jih narekovale nove, obširnejše naloge zdravstvenih strokovnjakov v naglem razvoju sistema zdravstvenega varstva. Zdravstveni

obzornik je bilo informativno glasilo Zveze društev medicinskih sester Slovenije, ki je v bogatem vsebinskem in strokovnem razvoju objavljalo tako strokovne prispevke kot informativne objave in poročila regijskih društev. Uredništvo je aktivno sodelovalo tudi pri opredeljevanju in usklajevanju delovnih programov strokovnih sekcij Zveze društev medicinskih sester Slovenije in tako spodbujalo usmerjeno in sistematično obravnavo področja zdravstvene nege. Z objavo kakovostnih člankov s strokovnih seminarjev je zagotavljalo stalno strokovno izpopolnjevanje (Šipec, 2007).

Razvoj časopisno-založniške dejavnosti ustanovljene Zbornice zdravstvene nege Slovenije se nadaljuje v samostojni glasili, Zdravstveni obzornik, ki se je leta 1994 preimenoval v Obzornik zdravstvene nege, ta tudi danes ostaja edina strokovna revija s področja zdravstvene nege v Sloveniji, in informativni bilten Utrip, ki je prvič izšel februarja 1993 kot odziv na potrebe po hitrem in ustreznem obveščanju članov. Decembra 1992 je bila za glavno in odgovorno urednico časopisno-založniške dejavnosti za štiriletno mandatno obdobje 1993–1997 imenovana Veronika Pretnar Kunstek.

Veronika Pretnar Kunstek je z besedo glavne in odgovorne urednice časopisno-založniške dejavnosti na pot pospremila prvo številko Utripa: »Ob ustanovitvi Zbornice zdravstvene nege decembra 1992 se je porodila tudi misel in potreba po novem glasilu, ki nas bo skušalo čim bolj obveščati o delu in poslovanju Zbornice, hkrati pa tudi sproti obveščati o strokovnih srečanjih društev in sekcij ter o drugih pomembnih dogajanjih. In tako je pred vami že prva številka našega novega informativnega biltena, ki smo ga poimenovali UTRIP. Izhajal naj bi vsak mesec, vsakič pa bomo natisnili približno 8.500 izvodov, tako da bomo naše glasilo lahko posredovali res vsem članicam in članom Zbornice zdravstvene nege Slovenije« (Pretnar Kunstek, 1993). Že v naslednjih letih je Utrip razvil novo podobo, njegova naklada pa se je postopno povečevala.

Če je Utrip na svojo pot zakorakal v 8.500 izvodih, jih danes tiskamo podvojeno, saj naklada znaša že 16.000 obsežnih revij, ki jih pošiljamo vse večjemu številu svojih članic in članov po vsej Sloveniji. Kljub vsemu pa zmanjkuje prostora. Vaši kakovostni prispevki na način in v obliki, kot smo ju vajeni, prevečkrat ostanejo »pred vrati«, kjer čakajo naslednjo številko. Na stališčih, ki jih v uredniškem odboru sprejemamo po zahtevnih razpravah, smo danes, kljub mnogim sicer dostopnim informacijam prepričani, da je zato še toliko bolj pomembna strokovna, zanesljiva in hkrati pravočasna informacija, pri čemer je pomemben tudi kontekst, v katerega je umeščena.

Veseli smo, da je Utrip izjemno bran in da številno prispevkov narašča, zato stojimo pred odgovorno odločitvijo, ki jo narekuje obljuba, da bomo skupaj rasli in hkrati ostali aktualni in kakovostni. S prvo tovrstno spremenjeno številko in drugačnim pristopom k izdaji ter pošiljanju bomo naslovili tako naše potrebe kot navade.

Utrip, ki je pred vami, je ob enakem ali večjem obsegu in tako številu prispevkov bolj pregleden in razgiban, celo revijalen. Z novo postavitevijo bo v belini prostora tudi lažje dihal.

Tiskane številke Utripa, ki jih bomo prejeli na dom, bodo s kazalom in izbranimi povzetki napovedovale, sporočale in vabile k prebiranju celotnih prispevkov v elektronski obliki. E-Utrip boste prejeli vsi članice in člani, še naprej pa bo Utrip v tej obliki objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze (<https://www.zbornica-zveza.si/izobrazevanja/publikacije/glasilo-utrip/>). Tako bomo bliže tehnološki prenovi izdaj za mobilne in kdo ve kakšne digitalne naprave v prihodnosti.

Literatura:

Gradišek A. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. Obzor Zdr N 2007; 41 Suppl. 1: 2-4.

Miloradovič M. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. Obzor Zdr N 2007; 41 Suppl. 1: 4-6.

Pretnar Kunstek, V., 1997. Zaključno poročilo o delu časopisno-založniške dejavnosti v štiriletnem mandatnem obdobju od leta 1993 do 1997. Utrip, V(3), pp. 14-16.

Pretnar Kunstek, V., 1993. Beseda urednice. Utrip, I(1), pp. 2.

Šipec M. 80 let organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem. Obzor Zdr N 2007; 41 Suppl. 1: 7.

Ne glede na nove oblike medijev vemo, da smo lahko še naprej uspešni le, če nam bo uspelo slediti razvoju strokovnega področja. To za nas ostaja prioriteta. Zavedamo se tudi, da vsaka sprememba, še posebej tako obsežna in temeljita, zahteva čas. A kot strokovna organizacija smo zavezani osebnemu in strokovnemu razvoju, zato je trajnostna naravnost naša odgovornost. Ne nazadnje smo se slovenske medicinske sestre in babice zavezale tudi trajnostnemu razvoju. Izraža se v zelenih tehnologijah in inovacijah, zato želimo ob strokovnih izzivih prispevati tudi k reševanju okoljskih, družbenih in gospodarskih izzivov. Prepričani smo, da z boljšim ravnanjem z okoljem in osveščeno potrošnjo zmanjšujemo vplive na okolje in stroške poslovanja. Verjamemo, da bo Utrip, ki je pred nami, k temu prispeval v največji možni meri in da bo naše skupno zavzemanje za trajnostni razvoj v središču prizadevanj ohranjalo našo iskreno strokovno zvestobo in stanovsko pripadnost.

Ob tej priložnosti se ponovno iskreno zahvaljujemo vsem aktivnim ustvarjalcem biltena, ki so v tridesetih letih ustvarili prepoznavno informativno glasilo poklicnih skupin medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, ki ga danes v sodobni obliki lahko prebiramo kjerkoli, tudi zunaj organizacije, kjer pomembno promovira vlogo poklicev v zdravstveni negi, babištvo in oskrbi ter predstavlja pomen našega dela. Posebna zahvala vsem glavnim in odgovornim urednicam, članicam uredniških odborov ter drugim sodelavcem za neizbrisen pečat na področju razvoja informativnega biltena Utrip.

Hvala vam, zvestim članicam in članom, ki ste s svojimi prispevki skozi desetletja njegovi ustvarjalci v najširšem pomenu.

Članice uredniškega odbora:

Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze, glavna urednica

Ksenija Pirš, odgovorna urednica

Anita Prelec, izvršna direktorica Zbornice – Zveze

Marjeta Berkopec, mag. Andreja Krajnc, Tea Bevk, Tadeja Drenovec,

Zala Marn in Nataša Radanović, članice

Pravijo, da obljuba dela dolg ...

ANITA PRELEC, MONIKA AŽMAN

Za nami je že prvi mesec leta 2023, zaradi preobilice dela, novih izzivov in težav, ki jih prinaša sedanost, je videti, kot da nam čas vsem skupaj preprosto spolzi med prsti kot pesek. Še vedno se ne samo v Sloveniji, ampak v večini držav Evropske unije srečujemo z različnimi težavami, v zadnjem času predvsem s pomanjkanjem kadra v javnem zdravstvu na vseh ravneh – primanjkuje od bolničarjev-negovalcev, medicinskih sester do zdravnikov ... Si bodo odločevalci končno upali ugrizniti v to prekislno jabolko in postavili stvari na svoje mesto ali se bodo še naprej podrejali različnim interesnim skupinam? Pravijo, da obljuba dela dolg ...

1. 12. 2022

Center za usposabljanje in delovno varstvo Radvljica je obeležilo izjemno obletnico – 70 let delovanja in ustvarjanja. Visoko obletnico so slavnostno proslavili v lepem, sproščenem in navdihujočem vzdušju, s sporočilom njihove vizije »Edinstveni in raznoliki ustvarjamo okolje, v katerem radi živimo, se učimo in delamo«. Zahvalo Zbornice – Zveze za centru predala naša predsednica Monika Ažman.

2. 12. 2022

Anita Prelec se je udeležila sestanka ICM evropske regije. Junija 2023 bo v Indoneziji organiziran že 33. kongres ICM. Od zadnjega globalnega srečanja ICM bo minilo že šest let, zato so priprave že v polnem teku, navdušenje nad vnovičnim srečanjem pa toliko bolj intenzivno. Tema kongresa letošnjega kongresa je Spet skupaj: od dokazov do realnosti, kar kaže na delo pri izvajanju na dokazih podprte prakse v babištvo. Nova skupina FB ICM Europe bo omogočila, da ostanemo povezani s člani ICM v regiji, prejemamo regionalno pomembne posodobitve iz ICM in delimo posodobitve o dejavnostih in težavah, ki vplivajo na babice ter zdravje mater in novorojencev. Z letom 2023 začnejo delovati v vseh regijah novi odbori ICM, ki se bodo omejili na regijske potrebe. Namen evropskega odbora ICM je podpora krepitvi stroke babic na regionalni in svetovni ravni ter uskladitev s strokovnim okvirom ICM. Pomagali bodo graditi pozitivne delovne odnose in mreže med babicami, regulatorji, raziskovalci, voditelji in združenji babic v regijah.

3. 12. 2022

Na povabilo predsednice DMSBZT Gorenjska Alenke Bijol se je vodstvo Zbornice – Zveze v prijetnem

okolju Festivalne dvorane na Bledu udeležilo svečanosti s podelitvijo srebrnih znakov in naziva častna članica DMSBZT Gorenjske za leta 2020, 2021 in 2022. Pester družaben program je svečano povezal več kot 300 članic in njihovih družinskih članov.

(prisotnih je bilo 11 novinarjev različnih medijev), v popoldanskem času pa še predstavitev priročnika v Cankarjevem domu v Štihovi dvorani. Oba dogodka ocenjujemo kot odmevna, tudi knjigo smo že morali ponatisniti, saj je prvih 300 izvodov hitro pošlo.

5. 12. 2022

Anita Prelec se je udeležila skupnega izobraževanja o zdravstveni obravnavi transspolnih oseb v prostorih Zbornice – Zveze, ki smo ga pripravili v sodelovanju z Zdravniško zbornico. Bogat strokovni program je bil podprt s pravnimi vidiki ureditve razmer v evropskem in slovenskem prostoru. Na srečanju so svoje izkušnje in izzive delile tudi transspolne osebe, ki vstopajo v zdravstveno obravnavo. Hibridnega izobraževanja se je udeležilo 480 ljudi, v največji meri preko spletne aplikacije.

7. 12. 2022

V sklopu mednarodnih dni boja proti nasilju nad ženskami in svetovnem dnevu človekovih pravic je Delovna skupina za nenasilje v zdravstveni in babiški negi, ki deluje pri Zbornici – Zvezi, predstavila priročnik Nasilje NE!, namenjen obravnavi nasilja v zdravstvenih in socialnovarstvenih zavodih. Priročnik prinaša predloge za obravnavo različnih pojavnosti nasilja, s katerimi se soočajo v zdravstveni in babiški negi s strani pacientov, stanovalcev ter svojcev ali sodelavcev. V zdravstvenih zavodih zaznavajo tudi nasilje v družini in partnerskih odnosih, zato priročnik prinaša predloge obravnav tudi za najbolj ranljive in pogoste žrtve nasilja v družini: otroke, ženske in starejše osebe. Prvič pa so se v zdravstveni in babiški negi lotili tudi področja nasilja nad pacienti, ki ga povzročajo drugi pacienti, njihovi bližnji ali zaposleni. V ta namen smo na Zbornici – Zvezi zjutraj organizirali tiskovno konferenco za medije

(Fotografiji: arhiv Zbornice - Zveze)

8. 12. 2022

Predsednica in podpredsednik sta se v Grand hotelu Bernardin v Portorožu udeležila svečanosti na prednovoletnem srečanju strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper. Ob bogatem kulturnem programu so podelili zahvale SDMSBZT Koper za dolgoletno delo na področju zdravstvene in babiške nege.

9. 12. 2022

Ta dan smo v strokovnih službah Zbornice – Zveze namenili kratkemu srečanju z upokojenimi sodelavkami in lutkovni predstavi s prihodom dedka Mraza za otroke zaposlenih.

12. 12. 2022

Predsednica se je udeležila prve seje v Državnem svetu, kamor je bila izvoljena kot predstavnica zdravstva. V Državnem svetu je članica interesne skupine negospodarskih dejavnosti. Na seji so izvolili novega predsednika Državnega sveta, ki je postal Marko Lotrič.

14. 12. 2022

Koordinatorica dejavnosti strokovnih sekcij Nataša Piletič se je udeležila 16. videokonferenčne seje Razširjenega strokovnega kolegija za zdravstveno in babiško nego. RSKZBN je sprejel sklep, da se apelira na Ministrstvo za zdravje, da se pristopi k pripravi Strategije razvoja zdravstvene in babiške nege za naslednje 10-letno obdobje. Če ministrstvo k temu ne bo pristopilo, bo RSK za zdravstveno in babiško nego v sodelovanju s strokovnimi združenji omenjeno strategijo pripravil sam. Poleg tega so na seji izglasovali novo podpredsednico Klavdijo Čuček Trifkovič, ki bo aprila 2023, po izteku mandata predsednika Jožeta Prestorja, prevzela vodenje RSK za naslednje dveletno obdobje.

Skupaj s predstavniki NIJZ je potekal sestanek, vezan na pripravo specialnih znanj iz zdravstvene nege na področju duševnega zdravja in psihiatrije. Pojasnili smo, da specialna znanja predstavljajo osnovno znanje za izvajalce zdravstvene nege na vseh ravneh zdravstvenega varstva, kamor se vključujejo izvajalci zdravstvene nege. Izobraževanja v okviru NIJZ so prav tako obvezen del vseživljenjskega učenja in so usmerjena v funkcionalno opolnomočenje celotnega zdravstvenega tima.

15. 12. 2022

Na pobudo predsednice je na Zbornici – Zvezi potekal sestanek z v. d. direktorice Direktorata za zdravstveno nego Natašo Vidnar. Predstavila ji je glavne izzive, s katerimi se srečuje Zbornica – Zveza in izhodišča za nadaljnje delo. Predsednica ji je predstavila tudi delo na področju javnih pooblastil in strokovne nadzore s svetovanjem v dejavnosti zdravstvene in babiške nege.

Predsednica se je udeležila božično-novoletnega sprejema Splošne bolnišnice v Novi Gorici in v večernih urah še prednovoletnega srečanja članov Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto.

17. 12. 2022

Monika Ažman se je udeležila volilnega občnega zbora DMSBZT Velenje in pozdravila navzoče članice in člane najmanjšega društva. Čestitke mag. Janezu Kramarju za nov 4-letni mandat pri predsedovanju društva.

Potekala je 23. seja Upravnega odbora z obsežnim dnevnim redom. Povzemamo ključne sklepe.

Javna razprava o Pravilniku o preizkusu znanja slovenskega strokovnega jezika za zdravstvene delavce in zdravstvene sodelavce, ki opravljajo dejavnosti v zdravstveni in babiški negi, se je končala v začetku decembra 2022, vendar pa Ministrstvo za zdravje zbornici še ni posredovalo usklajenega pravilnika v sprejem. Izpitno komisijo za preizkus znanja slovenskega strokovnega jezika za zdravstvene

delavce in zdravstvene sodelavce, ki opravljajo dejavnosti v zdravstveni in babiški negi, sestavljajo štirje člani, in sicer dve diplomirani medicinski sestri ali diplomirana zdravstvenika oziroma diplomirani babici ali diplomirana babičarja ter dva slovenista. Preizkus znanja je sestavljen iz pisnega in ustnega dela.

Sklep UO

Upravni odbor Zbornice – Zveze je določil, da stroški preizkusa znanja slovenskega strokovnega jezika za izvajalce zdravstvene in babiške nege znašajo 300 evrov z vključenim DDV.

Člani Upravnega odbora so se seznanili z odstopno izjavo dosedanega predsednika sekcije Darka Loncnarja in s predlogom, da se za vršilca dolžnosti predsednika Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji imenuje Aljoša Lapanjo, dosednji podpredsednik sekcije, ki bo funkcijo v. d. predsednika sekcije opravljal do predčasnih volitev v maju 2023.

Sklep UO

Upravni odbor Zbornice – Zveze je na predlog izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji v skladu s 36. členom Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice – Zveze imenoval Aljošo Lapanjo za vršilca dolžnosti predsednika Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji z glasovalno pravico, ki svojo funkcijo opravlja do predčasnih volitev sekcije v mesecu maju 2023.

Upravni odbor je obravnaval predlog novega Pravilnika o nacionalnem registru specialnih znanj v dejavnosti zdravstvene in babiške nege. Pravilnik na novo določa, da program izobraževanja za priznavanje specialnega znanja obsega najmanj 150 ur, pri čemer teoretično izobraževanje predstavlja najmanj 50 % izobraževanja, določa priporočen čas veljavnosti specialnega znanja oziroma časa rednega obnavljanja oziroma dopolnjevanja specialnega znanja ter med drugim določa časovno veljavnost pooblastila organizatorju za organiziranje izobraževanja za pridobitev specialnega znanja.

Sklep UO

Upravni odbor Zbornice – Zveze je sprejel novi Pravilnika o nacionalnem registru specialnih znanj v dejavnosti zdravstvene in babiške nege.

Upravni odbor je obravnaval predlog novega Pravilnika o nacionalnih protokolih s področja zdravstvene in babiške nege ter oskrbe. Pravilnik med drugim določa, da nacionalne protokole sprejme Upravni odbor Zbornice – Zveze in se ne posreduje več v obravnavo in potrditev Razširjenemu strokovnemu kolegiju za zdravstveno in babiško nego. **Veljavnost protokolov je po novem 5 let.**

Sklep UO

Upravni odbor Zbornice – Zveze je sprejel novi Pravilnika o nacionalnih protokolih s področja zdravstvene in babiške nege ter oskrbe.

Sklep UO

Člani Upravnega odbora Zbornice – Zveze so potrdili nov cenik izobraževanj Zbornice – Zveze:

- enodnevna kotizacija je 220 evrov z DDV,
- dvodnevna kotizacija je 360 evrov z DDV,
- tridnevna kotizacija je 540 evrov z DDV.

Člani Zbornice – Zveze imajo ob poravnanih članskih obveznostih 50-% popust. Cenik velja od 1. 1. 2023. Sklep stopi v veljavo takoj.

Sklep UO

Člani Upravnega odbora so potrdili naslednje nacionalne protokole aktivnosti zdravstvene in babiške nege: Vstavitve varne atravmatske igle v vensko valvulo, Odvzem krvi iz venske valvule z zaprtim sistemom, Prebrizgavanje in odstranitev varne atravmatske igle iz venske valvule. Sklep stopi v veljavo takoj.

Sklep UO

Zbornica – Zveza bo ne glede na določilo šeste točke prvega odstavka 30. člena Pravilnika o registru in licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege (Uradni list RS, št. 152/20 in 195/21), ki omejuje pridobljene licenčne točke na podlagi samoizpopolnjevanja s pomočjo multimedijskih programov za učenje na daljavo do 15 % vseh licenčnih točk v licenčnem obdobju vsem izvajalcem zdravstvene in babiške nege, ki za samostojno delo potrebujejo licenco, priznavala licenčne točke, pridobljene na podlagi udeležbe na samoizpopolnjevanjih s pomočjo multimedijskih programov za učenje na daljavo v času od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023, saj se tudi zaradi širjenja nalezljive bolezni covid-19 velik del izobraževanj izvede s pomočjo multimedijskih programov za učenje na daljavo. Sklep stopi v veljavo takoj.

20. 12. 2022

Na redni seji sta se sestala izvršni odbor Sekcije MS in ZT v nefrologiji in izvršni odbor Sekcije babic.

3. 1. 2023

Na sestanku novega uredniškega odbora glasila Utrip je bila glavna tema prenova celostne podobe Utripa ob 30-letnici izhajanja tega glasila. Trajno-stno usmerjena oblika tiskane verzije Utripa bo po novem kombinacija člankov in QR kode, vsi člani pa bodo prejeli tudi e-mail z elektronsko verzijo. Na ta način bo Zbornica – Zveza racionalizirala stroške pošte in tiska. Člani Zbornice – Zveze bodo o prenovi Utripa obveščeni v e-novicah.

4. 1. 2023

Posveta o digitalizaciji v zdravstvu na Zbornici – Zvezi: mag. Janez Kramar in Nataša Piletič sta poročala o posvetu, na katerem so govorili o pomenotenu dokumentov za digitalizacijo zdravstva. Srečanje sta ocenila kot koristno. Za vključevanje zdravstvene nege bo potrebno povezovanje na nacionalni ravni. Pomisleki predstavnikov iz primarne in sekundarne ravni so bili predvsem v zvezi z bazami podatkov, ki bodo uporabljene pri tem projektu. Posvet sta vodila Matic Jerman in Anton Justin, član Razširjenega strokovnega kolegija za informatiko v zdravstvu pri Ministrstvu za zdravje.

12. 1. 2023

Začetek izobraževanja iz specialnega znanja zdravstvene nege na področju duševnega zdravja in psihiatrije na Zbornici – Zvezi.

13. 1. 2023

Anita Prelec in mag. Janez Kramar sta se udeležila predstavitve strategije digitalizacije zdravstva 2022–2027, Brdo pri Kranju. Ključne informacije si lahko preberete na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/O-MINISTRSTVU/Slovenija-E-zdravje-za-bolj-zdravo-druzbo-v2.pdf>.

16. 1. 2023

Potekala je 24. seja Upravnega odbora Zbornice – Zveze. Povzemamo ključna sporočila in sklepe:

Sklep UO

Člani Upravnega odbora sprejmejo sklep, da dokument Strategija delovanja in razvoja Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije 2023–2033 potrdijo poslanci 36. Skupščine Zbornice – Zveze. Sklep stopi v veljavo takoj.

Člani Upravnega odbora so se seznanili s časovnico 36. Skupščine Zbornice – Zveze in imenovali organe skupščine, ki bo potekala **28. marca 2023 v hotel Mons v Ljubljani**.

Sklep UO

Člani Upravnega odbora so imenovali v organe 36. skupščine:

- delovno predsedstvo: Metka Plesničar, predsednica, mag. Janez Kramar, član, Renata Batas, članica;
 - verifikacijska komisija: Alenka Bijol, predsednica, Andrej Koletnik, član, Irena Potočar, članica; zapisnikarja: Andrej Vojnovič, Nataša Božič;
 - overovatelja zapisnika: Gordana Njenjič, Gordana Lokajner.
- Sklep stopi v veljavo takoj.

Javna razprava o Pravilniku o preizkusu znanja slovenskega strokovnega jezika za zdravstvene

delavce in zdravstvene sodelavce, ki opravljajo dejavnosti v zdravstveni in babiški negi, se je končala v začetku decembra 2022. Zbornica – Zveza je pričakovala, da bo predlog pravilnika sprejet v decembru in bi lahko prvi preizkus znanja potekal konec decembra 2022 ali januarja 2023. Vendar je Ministrstvo za zdravje šele 12. 1. 2023 zbornici posredovalo predlog pravilnika z nekaterimi pripombami Službe vlade za zakonodajo, Ministrstva za javno upravo ter Ministrstva za kulturo. Pričakujemo, da bo lahko Upravni odbor januarja 2023 predlog pravilnika sprejel in bo minister za zdravje podal k pravilniku soglasje. Prvi preizkus znanja slovenskega strokovnega jezika za izvajalce zdravstvene in babiške nege je načrtovan za februar 2023.

Zbornica – Zveza bo ministrstvu v naslednjih dneh posredovala tudi analizo strokovnih nadzorov za leto 2022 z namenom hitrega soglasja Ministrstva za zdravje k programu strokovnih nadzorov v dejavnosti zdravstvene in babiške nege za leto 2023, ki je bil ministrstvu posredovan 6. 12. 2022.

Anita Prelec članom Upravnega odbora predstavi novo podobo glasila Utrip. Utrip bo imel sodobnejšo obliko in videz. Trajnostno usmerjena oblika Utripa bo po novem kombinacija člankov in QR kode. Tudi v prenovljeni različici bo prostor za oglaševanje.

Člani upravnega odbora so na 23. seji potrdili nacionalni, slovenski del uredniškega odbora Obzornika zdravstvene nege. Glavna in odgovorna urednica Obzornika zdravstvene nege doc. dr. Mateja Lorber pa je povabila k sodelovanju še tuje urednike.

SKLEP UO

Na pobudo glavne in odgovorne urednice Obzornika zdravstvene nege doc. dr. Mateje Lorber člani Upravnega odbora Zbornice – Zveze potrdijo uredniški odbor v sestavi: viš. pred. Mateja Bahun, asist. dr. Leona Cilar Budler, doc. dr. Mojca Dobnik, asist. Tina Kamenšek, asist. Sergej Kmetec, Martina Kocbek Gajšt, doc. dr. Andreja Kvas, Andreja Ljubič, izr. prof. dr. Sabina Ličen, izr. prof. dr. Mateja Lorber, izr. prof. dr. Miha Lučovnik, viš. pred. dr. Marija Milavec Kapun, izr. prof. dr. Melita Peršolja, viš. pred. dr. Petra Petročnik, izr. prof. dr. Mirko Prosen, doc. dr. Tamara Štemberger Kolnik, doc. dr. Dominika Vrbnjak, Adam Davey, Ph.D., Professor Kathleen Markey, Professor, Brendan McCormack, Professor, Tanya McCance, Mona Grey Professor, Alvisa Palese, Professor, Betül Tosun, Associate Professor, Valérie Tóthová, Professor. Sklep stopi v veljavo takoj.

Skladno s splošnim dvigom cen v Republiki Sloveniji je bil sprejet nov cenik, objavljen je na: <https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2023/01/OB-VIROP01-26-CE-NIK-STORITEV-ver.-2.pdf>

19. 1. 2023

V hotelu Radisson Blu Plaza Ljubljana je potekala svečana podelitev potrdil o vpisu v Nacionalni register specialnih znanj s poklicnimi kompetencami s področja okužb, povezanih z zdravstvom in s področja

ročja paliativne zdravstvene nege in oskrbe. Udeleženke je pozdravila predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman in jim izročila potrdila s poklicnimi kompetencami. Bojana Florjančič (Hansen Beck) je udeležencem predstavila zanimivo predavanje o uvajanju sprememb v zahtevnih situacijah. Svečane podelitve so se udeležili tudi predstavniki organizacijskih odborov obeh specialnih znanj. Specialno znanje s področja okužb, povezanih z zdravstvom, je bilo namenjeno zaposlenim v socialnovarstvenih zavodih in zdravstvenih domovih. Tokratnega usposabljanja se je udeležilo 13 izvajalcev iz socialnovarstvenih zavodov in 6 iz zdravstvenih domov.

Varen in zanesljiv venski pristop je bistven za paciente z rakom, ki prejemajo dolgotrajno, agresivno intravenozno zdravljenje. Venski pristop se izbira glede na potrebe pacienta, trajanje in frekvenco zdravljenja. Osrednji venski dostopi, kot sta osrednji venski kateter s podkožnim prekatom ali krajše VAP ter periferno vstavljen osrednji venski kateter ali PICC, so koristni zlasti pri pacientih s slabim perifernim žiljem.

Ker predstavljajo povezavo med zunanjim okoljem in krvnim obtokom, potencialno predstavljajo veliko nevarnost za zaplete, zlasti okužbe. Za rokovanje in preprečevanje okužb, povezanih z osrednjimi venskimi katetri, je zelo pomembno neprestano izobraževanje medicinskih sester, ki z osrednjimi venskimi katetri rokujejo, in spremljanje sodobnih smernic s tega področja.

Zato se je Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v onkologiji odločila za pripravo nacionalnega protokola in izvajanje učnih delavnic s tematiko rokovanja in oskrbe osrednjih venskih katetrov VAP in PICC. Delavnice so bile izvedene že večkrat, med epidemijo covida tudi preko spleta. Zanimanje in zadovoljstvo z delavnico s strani medicinskih sester je veliko, predvsem kolegic s področja primarnega zdravstva, ki prihajajo iz zdravstvenih domov, in patronažnih medicinskih sester.

(Fotografija: arhiv strokovne sekcije)

20. 1. 2023

Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto je obeležilo 60-letnico ustanovitve in nepretrganega delovanja. Skupaj z nagovorom je predsednica Zbornice – Zveze podelila zahvalno listino in jim zaželela uspešno delovanje še naprej.

23. 1. 2023

Predsednica strokovne sekcije Barbara Bukovnik, Vida Bračko in Monika Ažman so se odzvale povabilu Ministrstva za zdravje in se udeležile predstavitve projekta TSI za krepitev primarnega zdravstvenega varstva.

Izvršna direktorica in predsednica Zbornica – Zveze sta se udeležili odprtja razstave v Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani ob 100-letnici bolnice za ženske bolezni in porodništvo v Ljubljani in 270-letnici začetka formalnega izobraževanja babic na Slovenskem. Hvala DMSBZT Ljubljana, ki je tudi sodelovalo pri pripravi razstave, še prav posebna hvala pa članici upravnega odbora Zbornice – Zveze Gordani Njenjič, ki je ob odprtju razstave spregovorila v imenu vseh slovenskih babic.

24. 1. 2023

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti je imela svojo prvo sejo letos. Zaradi izrednih razmer na cestah in obilice snega so se sestale v spletnem okolju. Na seji so naredile analizo strokovnega srečanja v Zrečah 19. in 20. 10. 2022 in organizacijsko načrtovale strokovno srečanje s paliativnimi vsebinami, ki ga bodo izvedle 8. 3. 2023. Predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman jim je predstavila aktualno problematiko. Obravnavale so tudi vse pogostejše primere nasilja, s katerim se kolegice srečujejo v domačem okolju in se dotaknile možnosti digitalizacije in e-dokumentacije v patronažnem varstvu.

Delovna skupina SLONDA se je sestala z namenom usklajevanja terminologije v strokovno pregledanem prevodu klasifikacije NIC (Nursing Intervention Classification). Po uskladitvi terminologije v prevodu pošljejo besedilo v lektoriranje. Veseli smo, da se približujemo zaključku obsežnega dela za izdajo NIC v slovenskem strokovnem prostoru.

25. 1. 2022

Predsednica Zbornice – Zveze se je sestala z generalnim sekretarjem Zveze organizacij pacientov Slovenije Gregorjem Cuzakom, ki je predstavil vizijo in ključna delovanja zveze in možnosti skupnega delovanja.

Mag. Janez Kramar se je udeležil 3. seje Strateškega sveta ZBN.

26. 1. 2022

Monika Ažman je sodelovala na Komisiji za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide v Državnem svetu, kjer so obravnavali poročilo varuha človekovih pravic »Dostopnost centrov za socialno delo za gibalno in senzorno ovirane invalide«.

27. 1. 2023

Predsednik vlade dr. Robert Golob je ustanovil Strateški svet za zdravstvo. Njegova ključna naloga bo priprava predlogov in strokovnih usmeritev za prenovo zdravstvenega sistema. Potekala je ustanovitvena seja, na kateri je prisostvovala tudi predsednica Zbornice – Zveze.

Na sedežu Zbornice – Zveze je potekal sestanek o izobraževanju zdravstvene nege v zobozdravstveni

dejavnosti na srednjih zdravstvenih šolah. Sestanek so se udeležili predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman, Krunoslav Pavlovič, dr. dent. med. predsednik Odbora za zobozdravstvo in podpredsednik Zdravniške zbornice Slovenije, Milena Avsenak iz Zdravniške zbornice Slovenije in Damjana Grubar, predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu. Krunoslav Pavlovič je predstavil kadrovsko problematiko v zobozdravstvenih ambulantah. Ker od leta 1984 v šolskem sistemu ni več formalnega izobraževanja za poklic zobozdravstvenega asistenta, to predstavlja ogromno vrzel v pridobivanju znanj in spretnosti za opravljanje tega poklica. Problem postaja vedno bolj pereč, saj svojo poklicno pot zaključujejo še zadnje zobozdravstvene asistentke s formalno izobrazbo, ki so imele pomembno vlogo pri prenosu znanj in spretnosti na mlajše kolegice. Zaradi pomanjkanja izobraženih kadrov je žal opaziti trend zaposlovanja oseb nezdravstvenih poklicev za opravljanje te dejavnosti. V zdravstvenih šolah je treba spodbujati pomen izvajanja modula Zdravstvena nega v zobozdravstveni dejavnosti in ga razširiti, tudi v izvajanje enotnega praktičnega usposabljanja.

Po daljšem času srečevanj v virtualnem okolju so se v živo sestali člani uredniškega odbora naše strokovno-znanstvene revije Obzornik zdravstvene nege pod vodstvom glavne in odgovorne urednice izr. prof. dr. Mateje Lorber.

31. 1. 2023

Ta dan je potekala obnovitvena presoja certifikata kakovosti ISO 9001:2015. Presojevalca sta pregledala celoten sistem vodenja kakovosti, presojani so bili vsi procesi strokovnih služb Zbornice – Zveze. Prepoznala sta nekaj dobrih praks. Neskladij ni bilo ugotovljenih. Z namenom dodatnega poglobljenega razmišljanja pri spremljanju dveh procesov sta bili predlagani dve priporočili. V presojo so bili vključeni vsi zaposleni, ki so v času priprav na zunanjo presojo delovali profesionalno, odgovorno in zavzeto, kar sta prepoznala tudi presojevalca.

Komisija za dodeljevanje sredstev iz sklada za izobraževanje je dodelila januarja 8535 evrov in februarja 6180 evrov in 450 USD.

(Fotografija: arhiv Zbornice – Zveze)

Ko boste v roke prejeli nov utrip, s prenovljeno podobo, bodo zimske počitnice že pri koncu, upamo, da ste kak dan preživeli v družbi svojih najbližjih.

Skupaj pa bomo navijali za uspešne nastope naših športnic in športnikov na svetovnem prvenstvu v nordijskem smučanju v planici. Držimo pesti, da bomo uspešni – tudi na shodu zaposlenih v zdravstveni negi 22. 2. 2023.

Napišite nam, kako ste zadovoljni z novo podobo glasila utrip na utrip@zbornica-zveza.si. Vaše odzive bomo objavili v naslednji številki.

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE -
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

V skladu s 4. členom Statuta Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih
društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

in

Pravilnikom o priznanjih Zbornice – Zveze ter sklepom Upravnega odbora 24. redne seje 16. 1.
2023 objavljamo

Razpis za podelitev Zlatega znaka Zbornice – Zveze za leto 2023

Zbornica – Zveza bo v letu 2023 podelila do deset zlatih znakov.

Kandidatke/kandidate za zlati znak v skladu s *Pravilnikom o priznanjih Zbornice – Zveze* lahko predlagajo **posamezni člani Zbornice – Zveze** z **obvezno podporo** regijskega strokovnega društva, strokovne sekcije oziroma drugega organa ali delovnega telesa Zbornice – Zveze ter **regijska strokovna društva, strokovne sekcije** in **drugi organi** ter **delovna telesa** Zbornice – Zveze.

Kriteriji za podelitev zlatega znaka:

- uspešno poklicno delo na področju zdravstvene/babiške nege,
- kakovostno in učinkovito organizacijsko delo v dejavnosti zdravstvene/babiške nege,
- prispevek k uspešnemu uresničevanju programov zdravstvene/babiške nege in zdravstvenega varstva,
- prispevek k humanizaciji odnosov v zdravstvu,
- uspehi pri doseganju ciljev, uresničevanju ter uveljavljanju nalog Zbornice – Zveze,
- prispevek k izboljšanju zdravstvenega stanja prebivalstva,
- raziskovalno delo,
- pomembno publicistično delo,
- najmanj 20-letno obdobje dela na področju zdravstvene/babiške nege,
- neprekinjeno članstvo v Zbornici – Zvezi zadnjih 10 let.

Podelitev zlatih znakov bo potekala na slavnostni akademiji ob 12. maju – mednarodnem dnevu medicinskih sester in 5. maju – mednarodnem dnevu babic.

Predloge za dobitnike zlatega znaka 2023 predlagatelj pripravi **na obrazcu** »Predlog za podelitev ZLATEGA ZNAKA«, ki je **dostopen** na spletni strani Zbornice – Zveze (www.zbornica-zveza.si, v rubriki pravni akti kot priloga *Pravilnika o priznanjih*).
<https://www.zbornica-zveza.si/razpis/razpis-za-podelitev-zlatega-znaka-zbornice-zveze-za-leto-2023/>

V obrazec, ki je dostopen v Wordu, lahko predlagatelj vnašate obrazložitve in utemeljitve, ki niso več prostorsko omejene.

Predlog obrazca z lastnoročnim podpisom predlagatelja, **skupaj z življenjepisom** s priporočeno pošto pošljite na: **Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana, s pripisom »NE ODPIRAJ – Komisija za priznanja – zlati znak 2023«.**

Komisija za priznanja bo upoštevala le predloge, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem in ki bodo na sedež Zbornice – Zveze prispeli **24. 3. 2023**.

Če se predlog pošlje priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveza prejme predlog, šteje dan oddaje na pošto.

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

N A J A V L J A M O

14. KONGRES ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Medicinske sestre in babice skupaj za zdravje ljudi

**11. IN 12. MAJ 2023,
KONGRESNI CENTER BRDO,
BRDO PRI KRANJU**

Več informacij in navodil na:
www.zbornica-zveza.si/kongres-2023/

PLENARNI PREDAVATELJI:

Kristina Mikkonen

Jayne Marshall

Jana Javornik

Stefania di Mauro

Wolfgang Kuttner

Brigita Skela Savič

Samo Zver

V imenu programsko-organizacijskega
odbora

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

Obvestilo bralcem UTRIPA o napovedanem protestnem shodu zaposlenih v ZN 22. 2. 2023

Najprej morda pojasnilo, zakaj bo shod, ki ga pripravljamo, imenovan »PROTESTNI SHOD MEDICINSKIH SESTER«

Zakaj se nam zdi pomembno, da vas na to opozorimo? Ker zdravstvena nega (ZN) predstavlja poklice na več stopnjah izobrazbe in z veliko različnih nazivov, zato smo preprosto vse poimenovali »medicinske sestre«. Ne samo, da bo lažje za plakate in vse napovedi, ampak bomo tudi v javnosti bolj prepoznavni kot poklicna skupina – torej v izogib vsem tistim, ki bi se morda »spotaknili« ob splošnem nazivu.

Naslednje, kar je pomembno, da veste vsi izvajalci ZN, je to, da protestiramo zaradi nespoštovanja dogovora iz novembra 2021, ki je vseboval člen in zavezo Vlade RS, da se v letu 2022 odpravijo vse novonastale anomalije in nesorazmerja tudi znotraj ZN. Kot veste, do tega ni prišlo, zato smo se v SDZNS odločili, da zaradi nespoštovanja že dogovorjenega pripravimo protestni shod.

Naše zahteve bodo trenutno usmerjene samo k odpravi nespoštovanja omenjenega dogovora, zato tudi nismo podpisali novega dogovora in aneksa, ki sta bila posledica pogajanj v letu 2022. Tokrat so bili deležni dviga drugi poklici v zdravstvu in socialnem varstvu, do štiri plačne razrede. O najnižje vrednotenih delovnih mestih oziroma tistih, ki so z novembrskim dogovorom dobili samo en ali dva plačna razreda, se resorni minister sploh ni želel pogajati. Tako bomo zdaj zahtevali razliko za vse tiste v ZN, ki so novembra 2021 dobili manj kot štiri plačne razrede.

Preden se spet vsuje plaz negodovanja in nezadovoljstva, vas prosimo, da tokrat ne kažemo s prstom eden na drugega in se obtožujemo, kdo si zasluži več in kdo manj ... Zavedamo se, da se s tem spet poruši vse. Ampak tako v ZN kot v celotnem javnem sektorju so plačna razmerja že zelo dolgo porušena, tako da o enotnem plačnem sistemu tako rekoč ne moremo govoriti.

Pogajanja, ki naj bi se začela že decembra lani in se bodo začela komaj v februarju, so tista, ki so namenjena odpravi »vseh nesorazmerij znotraj enotnega plačnega sistema« v JS. Torej vsi sindikati JS vključno z

vsemi zdravstvenimi sindikati bomo z Vlado RS snovali nov Zakon o sistemu plač v JS. Kaj to konkretno pomeni za nas, za naša delovna mesta? Že zdaj v obstoječem plačnem sistemu jih imamo v katalogu delovnih mest nekaj čez 100. Vsak dan dobivamo s terena, torej od vas, nove in nove predloge. Vsaka sekcija, vsak zavod, vsak oddelek ali ambulanta vidijo svoje delo kot najbolj pomembno. Vsak dan slišimo o prehodu kadra na »lažja delovna mesta« ... Dokler bomo med sabo tako komunicirali in gledali samo vsak na svoj »vrtiček«, verjemite, da ne bomo prišli nikamor.

V zdravstvu je namreč »VSAKO DELO POMEMBNO IN ZAHTEVNO«. Tudi in predvsem v ZN je tako. Ni lažjih in težjih delovnih mest. Samo pogoji dela so različni. Ponekod bolj v fizičnem smislu, drugje v psihičnem oziroma oboje hkrati.

Z leti nam je uspelo dvigniti dodatke za neugoden delovni čas, to je tisti dejavnik, ki velikokrat odloča o tem, kje se želimo zaposliti. Te dodatke seveda želimo še dodatno ovrednotiti, da bi delo, ki zahteva prisotnost 24 ur/dan vse dni v letu, postalo zanimivo.

Skratka, če strnem. Povsod je delo težko, odgovorno in zahtevno. In povsod manjka kadra. Vedno se je in se bo dogajalo, da kader migrira oz. kroži. Tega nikoli nihče ne bo mogel preprečiti. Lahko pa se naši odločevalci odločijo, da se opredelijo deficitarna delovišča in z raznimi dodatki zadržijo kader oz. privabijo novega, dokler se kadrovski normativ ne zapolni z zadostnim številom, da bodo lahko zaposleni prosti vsaj dva, še bolje tri vikende na mesec. Dokler tega ne rešimo na ta način, bo prihajalo do »kraje« kadra, kazenje s prstom eden na drugega in seveda prepiranje med sabo. Tega pa si preprosto ne moremo in ne smemo privoščiti, če hočemo karkoli doseči in spremeniti.

In dokler to vsakemu izvajalcu znotraj ZN ne bo jasno, tako dolgo smo na zelo »trhljih nogah«. Vsak general je namreč močan toliko, kot je močna in številčna njegova vojska in kot je pri močeh njegov najšibkejši člen – vojak.

Zato vabljeni vsi izvajalci ZN, ne glede na to, ali ste člani sindikata ali ne, da skupaj pokažemo moč in številčnost.

Se vidimo v Ljubljani v sredo, 22. 2. 2023, ob 15. uri na Gregorčičevi 20 pred Vlado RS

»Pokažimo jim kdo smo medicinske sestre in kaj skupaj zmoremo.«

Slavica Mencingar,
predsednica SDZNS

P. s.: Vse podrobnosti in navodila bodo v prihodnjih dneh imeli regijski predstavniki SDZNS in sindikalni zaupniki v zavodih. Prav tako nas spremljajte na spletni strani sindikata in na Facebooku.

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Obvestilo o razpisu volitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v dermatovenerologiji

Na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in sklepa izvršnega odbora sekcije št. 8/2022 razpisuje volitve za štiriletno mandatno obdobje **2023–2027** za:

- **predsednika/co sekcije in**
- **člane/ice izvršnega odbora (8 mest).**

Kandidati pošljejo kandidaturu na sedež volilne komisije do vključno **5. 4. 2023** v zaprti ovojnici s pripisom: »Volitve Sekcija DERMA. Ne odpiraj!« na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana. Če kandidaturu pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveze prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Volitve bodo izvedene na strokovnem srečanju, ki bo potekalo **14. 4. 2023** na **VRANSKEM**.

Volilna komisija bo pregledala vse prispеле kandidature in upoštevala samo tiste, ki bodo ustrezale razpisnim pogojem ter bodo prispеле v razpisanem roku.

Celotni razpis je objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze, v rubriki aktualni razpisi.

Predsednik/ca Sekcije medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov
Vreček Mojca

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

Obvestilo o razpisu volitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji

Na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in sklepa izvršnega odbora sekcije št. 3/8 razpisuje volitve za štiriletno mandatno obdobje **2023–2027** za:

- **predsednika oz. predsednico sekcije in**
- **člane oz. članice izvršnega odbora (8 mest).**

Pri izbiri članov Izvršnega odbora sekcije se upoštevata regijski in strokovni princip. Posamezni kandidat oz. kandidatka lahko hkrati vložijo kandidaturu za predsednika/predsednico in za člana/članico Izvršnega odbora strokovne sekcije.

Kandidati pošljejo kandidaturu na sedež volilne komisije do vključno **28. 2. 2023** v zaprti ovojnici s pripisom: »**Volitve Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji – Ne odpiraj!**« na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana.

Če kandidaturu pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveze prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Volitve bodo izvedene na strokovnem srečanju, ki bo **17. 3. 2023** v Termah Zreče.

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

Nataša Piletič,
predsednica Sekcije medicinskih sester in
zdravstvenih tehnikov v sterilizaciji

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

SEKCIJA MEDICINSKIH SESTER
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV V
PSIHIIATRIJI

Obvestilo o razpisu predčasnih volitev Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji

Na podlagi 15. člena Pravilnika o delu strokovnih sekcij Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije in sklepa Izvršnega odbora sekcije št. 1KS/06012023 sekcija razpisuje volitve **za preostanek mandatnega obdobja 2023–2025** za:

- **predsednika oz. predsednico sekcije in**
- **člana oz. članico Izvršnega odbora (1 mesto).**

Pri izbiri članov Izvršnega odbora sekcije se upoštevata regijski in strokovni princip. Posamezni kandidat oz. kandidatka lahko hkrati vložijo kandidaturu za predsednika oz. predsednico in za člana oz. članico Izvršnega odbora strokovne sekcije.

Kandidati pošljejo kandidaturu na sedež volilne komisije do vključno **31. 3. 2023** v zaprti ovojnici s pripisom: »**Volitve Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji – Ne odpiraj!**« na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana.

Če kandidaturu pošljete priporočeno po pošti, se za dan, ko Zbornica – Zveze prejme vlogo, šteje dan oddaje na pošto.

Volitve bodo izvedene na strokovnem srečanju *Svetovalne in motivacijske tehnike za delo s pacienti IX*, ki bo **18. in 19. 5. 2023** v Termah Zreče (volitve bodo izvedene **prvi dan srečanja, 18. 5. 2023**).

Celotno besedilo razpisa je objavljeno na spletni strani Zbornice – Zveze v rubriki aktualni razpisi.

v. d. predsednika Sekcije medicinskih sester
in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji:

viš. pred. Aljoša Lapanja,
dipl. zn., univ. dipl. soc. ped.

NAJAVA IZOBRAŽEVANJA

Ime programa:

Management in vodenje v zdravstveni in babiški negi

Vrsta programa: Specialna znanja

Ciljna populacija: srednji in vrhni management v zdravstveni in babiški negi (ZBN)

Nosilka programa in odgovorna organizacija: Zbornica - Zveza

Strokovna vodja programa: prof. dr. Brigita Skela Savič, znan. svet.

Koordinatorica programa: Sanja Arnautović

Začetek izobraževanja: 10. 4. 2023 do 30. 9. 2023

Število pedagoških ur (neposredna izvedba): 240

OPIS IN CILJI PROGRAMA: Program je namenjen diplomiranim medicinskim sestram/zdravstvenikom in diplomiranim babicam/babičarjem, ki delujejo na mestu vodje v srednjem in vrhnjem managementu zdravstvene organizacije.

Udeleženec/ka programa bo na začetku izpolnil/la vprašalnik o osebnem profilu (instrument DISC prof) in postavil/la ciljev, ki jih želi doseči.

OBVEZNO BRANJE PRED ZAČETKOM PROGRAMA:

https://www.academia.edu/4710241/Leadership_and_Management_in_Nursing_see_the_2019_version

PREDMETNIK

Predmet in ključne vsebine	P/S	IDŠ	Ure skupaj
1 Management in vodenje v zdravstveni in babiški negi (ZBN)	30	30	60
2 Zdravstveni zavod kot spreminjajoča se organizacija	30	30	60
3 Zdravstveni sistemi in zdravstvena in babiška nega prihodnosti	30	30	60
4 Ekonomski, poslovni in pravni vidiki v managementu zdravstvene in babiške nege	30	30	60
5 Razvoj in zadržanje kadrov v zdravstveni in babiški negi	30	30	60
6 Kakovost, varnost in zdravo delovno okolje	30	30	60
7 Na dokazih podprte prakse (NPP) in profesionalizacija zdravstvene in babiške nege	30	30	60
8 Strateški management za vodilne kadre v zdravstvu	30	30	60
Skupaj predmeti = 12 ECTS	180	180	360
9 Projektno delo – akcijski pristop in predstavitev pred skupino = 5 ECTS		150	150
Skupaj	180	330	510
ECTS		17 ECTS	

Legenda: P/S (predavanja in seminar), ID (individualno delo slušatelja), IS (izvajalec izven stroke zdravstvene in babiške nege); 1 ECTS = 30 ur

Značilnosti programa:

- Število ur neposredne izvedbe: 180
- Število ur individualnega dela slušatelja: 330
- Preverjanje znanja: pri vsakem predmetu v obliki IDŠ, ki se ga predstavi pred skupino, kar omogoča prenos dobrih praks in reševanje izzivov v managementu in vodenju v ZBN
- Zaključno delo: Projektno delo z akcijskim pristopom in predstavitev pred skupino
- Pogoji za sprejem na program: vodilno delovno mesto za srednji in vrhni management, 10 let delovne dobe v zdravstveni/babiški negi, motivacija za izobraževanje, pripravljenost za razvojno delo, članstvo v Zbornici - Zvezi

Program pripravila:

prof. dr. Brigita Skela Savič, znan. svet.

Delovna skupina:

Brigita Skela Savič, Monika Ažman, Anita Prelec, Simona Špilak, Dejan Doberšek, Sanja Arnautović

Več informacij na: www.zbornica-zveza.si

sanja.arnautovic@zbornica-zveza.si

Ljubljana, 6. 2. 2023

Mnenje Zbornice – Zveze o aplikaciji visoko tveganih zdravil na terenu, ki so naročena po telefonu

Zbornica – Zveza je prejela vprašanje, ali je tehnik zdravstvene nege z opravljenim tečajem NPK v primeru anafilaktične reakcije kompetenten za aplikacijo adrenalina intramuskularno po naročilu zdravnika po telefonu.

Zbornica – Zveza pojasnjuje, da je aplikacija zdravil intramuskularno in subkutano kompetenca tehnika zdravstvene nege, kar je skladno s Poklicnimi kompetencami in aktivnostmi izvajalcev v dejavnosti zdravstvene nege z razlago (2021).

Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči (Uradni list RS, št. 81/15 in 93/15 – popr.) v Poklicnem standardu pričakovanih znanj s področja zdravstvene nege določa znanja in usposobljenost zdravstvenih reševalcev/zdravstvenih reševalk (v nadaljnjem besedilu zdravstveni reševalec). Izvajalci zdravstvene nege s srednješolsko strokovno izobrazbo in pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo zdravstveni reševalec znajo uporabljati zdravila ob postopkih oživljanja.

Poudarjamo, da spada adrenalin med intravenske adrenergične agoniste in ga posledično uvrščamo med visoko tvegana zdravila. Visoko tvegana zdravila so tista, pri katerih obstaja veliko tveganje za povzročitev velike škode za paciente, če pri njihovi uporabi pride do napake. Zato je pri rokovanju s temi zdravili treba upoštevati posebne varnostne ukrepe za zmanjšanje tveganja za napake. Pri tem gre za pravičen preračun pri redčenju in kasneje pri aplikaciji. Za rokovanje z visoko tveganimi zdravili (priprava, aplikacija, shranjevanje) je treba zagotoviti dvojno kontrolo. Dodatna previdnost in dogovorjen protokol sprejema naročila mora biti zagotovljen pri naročilu aplikacije zdravila po telefonu, ki ga odredi zdravnik.

Priporočamo, da morajo biti navodila oziroma protokoli za ravnanje z zdravili jasno napisani in jih je treba dosledno upoštevati. V primeru aplikacije zdravila z visokim tveganjem v reševalnem vozilu, ko zdravstveni reševalec (NPK) prejme naročilo zdravnika po telefonu, naročilo ponovi in dobi potrditev zdravnika. Drugi reševalec, ki je prisoten v reševalnem vozilu, posluša zdravstvenega reševalca, ki ponovi naročilo zdravnika. Prvi reševalec vzame naročeno zdravilo in ga pripravi za aplikacijo, drugi reševalec pred aplikacijo preveri, ali je pripravljeno pravo zdravilo in bo aplicirano na pravi način (dvojna kontrola). Naročeno in aplicirano zdravilo se zabeleži v dokumentacijo, kjer se oba reševalca podpišeta.

Pripravila:
Dragica Štromajer, dipl. m. s.

Thomas Germ, dipl. zn.,
predsednik Sekcije reševalcev v
zdravstvu

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

Januarja so bili na spletni strani Zbornice – Zveze objavljeni naslednji prenovljeni nacionalni protokoli.

**Pod zavihkom NP
DIAGNOSTIČNO-
TERAPEVTSKI POSEGI:**

1. Vstavitev varne atravmatske igle v vensko valvulo

<https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2023/01/UCE-NP-19.03-Vstavitev-varne-atravmatske-igle-v-vensko-valvulo-ver-1-002.pdf>

2. Priloga 1: Vstavitev varne atravmatske igle v vensko valvulo – venska valvula dnevnik aktivnosti

<https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2023/01/UCE-NP-19.03.01-Vstavitev-varne-atrav-igle-v-vensko-valvulo-dnevnik-aktivnosti-Priloga-ver-1.pdf>

3. Prebrizgavanje in odstranitev varne atravmatske igle iz venske valvule

<https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2023/01/UCE-NP-19.05-Prebrizgavanje-in-odstranitev-varne-atravmatske-igle-iz-venske-valvule-ver-1-1.pdf>

4. Priloga 1: Prebrizgavanje in odstranitev varne atravmatske igle iz venske valvule – shematski prikaz

<https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2023/01/UCE-NP-19.05.01-Prebrizgavanje-in-odstranitev-varne-atravmatske-igle-iz-venske-valvule-Priloga-1-ver-1.pdf>

5. Odvzem krvi iz venske valvule z zaprtim sistemom

<https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2023/01/UCE-NP-19.13-Odvzem-krvi-iz-venske-valvule-z-zaprtim-sistemom-ver-1.pdf>

6. Priloga 1: Odvzem krvi iz venske valvule z zaprtim sistemom – shematski prikaz

<https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2023/01/UCE-NP-19.13.01-Odvzem-krvi-iz-venske-valvule-z-zaprtim-sistemom-shematski-prikaz-Priloga-1-ver-1.pdf>

Mnenje Zbornice – Zveze o prilagajanju antikoagulantne terapije pred operativnimi posegi in o organizaciji dela v antikoagulantni ambulanti

Zbornica – Zveza je prejela vprašanje o kompetencah diplomiranih medicinskih sester o prilagajanju antikoagulantne terapije pacientom pred malimi operativnimi posegi. Pojasnujete, da imate v zdravstvenem domu antikoagulantno ambulanto, kjer diplomirane medicinske sestre po opravljenem dvodnevem izobraževanju vodijo urejene paciente na antikoagulantnem zdravljenju. Po novem pa naj bi pripravljale paciente na male operativne posege, kar pomeni, da bi pacientu prilagajale terapijo. Prosite za mnenje, ali so diplomirane medicinske sestre kompetentne za prilagajanje antikoagulantne terapije pred malimi operativnimi posegi.

Zbornica – Zveza pojasnjuje, da Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPDVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US in 141/22 – ZNUNBZ, v nadaljnjem besedilu ZZDej) v 55. členu določa, da lahko zdravstveni delavec samostojno opravlja vsako delo, za katero ima ustrezno izobrazbo in je zanj usposobljen ter ima na razpolago ustrezno opremo. Za svoje delo prevzema etično, strokovno, kazensko in materialno odgovornost. V skladu s 45. členom ZZDej morajo zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci opravljati zdravstveno dejavnost v skladu s sprejeto zdravstveno doktrino in s kodeksom medicinske deontologije oz. z drugimi strokovnimi in etičnimi kodeksi.

Diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik (v nadaljnjem besedilu diplomirana medicinska sestra) je nosilka zdravstvene nege v timu zdravstvene nege in zdravstvenem timu. Ugotavlja potrebe po zdravstveni negi, postavlja cilje celotnega pristopa do pacienta, zdravstveno nego načrtuje, izvaja, vrednoti in dokumentira. Pri tem vključuje sodelavce v timu zdravstvene nege in zdravstvenem timu. Deluje v skladu s poklicnimi kompetencami o priznavanju poklicnih kvalifikacij z direktivama Evropske unije: EU2005/36/ES in EU 2013/55/EU.

V skladu z določili Zakona o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPP-KZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZDej-K, 49/18, 66/19 in 199/21) je zdravnik odgovorni nosilec opravljanja zdravstvene dejavnosti in je nosilec diagnostično-terapevtskega programa. Zdravnik presoja stanje pacienta s pomočjo medicinsko-diagnostičnih sredstev in je odgovoren za njegovo zdravljenje. Diplomirana medicinska sestra po zdravnikovem naročilu izvede posamezne diagnostično-terapevtske posege, vrednotenje in odločitve o nadaljnjem zdravljenju na podlagi meritev ter posegov pa izvede zdravnik.

Diplomirana medicinska sestra, strokovno usposobljena z dodatnimi znanji iz vodenja bolnika na antikoagulantni terapiji, je kompetentna za izvajanje diagnostično-terapevtskih postopkov po naročilu zdravnika, za vodenje evidenc in vabljenje na redne kontrolne preglede, odvzem krvi in odčitavanje rezultata analize krvnega vzorca. Pacientu predstavi izmerjene vrednosti, pri odstopanjih oziroma iztirjenih vrednostih se s pacientom pogovori o dejavnih tveganja, izvaja zdravstvenovzgojno svetovanje o ustreznem življenjskem slogu in adherenci pri jemanju zdravil. Po potrebi se posvetuje z zdravnikom. Skrbi za ustrezno delovanje medicinskih aparatov za merjenje, za vnos podatkov v elektronske programe za spremljanje pacientov na antikoagulantnem zdravljenju.

Vrednotenje izmerjenih krvnih vrednosti in prilagajanje terapije glede na vrsto, dolžino in zahtevnost operativnega posega, prilagoditve antikoagulantne terapije pred operativnim posegom, morebitno ukinitve terapije pred operativnim posegom ali zamenjava zdravila v času pred in po operativnem posegu niso kompetence diplomirane medicinske sestre.

Vsak član zdravstvenega tima lahko pacienta informira o tistih postopkih, aktivnostih in ugotovitvah, za katere je kompetenten. Pri tem lahko kompetentno odgovori na morebitna dodatna vprašanja pacientov. Ob spremembi oziroma prilagajanju terapije pacienti pogosto imajo dodatna vprašanja, na katera lahko odgovoriti tisti, ki je odgovoren za postopek zdravstvene obravnave.

Pripravila:
Dragica Štromajer, dipl. m. s.

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

2. decembra 2022 so v Grand hotelu Union v Ljubljani obeležili 30-letnico delovanja Slovenskega ortodontskega društva. Na slavnostni akademiji so Zbornici – Zvezi, Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu podelili zahvalo za dolgoletno sodelovanje s specialisti zobne in čeljustne ortopedije. Priznanje sta prevzeli predsednica sekcije Damjana Grubar in podpredsednica Marina Čok.

Marina Čok, asist. dr. Sanda Lah Kravanja, dr. dent. med. spec., Damjana Grubar
(Fotografija: arhiv SOD)

Praznično obdarovanje novorojenčkov

MATIC PACEK

December je čarobni čas. V nas vzbudi upanje, srčnost in solidarnost.

Pred božično-novoletnimi prazniki, 20. decembra, obeležujemo dan solidarnosti. V ta namen smo se v Sekciji študentov zdravstvene nege in babištva odločili, da obiščemo najmlajše in njihove mame v Porodnišnici Ljubljana.

V sodelovanju in s pomočjo Tatjane Zorko, ki je novorojenčkom ročno spletla copatke, smo pomagali ustvariti toplino in pričarati praznično vzdušje tudi v kliničnem okolju.

Kdor verjame v moč dobrega dela, smisel življenja in človeško dobroto, osrečuje ljudi in ustvarja lepši svet. Gospa Tatjana, hvala, da ste del te čudovite zgodbe.

Drage medicinske sestre, zdravstveniki, babice, babičarji, profesorice in profesorji, mentorice in mentorji, sodelavke in sodelavci, sošolke in sošolci! V novem letu vam želimo dni sreče, miline, uspehov, topline, strpnih pacientov in srečnih zgodb. Tudi takrat, ko vam bo težko, pa ne pozabite, da za vsakogar obstaja žarek upanja. Naj vas ta greje celo leto 2023.

Vse dobro vam želi

Sekcija študentov zdravstvene nege in babištva.

Matic Pacek, Jasmina Hadžić, Gordana Njenjić in Tanja Grošelj
(Fotografija: arhiv sekcije)

Prejeli smo

Spoštovana predsednica Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije,

zdravstveni tim Urgentnega centra, ki je imel delovne novoletne praznike in ste ga iz Zbornice zdravstvene in babiške nege presenetili s pravimi blejskimi kremnimi rezinami, je bil nad dejanjem stanovske organizacije ganjen.

S ponosom in veseljem smo kremne rezine delili še z ostalimi zaposlenimi v bolnišnici.

Ob tej priložnosti se medicinske sestre, babice in tehniki zdravstvene nege Splošne bolnišnice Novo mesto zahvaljujemo stanovski organizaciji, ki se je v prazničnih dneh, s sladko gesto, spomnila na nas.

V imenu vseh, Nataša Piletič

Še zapis namestnice vodje ZN UC SB NM

Kremšnite so bile zelo okusne in smo se jih vsi razveselili, saj so nam dale novih moči za delo.

Lep pozdrav, Martina Golob

Pozdravljeni,

leto se bliža koncu, december pa je v čas, ko reflektiramo narejeno in pripravljamo načrte za prihodnost. V preteklih letih smo v ZŠMS – kljub epidemiji, ki je nedvomno razgalila številne negativne aspekte zdravstvene in socialne krize – s skupnim sodelovanjem in medsebojno podporo **za in s študenti medicine** naredili ogromno dobrega. Preobsežno bi bilo naštevati vse dosežke, nedvomno pa seznam ne bi bil tako dolg brez podpore Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije ter odličnega sodelovanja s Sekcijo študentov zdravstvene in babiške nege Slovenije. Na tem mestu bi se vam vsem v imenu ZŠMS ter tudi v svojem osebnem imenu **iz srca zahvalil za plodno sodelovanje, podporo in oporo, ki ste jo nudili nam in vsem študentom medicine v Sloveniji!** Skupaj smo in bomo vedno močnejši.

V veliko veselje in ponos mi je, da vam lahko predstavim novoizvoljena vodilna člana IO ZŠMS 2023:

- predsednik ZŠMS 2023: Vid Atelšek Kastrevc, predsednik@zsms.si
- generalna sekretarka ZŠMS 2023: Maja Petrovič, sekretar@zsms.si

Verjamem, da bosta delovanje zveze in sodelovanje peljala naprej in ga nadgradila z lastnimi idejami in aktivnostmi. Podprta sta z močno in izkušeno ekipo, ki nadaljuje aktivnosti ZŠMS in lokalnih projektov tudi letos.

Času primerno vsem prejemnikom in preostalim članom Zbornice – Zveze in SŠZNB želim lepe in mirne praznike, v novem letu pa obilo produktivnih aktivnosti in odločitev, ki bodo tlakovale prihodnost slovenskega zdravstvenega sistema v (še) boljše čase!

Še enkrat hvala za večletno podporo, verjamem, da se bomo še srečali!

Lep pozdrav

Boris Podobnik,
predsednik ZŠMS 2022 / SloMSIC President 2022

Spoštovana gospa predsednica Monika Ažman,

v imenu Urgentnega centra UKC Maribor se vam iskreno zahvaljujem za kremne rezine, ki smo jih v ponedeljek, 2. 1. 2023, prejeli od Zbornice – Zveze in so nam polepšale dan.

Vam in vsem vašim želim veliko zdravja in osebne sreče v letu 2023.

Lep pozdrav,
Jernej Mori

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE – ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV
MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE
Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80, e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

Pomočnice/pomočniki direktorjev za
področje zdravstvene nege v javnih
zdravstvenih zavodih

Namestnice/namestniki direktorjev v javnih
socialnovarstvenih zavodih

Kadrovske službe v javnih
zdravstvenih zavodih in v javnih
socialnovarstvenih zavodih

Zadeva: Obvestilo Zbornice – Zveze o poteku roka za podelitev licence za strokovno področje iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K

Spoštovani,

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu Zbornica – Zveza) izvajalce zdravstvene dejavnosti obvešča, da se rok za podelitev licence za strokovno področje za večino zdravstvenih tehnikov in tehnikov zdravstvene nege (v nadaljnjem besedilu izvajalci) iz drugega odstavka 38. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti – ZZDej-K (Uradni list RS, št. 64/17, 73/19, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOP DVE in 112/21 – ZNUPZ, v nadaljnjem besedilu ZZDej-K) izteče **julija** oziroma **avgusta 2023**, se pravi v štirih (4) letih od sklenitve pogodbe o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre. Pogoj za podelitev licence za strokovno področje je uspešno opravljen preizkus strokovne usposobljenosti pri Zbornici – Zvezi.

Čeprav je oddaja vloge za podelitev licence za strokovno področje odgovornost posameznega izvajalca, Zbornica – Zveza poziva odgovorne za področje zdravstvene nege oziroma kadrovske službe izvajalcev zdravstvene dejavnosti, da **izvajalce obvestijo** o poteku **roka iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K**.

Vse izvajalce, ki so na podlagi drugega odstavka 38. člena ZZDej-K pogodbo o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre sklenili julija oziroma avgusta 2019, pa pozivamo, da pristopijo k preizkusu strokovne usposobljenosti najkasneje aprila oziroma maja 2023 in najkasneje do **30. 4. 2023** Zbornici – Zvezi posredujejo:

- prijavnico za preizkus strokovne usposobljenosti,
- izjavo izvajalca zdravstvene dejavnosti o izpolnjevanju pogojev po 38. členu ZZDej-K,
- potrdilo o plačilu stroškov preizkusa strokovne usposobljenosti oziroma izjavo izvajalca zdravstvene dejavnosti o kritju stroškov preizkusa strokovne usposobljenosti,
- potrdilo o plačilu upravne takse.

Preizkusi strokovne usposobljenosti bodo v letu 2023 potekali v naslednjih terminih:

- 16. februar (ustno predvideno 27. oziroma 28. februar),
- 16. marec (ustno predvideno 27. oziroma 28. marec)
- 13. april (ustno predvideno 17. oziroma 18. april),
- 18. maj (ustno predvideno 29. oziroma 30. maj),
- 15. junij (ustno predvideno 26. oziroma 27. junij).

Zbornica – Zveza bo razpisala nekatere dodatne termine še v drugi polovici leta 2023, vendar bodo na navedene termine lahko pristopili le tisti izvajalci, katerih rok za podelitev licence za strokovno področje še ni potekel.

Zbornica – Zveza je Ministrstvo za zdravje večkrat pozvala k podaljšanju roka iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K. Ministrstvo za zdravje je v dopisu z dne 28. 8. 2022 Zbornico – Zvezo obvestilo, da z interventno zakonodajo **ne namerava podaljšati roka** za podelitev licence za strokovno področje iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K ter rok za pridobitev licence **ostaja nespremenjen**.

Ker je rok za podelitev licence za strokovno področje določen z zakonom, **navedenega roka** Zbornica – Zveza **ne more podaljšati**, tudi če izvajalec zaradi objektivnih razlogov ne more pristopiti k preizkusu strokovne usposobljenosti.

Če izvajalec v roku ne pridobi licence za strokovno področje, se z njim sklene pogodba o zaposlitvi za delovno mesto, za katero izpolnjujejo pogoje glede izobrazbe.

Informacije o preizkusu strokovne usposobljenosti in termini preizkusa so objavljeni na spletni strani Zbornice – Zveze, povezava <https://www.zbornica-zveza.si/register-licence-javna-pooblastila/licenca38-clen-zzdej-k/>. Za dodatne informacije smo na voljo na e-naslovu: preizkus@zbornica-zveza.si ali v času uradnih ur po telefonu 01 544 54 80.

S pozdravi

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

Vročiti:

- Ministrstvo za zdravje, Štefanova ulica 5, 1000 Ljubljana, elektronsko na e-naslov: Mojca.Dobnik@gov.si in gp.mz@gov.si
- sindikalne organizacije elektronsko na e-naslove: sdzns@siol.net, pisarna@sindikat-zsvs.si, sindikat-pergam@siol.net, jaka.pergam@siol.net, miha.benet@siol.net, szsss@sindikat-zsss.si, vladimir.lazic@kclj.si

ČASTNO RAZSODIŠČE I. STOPNJE

Povabilo k sodelovanju

Spoštovani,

Častno razsodišče (ČR) I. stopnje **vas vabi k sodelovanju. Vabimo vas, da nam** posredujete vprašanja, etične probleme, dileme ali dvome, **vezane na svoje strokovno delo. Opozorite lahko na** etično sporno prakso, postopke ali odnose s pacienti, stanovalci v domovih starejših, njihovimi bližnjimi, sodelavci, **drugimi ...**

Veseli bomo vaših predlogov ali pobud, na katere se bomo odzvali in vam pomagali.

Za komunikacijo z vami skrbi viš. pred. Robert Sotler, član ČR I. Vaša sporočila bodo obravnavana anonimno, zasebnost podatkov in vsebin bo zagotovljena.

Želimo vam biti v pomoč in podporo pri zahtevnem in odgovornem delu.

Darinka Klemenc (predsednica ČR I) in viš. pred. Robert Sotler (član)

eticna.vprasanja@zbornica-zveza.si

Spoštovani člani,

če še ne prejimate aktualnih e novic Zbornice – Zveze, se na njih naročite na email: clanarina@zbornica-zveza.si. Spremljajte nas tudi na Facebooku: www.facebook.com/zbornica.zveza/
Zbornica - Zveza

ČESTITKA

Dr. Helena Kristina Halbwachs,

članica Častnega razsodišča I. stopnje

je v januarju 2023 na Alma Mater Europea uspešno zagovarjala doktorsko delo z naslovom

Kulturna kompetentnost zdravstvenega sistema – stanje in model razvoja.

Iskreno ji čestitamo!

Članice in član Častnega razsodišča I stopnje pri Zbornici - Zvezi

Na kaj vse mora misliti sestra, ko gre v nočno službo

MARJETA BERKOPEC

Leta 1937 je izšel strokovni učbenik z naslovom Tehnika in metodika splošne nege bolnikov, ki ga je napisal dr. Bogoljub Dragaš, takratni ravnatelj Šole za zaščitne sestre v Ljubljani. Avtor je v predgovoru zapisal, da bodo v knjigi sestre in gojenke sestrskih šol za svoj poklic in službo našle navodila tehnične narave, s katerimi se bodo mogle izpopolniti za praktično delo in zadržati v spominu vse, kar so jih poučevali v šoli. Kot učni vodič je bila knjiga namenjena za uporabo v bolnišnicah, socialnomedicinskih ustanovah ter v zasebni negi in praksi. Učbenik je bil z odlokom ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje ter glavnega sanitetnega sveta odobren kot učna knjiga.

Naslovnica učbenika Tehnika in metodika splošne nege bolnikov, ki ga hrani Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto (Vir: Dragaš, 1937)

Poleg navodil za dnevno službo sestre na oddelku zasledimo tudi predpise in dolžnosti za sestrsko delo v nočni službi:

»Nočna sestra (dežurna) se mora čez dan dodobra naspiti in spočiti. Preden nastopi nočno službo, naj zadostno večerja in si pripravi za noč mleka ali kave z mlekom in peciva, ne pa črne kave in čaja, prav tako ne alkoholnih pijač. Pri nočni službi mora opazovati bolnike z dvojno pozornostjo in gledati na vsako izpremembo pri vsakem bolniku. Za nočno službo naj si pripravi prostorne, gorke čevlje, biti mora popolnoma oblečena, obleče naj tudi gorko jopo. Razlikujemo tri vrste nočne službe:

1. Težko nočno službo. Sestra ne sme ležati ne sesti, pač pa mora neprenehoma nadzorovati bolnike od postelje do postelje in izvršiti vse kar je za bolnika potrebno.....
2. Srednje težka nočna služba. Pri tej službi lahko sestra sedi, ker so bolniki le srednje, težko in lahko bolni. Torej sme sesti v naslonjač, mora pa biti bolniku vsak trenutek na razpolago. Izvršiti mora natančno vsa naročila in opravila in pripraviti vse za jutranjo oddajo službe.
3. Lahka nočna služba. Sestra ima pri tej vrsti službe samo lahko bolne bolnike in sme ležati v sobi kraj bolniške sobe, vendar pa mora ostati oblečena in mora pustiti vrata svoje sobe odprta.

Ko je nočna služba končana, mora oddati službo dnevni sestri. Ravnati mora prav tako natančno kot sem prej omenil. Obe sestri morata iti od bolnika do bolnika in dnevna sestra naj si zabeleži vse, kar je treba še storiti in kaj se je pri bolniku zgodilo. Nočna sestra vodi o nočni službi svoj dnevnik, pri oddaji pa naj odda tudi inventar in zapiske o svojih opazovanjih. Sestre naj nastopijo svojo službo točno: nočna ne sme čakati dnevne in dnevna ne nočne. Bolnikov ne sme toliko časa zapustiti, dokler ne nastopijo druge sestre službe.«

O tem, na kaj vse mora biti pozorna sestra, ki odhaja v nočno službo, je pisala tudi Majda Šlajmer Japelj (1972) v Obzorniku zdravstvene nege. Zapis je povzela po avstrijskem Priročniku za sestre. Navodila za dobro opravljeno nočno delo medicinske sestre je strnila v osmih točkah:

1. **Biti mora spočita, torej naj spi enako dolgo, kot spi sicer ponoči.**
2. **Službo mora nastopiti točno, da pravočasno nadomesti kolegico, ki jo čaka, in da lahko v redu prevzame službo.**
3. **Tudi ne sme med nočno službo spati, ležati ali iz oddelka odhajati. Na bolnikov klic mora takoj reagirati, pomagati in poklicati zdravnika, če je potrebno.**
4. **Občasno mora, kar se da tiho, obiskati vse bolniške sobe in pogledati, ali bolniki spijo in kako.**
5. **Izvršiti mora vse, kar je naročeno.**
6. **Natančno mora pisati raport nočne službe, saj so opažanja nočne sestre prav tedaj, ko se ritem življenja v bolniški sobi spremeni, pogosto zelo koristna in pomembna.**
7. **Bolnikov ne budimo prezgodaj, ker nekateri zaspijo šele pozno. Praviloma jih pustimo spati do 6. ure, seveda je odvisno to od celotnega režima bolnikove nege v ustanovi.**
8. **Dnevni sestri vestno poroča.**

Koristni napotki v obeh zapisih so tudi danes še vedno aktualni.

Literatura:

Dragaš, B., 1937. Tehnika in metodika splošne nege bolnikov: strokovni in učni vodič za uporabo v bolnišnicah, socialno medicinskih ustanovah ter v privatni negi in praksi [S. l.:s.n.], pp. 106–107.

Šlajmer-Japelj, M., 1972. Na kaj vse mora misliti sestra, ko odhaja v nočno službo. Novosti - izkušnje - pobude. Obzornik Zdravstvene Nege, 6(1), pp. 52–53. Pridobljeno od <https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/article/view/881>

ČESTITKA

Iskrene čestitke kolegici **Živi Sprogar**,

ki je 31. 1. 2023 na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin z odliko zagovarjala

svoje magistrsko delo z naslovom

Spanje in medicinske sestre v času COVIDA-19 - študija primera v dveh bolnišnicah

Ponosni nanjo.... vsi, ki jo cenimo.

270 LET BABIŠTVA NA SLOVENSKEM

Babiško učenje v prostorih 3. paviljona deželne bolnišnice med letoma 1896 in 1923

Babiške gojenke v razredu babiške šole

Pisanje kontrolke pri babici Kristini Hunski na babiški šoli

Babiška šola - spremenjene uniforme, v ozadju stara peč

Babica Anka Grm pri porodu z gojenkami

Babiške gojenke v predavalnici pri teoretičnem pouku

Stara porodnišnica

Babiška šola

23. JANUARJA LETA 1923 JE PRVE PORODNICE IN GINEKOLOŠKE BOLNICE ZAČELA SPREJEMATI TEDANJA BOLNIŠNICA ZA ŽENSKÉ BOLEZNI IN PORODNIŠTVO V LJUBLJANI, NA ŠLAJMERJEVI ULICI (TAKRAT STARA POT 3) DANAŠNJA GINEKOLOŠKA KLINIKA UKC LJUBLJANA, ZATO LETOS OBELEŽUJEMO 100 LET DELOVANJA KLINIKE.

Nekdanji objekt Cesarja Franca Jožefa I, azil za neozdravljivo bolne, zgrajen leta 1904 je bil v letu 1922 preurejen za naselitev ginekološkega in porodniškega oddelka iz 3. paviljona Deželne bolnišnice ob Zaloški cesti.

Formalno babiško izobraževanje za Kranjsko deželo se je začelo v Ljubljani leta 1753 po naročilu cesarice Marije Terezije.

Prvi predstojnik bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo je bil profesor Alojz Zalokar, hkrati pa je bil tudi ravnatelj babiške šole. Klinika je bila slavnostno odprta 20. marca 1923. Odprl jo je profesor Andrija Štampar iz Zagreba, in sicer kot zastopnik Ministrstva za ljudsko zdravstvo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu.

Ob začetku druge svetovne vojne so se takoj po ustanovitvi OF (Osvobodilna fronta) v odporiško gibanje aktivno vključili zdravniki, babice in del drugega osebja. Bolnišnica za ženske bolezni je tako postala eden izmed pomembnih stebrov OF in pomembna baza partizanske zdravstvene službe, saj se je tu zbiral in pripravljala sanitetni material za partizanske bolnišnice. Klinika je bila številnim aktivistkam in partizankam varno zavetje pred okupatorjem.

Po osvoboditvi je bil prvi predstojnik prof. dr. Pavle Lunaček – Igor, in sicer od leta 1945 do leta 1955. Zaradi prostorske stiske na kliniki je prof. dr. Lunaček predlagal gradnjo babiške šole z internatom na vrtu porodnišnice. Prostor babiške šole in internata so bili v drugem nadstropju stare porodnišnice. Prof. dr. Lunaček je želel pridobiti tudi več kadra. Pri gradnji so pomagali vsi zaposleni ter gojenke, in to tako tiste, ki so se že šolale, kot tudi na novo vpisane v šolo ter celo sam ravnatelj. V letu 1950 je bila zgrajena Babiška šola z internatom, ki še danes stoji na Šlajmerjevi ulici 3A. Prostor v prvem nadstropju so bili namenjeni za bivanje in spanje gojenk, spodaj pa so bile učilnice. Imeli so tudi kuhinjo in jedilnico, pri čemer so dežurne učenke hrano prinašale iz Leonišča in jo samo razdeljevale v prostorih babiške šole.

V letu 1984 so štiriletno babiško šolo končale še zadnje gojenke, kot so jim še vedno rekli, saj je bilo uvedeno usmerjeno izobraževanje. S tem je bilo prekinjeno izobraževanje, ki je trajalo od leta 1753. Z napori in podporo tedanje zdravstvene politike se je babiško izobraževanje nadaljevalo v letu 1996/97, in sicer na visoki strokovni stopnji izobraževanja. Značilnost tega izobraževanja je, da se prvič v zgodovini na tem področju izobražujejo tudi moški. Diplomanti dobijo strokovni naziv diplomirana babica/diplomirani babičar.

Po letu 1978 je vodstvo klinike prevzela prva ženska, in sicer prof. dr. Lidija Andolšek – Jeras. Zaradi širjenja dejavnosti in vse večjega števila porodov je ponovno prišlo do prostorske stiske, zato se je odločila za priprave na gradnjo objekta nove porodnišnice. Le ta je bila zgrajena z večinskim deležem samopriskevka občanov Ljubljane. Vsi dosedanji direktorji in glavne medicinske sestre so, vsak na svojem področju, prispevali svoj kamenček v mozaiku razvoja Ginekološke klinike. S ponosom lahko rečemo, da so nas z dobrim vodenjem in razvojem stroke pripeljali v sam svetovni vrh ginekologije, porodništva ter babiške in zdravstvene nege.

100 let od ustanovitve BOLNICE ZA ŽENSKÉ BOLEZNI IN PORODNIŠTVO

Delo v operacijski dvorani

Ginekološka operacija

Učenje babiških gojenk v predavalnici s pomočjo diaprojektorja.

Jutranja nega novorojenčkov na oddelku otročnic

Zgornja štacija

Babice v porodni sobi, 1971

Oddelk otročnic - učenje mater nege novorojenčka

Novorojenčki pripeljeni z dojenja

270 let babištva na Slovenskem in 100 let Ginekološke klinike v Ljubljani

GORDANA NJENJIĆ,
MAG. ZDR. NEG., DIPL. M. S., BABICA

Začetek formalnega babiškega izobraževanja v Ljubljani sega v davno leto 1753, ko je bila po dekretu cesarice Marije Terezije za Kranjsko deželo odprta prva babiška šola. Skozi desetletja je bilo izobraževanje babic tesno povezano z nastankom novih bolnišničnih oddelkov.

Lokacija porodnišnic in najdišnic v Ljubljani se je veliko spreminjala, s tem tudi lokacija babiške šole, ki sta vedno hodili z roko v roki.

V nadaljevanju bo na kratko opisana lokacija porodnišnic v Ljubljani, s tem pa tudi delovanje babiške šole. V meščanski bolnišnici, ki je stala na mestu današnje vile Kresije nasproti Filipovega dvorca, je bil 1789 odprt poseben oddelek porodnišnice in najdišnice (Lavrič, 1953). Pred tem so babice pridobivale prakso na terenu pri porodih na domu. Po zapisih se domneva, da je to bila ena sama soba s štirimi posteljami. Med drugim je zapisano, da je to prva porodnišnica na slovenskem ozemlju. Tam so bodoče babice pridobivale praktično znanje. V letu 1809 so porodnišnico in najdišnico preselili v stavbo, ki je stala v Marxovem parku pred današnjim sodiščem na Dalmatinovi ulici. Prvotno je porodnišnica imela 6 postelj za nosečnice, porodno sobo s 3 posteljami in eno večjo sobo z 12 do 14 posteljami za otročnice. Zraven sta bili še dve manjši sobi za 1. in 2. letnik učenk babiške šole (Gradišek, 1973). Takrat so potekali tako imenovani tečajji za babice, ki so trajali leto in pol do dve leti. 1870. leta je Alojz Valenta preuredil porodnišnico, ji dodal še nekaj prostora in še postelje za ginekološke bolnice. Takrat je Ljubljana dobila prvo žensko kliniko, ki se je

takrat imenovala Frauenklinik. Med potresom leta 1895 se je stavba porušila in je bila prisiljena delati v barakah, postavljenih na tej lokaciji. Naslednje leto se je ginekološki in porodniški oddelek preselil v 3. paviljon deželne bolnišnice, kasneje splošne bolnišnice na Zaloški cesti. V potresnem času sezidana bolnišnica je bila za ta čas najsodobnejša. V tem času je Alfred Valenta (starejši) rešil prostorsko stisko s tem, da je za paviljonom 3 prizidal še eno stavbo. Babiška šola se je preselila v te prostore.

Za izobrazbo, vzgojo in predvsem za praktično delo babic je bila pomembna šolska babica. Prva šolska babica je bila Uršula Lajer, ki je nastopila službo 16. 2. 1789. Kasneje sta delovali šolski babici Katarina Kvartič in Marija Cvikl. Po drugi svetovni vojni se je delo na ljubljanski babiški šoli razširilo, za kar je skrbelo več šolskih babic. Te so predvsem bile odgovorne za praktični pouk v porodni sobi in na ginekološko-porodniških oddelkih. V povojnih časih so delovale Kristina Hunski, Irena Vudler, Olga Lorber, Marija Gams in druge. Po uveljavitvi štiriletnega šolanja babic pa so medicinske sestre-babice postale inštruktorice pri praktičnem pouku in predavateljice babiške nege in babištva. To delo so opravljale predvsem Hermina Klun, ki je leta 1977 postala direktorica Babiške šole v Ljubljani, Lea Šmid, Kristina Grm, Mihaela Skoberne, Tatjana Rupnik, Tatjana Valant in druge (Kralj, 2004).

Po prvi svetovni vojni je bil za profesorja teoretičnega in praktičnega porodništva na babiški šoli ter hkrati za primarija ginekološko-porodniškega oddelka deželne bolnišnice v Ljubljani imenovan Alojz Zalokar. Profesor Zalokar je kmalu sprevidel, da so prostori premajhni in neprimerni. Zbral je statistične podatke in argumente in jih predložil na ljudsko zdravstvo v Beogradu, ki se je odločilo za nakup primernejših in večjih prostorov. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev kot kupec sklence pogodbo 16. oktobra 1921 za posestvo ob Stari poti 3, sedanji Šlajmerjevi ulici. Posestvo z vrtovi in veliko

bolnišnično poslopje je do tedaj služilo ustanovi za neozdravljive. Prostori v tem posloplju še zdaleč niso bili primerni za ginekološko-porodniške pacientke. Začela se je velika prenova poslopja, primernejšega za ginekološke in porodniške oddelke.

Za novoustanovljeno samostojno Porodniško kliniko in bolnišnico za ženske bolezni je za predstojnika bil imenovan profesor Zalokar, postal je tudi ravnatelj babiške šole. Prve porodnice in ginekološke bolnice je začela klinika sprejemati 23. januarja 1923. Slavnostno je bila klinika odprta 20. marca istega leta. Kliniko je odprl profesor Andrija Štampar iz Zagreba kot zastopnik ministrstva za ljudsko zdravstvo iz Beograda.

Prof. dr. Alojz Zalokar je bil zelo razgledan in vpliven za napredek stroke. Sočasno je bil ravnatelj babiške šole, ki je imela šolske prostore z internatom v sami stavbi porodnišnice. Na podstrešju ob oddelku za patološko nosečnost G VI je bil internat, učilnice pa razpršene po celi hiši. Prof. dr. Zalokar je bil en glavnih predavateljev in vzgojiteljev v babiški šoli in vseh organiziranih dopolnilnih tečajjih. V tem obdobju učnih knjig ni bilo, vsa predavanja si je bilo treba zapisovati (Jarnovič, 1979).

V času druge svetovne vojne in ob ustanovitvi Osvobodilne fronte (OF) so se vsi zdravniki, babice in del drugega osebja aktivno vključili v njihove aktivnosti. Bolnišnica za ženske bolezni je tako postala eden izmed pomembnih stebrov OF in važna baza partizanske zdravstvene službe (Gradišek, 1973). Tukaj se je zbiral in pripravljala sanitetni material za partizanske bolnišnice, obenem pa je hiša bila varno zavetje številnim aktivistkam in partizankam pred okupatorjem.

Po osvoboditvi je bil prvi predstojnik prof. dr. Pavle Lunaček - Igor, in to od leta 1945 do 1955. Prostorsko

stisko je skušal reševati z dotedanjim sanatorijem »Leoninum«, današnjim Leoniščem. Prostori so bili skrajno neprimerni za ginekološke bolnice, ki naj bi bile preseljene v to stavbo. Obe hiši sta imeli slabe sanitarne prostore, kurjavo s posameznimi pečmi, brez dvigal, tako da so pacientke iz pritličja nosili z nosili v višja nadstropja. To je bil čas po osvoboditvi, tako da so vsi zaposleni iz klinike z udarniškim delom pomagali pri prenovi. Rešitev je videl v gradnji novih klinik.

Prof. dr. Lunaček predlaga gradnjo babiške šole z internatom na vrtu porodnišnice. Želel je pridobiti več kadra. Pri gradnji so zopet pomagali vsi zaposleni, gojenke, ki so že hodile in na novo vpisane v šolo, pa tudi sam ravnatelj prof. dr. Lunaček je sodeloval. V letu 1950 je bila zgrajena Babiška šola z internatom, ta še danes stoji na Šlajmerjevi ulici 3A. Prostori v prvem nadstropju so bili namenjeni bivanju učenk, spodaj so bile učilnice, imeli so tudi kuhinjo in jedilnico s tem, da so dežurne učenke prinašale hrano iz Leonišča in jo samo razdeljevale v šoli. Režim v šoli in internatu je bil strog, določen z mnogimi pravili. Ob večjih posegih in dogajanjih ponoči so gojenke celo zbujali, da bi opazovale določene posege (Jarnovič, 1979).

Prof. dr. Lunaček je posvetil vso svojo skrb razvoju porodništva za vso Slovenijo. Porode na domu je preusmerjal v porodnišnice, ker je menil, da je to za ženske varnejše. Porodi, ki jih je bilo v letu 1945 v porodnišnici 1644 ali 4 porodi dnevno, se je čez 10 let, leta 1954, dvignilo na 5327 ali 14 porodov dnevno. Na njegovo pobudo se je začelo tudi z zdravstveno vzgojo pri ženskah (Jarnovič, 1979).

Od leta 1944 do leta 1977 je Babiško šolo vodil in predaval porodništvo prof. dr. Vito Lavrič. Svoje

življenje je posvetil ginekologiji in porodništvu, predvsem pa razvoju Babiške šole v Ljubljani. Leta 1949 je izdal svoj prvi učbenik za babice (Kralj, 2004).

1984 je zaključila zadnja generacija srednješolskega izobraževanja. S tem je bilo prekinjeno izobraževanje, ki je trajalo od leta 1753. Nato so bili glede izobraževanja babic dani različni predlogi. Z naporom in podporo tedanje politike in določenih podpornikov v družbi se izobraževanje babic nadaljuje v letu 1996/97, in to na visoki strokovni stopnji izobraževanja. Fenomen tega izobraževanja je, da je prav pri nas prvič v zgodovini dovoljeno, da se na tem področju izobražujejo tudi moški, tako dobimo izobraženo diplomirano babico/babičarja.

Od leta 1955 do 1975 je kliniko vodil prof. dr. Franc Novak, ki je razširil delovanje klinike predvsem na področju ginekologije in zdravstveno-raziskovalnega dela. Predvsem se je posvetil operativni ginekologiji. Izpopolnil je operacije pri raku na maternici, ki so bile odmevne tudi zunaj naših meja. Kljub njegovi prezaposlenosti na strokovnem področju je sodeloval pri samoupravnih nalogah klinike. V času njegovega vodenja se je klinika močno razširila. Pridobil je 172 postelj v Kliničnem centru in priključil porodnišnico iz Ulice Stare pravde Ginekološki kliniki. Ta se je preselila v drugo nadstropje stavbe UKC, kjer je nastal sodoben porodi blok.

Naslednje obdobje vodenja od leta 1975 pa do 1978 je prevzel prof. dr. Draško Vilfan. Uspešno je nadaljeval pot svojega predhodnika in podpiral razvojno pot Ginekološke klinike na vseh področjih. Imel je razumevanje in podporo pri menjavi vse dotrajane bolniške opreme. Z razvojem stroke je bilo nujno tudi dodatno izobraževati zdravstvene kadre. Imel je posluš in je vztrajal pri dodatnem znanju, tako da so

se medicinske sestre-babice udeleževale raznih tečajev, kot so: inštrumentiranje, intenzivna nega novorojenčka, enoletni tečaji iz intenzivne nege in terapije odraslih, tečaj za regulacije fertilitnosti, dietetika

Po letu 1978 vodstvo klinike prevzame prva ženska prof. dr. Lidija Andolšek Jeras. Zaradi širjenja dejavnosti in vse večjega števila porodov klinika spet prihaja do prostorske stiske. Zato se odloči za priprave na gradnjo nove porodnišnice. Veliko dela prevzame primarij Vasilij Cerar, ki dokonča novo porodnišnico, obenem pa postane tudi novi direktor Ginekološke klinike. Nato so se v različnih obdobjih začeli menjavati tudi direktorji. Prišel je prof. dr. Božo Kralj, za njim prof. dr. Helena Meden Vrtovec, za njo prof. dr. Adolf Lukanovič in prof. dr. Borut Kobal. Vsi dosednji direktorji so prispevali svoj kamenček v mozaiku za razvoj Ginekološke klinike. Sočasno so se tudi glavne medicinske sestre in babice trudile pri razvoju zdravstvene in babiške nege.

Viri in literatura:

Gradišek, A., 1973. 50 let klinične bolnice za porodništvo in ženske bolezni v Ljubljani. (online). Dostopno na: [https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/search/index?query=PORODNI%C5%A0TVO&dateFromYear=&dateFromMonth=&dateFromDay=&dateToYear=&dateToMonth=&dateToDay=&authors=\[1.12.2022\]](https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/search/index?query=PORODNI%C5%A0TVO&dateFromYear=&dateFromMonth=&dateFromDay=&dateToYear=&dateToMonth=&dateToDay=&authors=[1.12.2022]).

Jarnovič, V., 1979. 24 let glavna medicinska sestra Klinike za ginekologijo in porodništvo v Ljubljani: razgovor z viš. med. sestro Marijo Drnovšek. (online). Dostopno na: <https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/article/view/1368>. [1.12.2022].

Kralj, B., 2004. Ob 250-letnici Babiške šole v Ljubljani – zgodovinski oris. (online). Dostopno na: <https://obzornik.zbornica-zveza.si/index.php/ObzorZdravNeg/article/view/2477> [1.12.2022].

Lavrič, V., 1953. 200 let Ljubljanske babiške šole (1753-1953).

Povabilo babicam – babiška šola

S P O Š T O V A N E ,

ob 270-letnici začetka formalnega izobraževanja babic na Slovenskem načrtujemo v sklopu različnih prireditev tudi odkritje spominske plošče na Babiški šoli v Ljubljani, in sicer 5. maja 2023, ob mednarodnem dnevu babic.

Na ta dogodek vabimo vse babice, ki ste se šolale na tej šoli, pa tudi vse druge babice, ne glede na to, kje so pridobile svojo babiško izobrazbo.

Za lažjo organizacijo srečanja in posredovanja vabil vas prosimo, da nam do 1. 4. 2023 posredujete svoj kontaktni naslov (domači naslov, telefonsko številko), kontaktna oseba:

Gordana Njenjič,
Ginekološka klinika, Babiška šola, Šlajmerjeva 3A, 1000 Ljubljana
e-naslov: gordana.njenjic@hotmail.com, GSM: 041 774 789

IN MEMORIAM Katja Šantelj (Grželj) 1978–2022

Draga naša sošolka, prijateljica, sostanovalka in strokovna kolegica, še nedaleč nazaj se zdi čas, ko smo skupaj prestopili prag takratne Visoke šole za zdravstvo in sedli v razred bodočih diplomiranih babic 3. generacije. V triletnem obdobju, ko smo z vnemo in entuziazmom vase vsrkavali znanje porodništva in ginekologije, so se med nami spletle močne, trdne in zaupanja vredne vezi.

Občudovali smo Tvojo trdoživo voljo in zagnanost, da postaneš diplomirana babica in da se zaposliš v porodni sobi v svojem rodnem kraju – Porodnišnici Postojna. To Ti je nedvomno uspelo, zaposlila si se med prvimi in svoje porodne izkušnje z veseljem delila z nami, kadarkoli smo se srečali na strokovnih izobraževanjih ali zgolj na klepetu ob kavi. Z velikim občudovanjem smo poslušali o Tvojih izkušnjah in tudi sami hiteli po isti poti, čim prej končati študij in se zaposliti. Bila si nam vzor in nas spodbuda, hkrati pa zvesta in nepozabna prijateljica. Rada si pomagala vsakomur, ki je potreboval Tvojo pomoč, naj si bo strokovna podpora, mentorstvo, spodbuda ali zgolj rama za lajšanje bremen. Tvoja pozitivna energija, širok nasmeh in primorski humor nikogar niso pustili ravnodušnega in svet je bil takoj spet lepši.

Tvoja bolezen nas je pustila odprtih ust, tokrat žal ne tako vzneseno in občudovanja vredno. Vest nas je šokirala in razžalostila hkrati in Tvoje najbližje prijateljice smo s težkim srcem spremljale Tvoj pogumni boj z boleznijo. Žal, bitka ni bila na Tvoji strani.

Tisti, ki smo Te poznali bolje in s Tabo spletli tople prijateljske vezi, ostajamo nemočni brez Tebe. Hudo nam je. Hudo, ker vemo, da boš manjkala na vseh strokovnih srečanjih, kjer smo si imeli toliko povedati, obujati spomine na svoje nerodne začetke babiške poti, spomine na vse pristrčne pripetljaje iz študentskih dni ali preprosto deliti samo izkušnje iz vsakdanjega življenja. Manjkala boš tudi na klepetu ob kavi.

Bila si predana svojemu poklicu, delu diplomirane babice v porodni sobi, kjer si se vsakodnevno srečevala s čudežem življenja – novim rojstvom.

Vedno obstaja svinčnik za pisanje prihodnosti.

Ne obstaja pa radirka, ki bi izbrisala preteklost.

Draga naša Katja, pogrešamo Te in pogrešali Te bomo tudi v prihodnje. A nikoli pozabili. Počivaj v miru. Naj Ti nebo podari milino in nežnost, večnost in sanje.

V imenu Tvojih sošolk in sošolca 3. generacije diplomiranih babic (1998–2001)
mag. Katja Bugar, diplomirana babica

Katji Šantelj v slovo

Do zadnjega smo upali, vendar pride čas, ko se moramo za vedno posloviti od nekoga, ki smo ga imeli radi. Na prvi dan zime smo se za vedno poslovili od sodelavke in prijateljice Katje.

Katja je po končani Srednji zdravstveni šoli v Ljubljani nadaljevala študij na takratni Visoki šoli za zdravstvo v Ljubljani in si pridobila naziv diplomirana babica. Februarja 2002 se je zaposlila kot babica v Bolnišnici za ženske bolezni in porodništvo Postojna. S tem se ji je izpolnila srčna želja oziroma

kot bi sama rekla: »Al' bab'ca v porodni al' pa n'č!« Na delo je vedno prihajala nasmejana in polna energije. Nikoli ji ni bilo težko zamenjati izmene, niti sodelovati pri družabnih aktivnostih v porodnišnici in zunaj nje.

V svojih 20 letih je pomagala veliko ženskam v trenutkih, ko so postale mame. Tudi sama je naziv mamica dobila trikrat in ga z vso srčnostjo in ljubeznijo gojila do svojih fantov. Bila je zelo navezana na svoje domače in ponosna na svojo družino.

Draga Katja, hvala ti za vse, kar smo skupaj doživeli, a je bila žal bolezen močnejša od tvoje volje in načrtov. S tvojim mnogo prezgodnjim odhodom je nastala neskončna praznina, ki jo bomo napolnili z lepimi spomini na skupne dni. Odšla si tja, kjer solze ne bolijo in sanje oživijo. Čuvaj nas, dokler se naše poti znova ne združijo.

Sodelavke in sodelavci Porodnišnice Postojna

Spodbude za zaposlovanje medicinskih sester in babic v tujini – primer dobre prakse iz tujine

Nove ugodnosti za študente zdravstvene in babiške nege na Irskem

PREVEDLA IN UREDILA TEA BEVK

Na spletni strani irske spletne publikacije *The Journal* je bil decembra 2022 objavljen prispevek o novih ugodnostih, ki jih bodo deležni študentje zdravstvene in babiške nege na Irskem.

S študijskim letom 2022/2023 bodo študentje zdravstvene in babiške nege deležni ugodnosti, s katerimi, po besedah tamkajšnjega zdravstvenega ministra Stephena Donnellyja, želijo študentom izkazati hvaležnost za njihov prispevek v času praktičnega usposabljanja, še posebno študentom zadnjih letnikov zdravstvene in babiške nege. Poleg tega pa želijo s projektom, vrednim 3,6 milijona evrov dokazati svojo zavezanost želji, da bi v programe zdravstvenih smeri privabili in v njih tudi ohranili čim več (bodočih) študentov.

Ukrep podpira tudi Irska organizacija zdravstvene in babiške nege (*INMO - Irish Nurses and Midwives Organisation*) ter njihova predstavnica študentov Roisin O'Connell. Menijo, da se študentje na praksi v kliničnem okolju srečujejo z enakimi življenjskimi izzivi kot njihovi že zaposleni kolegi, poleg tega pa se mnogi ob tem trudijo pokriti še razne stroške potreb za dokončanje študija, stroške prevoza, goriva, ogrevanja in nastanitve. Nekateri študentje morajo v času prakse celo pokrivati najemnini dveh nastanitev v primeru, da opravljajo prakso zunaj svojega siceršnjega mesta bivanja. Takih stroškov si po njihovem mnenju študentje sami preprosto ne morejo privoščiti.

Kakšne olajšave nudijo novi ukrepi?

- **Študentje zadnjih letnikov zdravstvenih smeri bodo prejeli žepnino v višini 80 % plače medicinske sestre/babice začetnice.**
- **80 evrov dodatka na noč za nastanitev oz. 300 evrov na teden v primeru, da opravljajo prakso zunaj kraja bivanja.**
- **Dobili bodo subvencijo v višini 500 evrov na leto za pokrivanje stroškov obrokov v primeru, da opravljajo prakso zunaj matičnih ustanov. Ta ukrep velja za študente od prvega do tretjega letnika študija.**
- **Poleg tega pa jim bodo omogočili kritje stroškov pranja delovne obleke in dve dodatni delovni obleki ob začetku izvajanja praktičnega usposabljanja.**

Vir:

The Journal. https://www.thejournal.ie/student-nurse-payment-uniforms-5945248-Dec2022/?fbclid=IwAR1qhgIOf6Xf4SzlP57_fQkY-86vL34rvIFvsY4dtR2xfg6CU1_P8qCOPQM
<dostop, 17. 1. 2023>

Prevod in povzetek članka: Student nurses and midwives to get extra accommodation, meal and uniform allowances (The Journal)

(Fotografija: Freepik)

Začel se je projekt CraNE Joint Action

DOC. DR. MARJETKA JELENC, NACIONALNI
INŠTITUT ZA JAVNO ZDRAVJE, SLOVENIJA

NIJZ
Nacionalni inštitut
za javno zdravje

V Bruslju je na Stalnem predstavništvu Republike Slovenije 3. novembra 2022 potekal zagonski sestanek (angl. kick-off meeting) četrtega evropskega projekta skupnega ukrepanja (angl. Joint Action - JA) s področja raka, CraNE JA, ki ga koordinira Slovenija oz. Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ). Projekt je bil razpisan v skladu s peto vodilno pobudo Evropskega načrta za boj proti raku (Jelenc, et al., 2021; European Commission, 2021) in ima za cilj vzpostavitev evropske mreže že obstoječih in novoustanovljenih centrov za celostno obravnavo raka, ki bi pomagala zagotavljati kakovostno zgodnje odkrivanje raka, presejanje, diagnostiko in zdravljenje, raziskovanje, usposabljanje delovne sile ter podporo prebolelim. Pacientom bi bila tako zagotovljena boljša oskrba in možnost diagnostike ter zdravljenja bližje domu. Posledično bi se neenakosti v Evropski uniji na področju raka zmanjšale.

Na zagonskem sestanku projekta CraNE JA so se prvič uradno sestali partnerji, vodje posameznih delovnih sklopov, koordinatorji projekta ter predstavniki Evropske komisije. V projekt je vključenih kar 44 partnerjev iz 25 evropskih držav. Skupaj bodo razvijali model evropske mreže centrov za celostno obravnavo raka, ki mora vključevati tako znanstveni kot strokovni, izobraževalni in seveda administrativni okvir za trajnostno strukturo. V Bruslju je na zagonskem sestanku udeležence v imenu Evropske komisije nagovoril svetovalec za politike na področju raka v Evropski uniji prof. dr. Alberto Costa. Strokovni koordinator projekta CraNE JA doc. dr. Tit Albreht je predstavil vsebino projekta, njegov namen, ključne partnerje in ciljno skupino, delovne sklope ter časovni okvir, vodja projekta Tina Lipušček pa organizacijo in načrtovano vodenje projekta. Podala je vrsto informacij, ki so za partnerje ključnega pomena za nemoten potek projekta. Finančne in tehnične vsebine je partnerjem predstavila Nataša Voje, sicer finančni vodja projekta CraNE JA. Sledile so predstavitve vodij vsebinskih delovnih sklopov iz Italije, Nemčije, Norveške in Španije ter vodij obveznih delovnih sklopov – diseminacije (Grčija), evalvacije (Hrvaška) ter trajnosti (Belgija). Daljša diskusija je potrdila zanimanje za vsebine projekta ter odprla številna vprašanja, na katera bo treba tekom projekta odgovoriti.

V logotipu projekta CraNE JA je ptica žerjav in to ne naključno. Žerjav namreč velja za simbol preživetja, moči in upanja, saj je močna ptica, ki pomaga drugim pticam na njihovi poti. Grški in rimski miti so ples žerjavov pogosto prikazovali kot ljubezen do veselja in praznovanje življenja, v Aziji pa so žerjavi simbol sreče in večne mladosti. Preživetje in upanje za bolnike z rakom sta uspešno prikazana z žerjavom, kar razlikuje logotip tega JA od predhodnih projektov.

Kot omenjeno gre za četrti projekt s področja raka iz sklopa projektov skupnega ukrepanja, ki ga vodi Slovenija oz. NIJZ (po European Partnership for Action Against Cancer-EPAAC JA, Cancer

Control-CanCon JA in Innovative Partnership for Action Against Cancer-iPAAC JA (Albreht, et al., 2015; Albreht, et al., 2017; Jelenc, et al., 2022)). NIJZ si je v zadnjih desetih letih pridobil bogate izkušnje s koordinacijo največjih in najzahtevnejših projektov ter zaupanje Evropske komisije in evropskih držav članic. Nenazadnje je s številnimi publikacijam in za države zelo uporabnimi vodniki bistveno pripomogel k izboljšanju kvalitete na tem področju v Evropski uniji (Albreht, et al., 2015; Albreht, et al., 2017).

Projekt CraNE JA se je uradno začel s prvim oktobrom 2022 in bo trajal dve leti. Glede na ambiciozne cilje in visoke zahteve glede izboljšav za paciente na področju raka, ki jih je zastavila Evropska komisija ter relativno kratek časovni okvir čaka projektne partnerje veliko dela. V evropskem načrtu za boj proti raku je namreč zapisano, da naj bi imelo kar 90 % pacientov s tovrstnimi boleznimi zagotovljen dostop do evropske mreže nacionalnih centrov za celostno obravnavo raka do leta 2030.

Projekt CraNE JA je prejel sredstva Evropske unije preko Evropske izvajalske agencije za zdravje in digitalno tehnologijo (angl. European Health and Digital Executive Agency-HaDEA) v okviru programa EU za zdravje (angl. EU4Health) 2021–2027.

Literatura

Albreht, T., Kiasuwa, R. & Van den Bulcke, M., 2017. European guide on quality improvement in comprehensive cancer control. Ljubljana: National Institute of Public Health & Brussels: Scientific Institute of Public Health.

Albreht, T., Martin Moreno, J. M., Jelenc, M., Gorgojo, L. & Harris, M., 2015. European guide for quality national cancer control programmes. Ljubljana: National Institute of Public Health.

European Commission, 2021. Europe's Beating Cancer Plan: A new EU approach to prevention, treatment and care.

Jelenc, M., Albreht, T., Hribar, K., Voje, N. & Lipušček, T., 2022. Uspešen zaključek projekta iPAAC JA s področja raka z odmevno mednarodno virtualno konferenco. *Isis*, 31(3), pp. 31–32.

Jelenc, M., Hribar, K. & Albreht, T., 2021. Predstavitve novega Evropskega načrta premaganja raka. *Utrip*, 29(2), pp. 64–65. Dostopno na: <https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2021/04/UTRIP-April-Maj-2021.pdf> (4.1.2023)

Draga Anita,

sprejeti dejstvo, da ne bomo več skupaj delili delovnih trenutkov, ni enostavno, še manj sprejeti tvoj odhod. Zgodilo se ti je tam, kjer si bila rada. V službi. Kljub takojšnji pomoči celotne zdravstvene ekipe in upanju, da boš zmogla in zmagala, smo morali sprejeti, da se ne boš več vrnila.

Vsem zaposlenim v zdravstvu je usklajevanje družinskega življenja s službenimi obveznostmi težko. Uspelo ti je. Tvoji domači so razumeli in sprejeli drugačen način življenja. Še več, čeprav so te spremljali in spoznali vse bridkosti in radosti poklica medicinske sestre, se je tvoja hči Tea odločila stopiti na enako pot in je danes naša sodelavka.

Bila si odlična medicinska sestra. Hvala ti v imenu vseh bolnikov, ki si jim dajala vse, kar si premogla. Znanje, spoštovanje, empatijo, sočutje. Vsak dan posebej in za vsakega pacienta posebej si se trudila tako, kot da je tebi drag.

Bila si zavzeta sodelavka. Vedno si, v še tako težki situaciji, videla izhod in bila tista, ki si spodbujala in bodrila druge. Svoje dragoceno znanje in izkušnje si prenašala na mlajše kolegice in bila številnim mentorica. Bila si Človek z veliko začetnico, ki si v drugih prepoznavala dobre lastnosti in spregledala pomanjkljivosti.

Tvoja velikost se kaže tudi zdaj, ko nisi več z nami. Humanost in razumevanje življenja se odražata z donorstvom. Nekomu nekje si rešila življenje. Tako kot že velikokrat pred tem, vendar na drugačen način.

Anita, HVALA ti, ker si bila.

»Ni večje bolečine, kot v dneh žalosti nositi v srcu srečnih dni spomine,« je napisal Dante. A ravno spomini na mnoge skupne dni nam pomagajo in budijo upanje, da se nekoč nekje spet srečamo.

Svojcem izrekamo iskreno sožalje.

Tvoji sodelavci Splošne bolnišnice Novo mesto

Druga barva lune

NATAŠA ŠTANDEKER

Odkar se je po votlinah začel množiti človeški rod, se je z njim množila norost.

Ljudi, ki so kazali znake duševnih bolezni, so stoletja dolgo odpravili na rob družbe in stigma je ostala globoko zakoreninjena tudi v današnjem času.

Osebe s težavami v duševnem zdravju in razvoju v Sloveniji še danes živijo v nekaterih gradovih. Prva leta tretjega tisočletja so prinesla svetlobo tudi za zidove starih graščin, ki so skrivale stotine ubogih na umu, ki naj bi jim po božji postavi nekoč pripadalo božje kraljestvo. A čas je za te zidove poslal posameznike, ki so si dali za poslanstvo, da naj tudi za temi zidovi šteje prav vsak dan.

Vedno bolj mogoče je postalo, da sprejem v tako ustanovo ni bil dokončna postaja v življenju ljudi s posebnimi potrebami, temveč je lahko pomenila tudi nov začetek.

V romanu *Druga barva lune* iskrenost, predanost, upanje in vera v ljubezen premagajo vse ovire, da bi ljubezen dveh posameznikov, ki ju združi zelo ne navadno naključje na zelo posebnem mestu, lahko nekoč in nekje zaživela v vsej svoji svobodi.

Druga barva lune

Druga barva lune je zgodba mlade diplomirane medicinske sestre in mladega umetnika, tujca s popolno izgubo spomina, ki ju pot usode združi v starem gradu, norišnici, kot mu pravijo domačini ali posebni ustanovi, kjer skrbijo za ljudi s težavami v duševnem zdravju in razvojnimi duševnimi motnjami.

Skozi oči dveh neznancev in tujcev v tem čisto posebnem svetu se bralcu ponudi vpogled v življenje v instituciji, v življenja ljudi, ki tam živijo in delajo. Moralno popolnoma čista povezanost sledi iskanju identitete neznanega umetnika in njegovi poti nazaj v svet, ki mu pripada.

Moč drobnih pozornosti in naklonjenosti glavna junaka zaznata šele takrat, ko je njuna skupna institucionalna pot končana, ko se najdeta vsak v svojem svetu, v svetu, kot sta ga poznala nekoč.

Ko sta vsak na svoji strani usode soočena samo še sama s sabo, začneta iskati odgovore na vprašanja, kaj je normalno in kaj je norost. Se lahko združita ta dva svetova, če sta si v resnici sploh tako zelo različna? Kje so meje med njima, če sploh so in koliko je vredno življenje, koliko je vredna svoboda in kakšno ceno ljubezni smo pripravljeni plačati, da bi ob tem ostali normalni in všečni skupnosti, ki ji pripadamo.

Je svoboda brez ljubezni še vredna svoje cene?

Nataša Štandeker

Nataša Štandeker, rojena v Mariboru, je odrasla v krajih ob Muri, kjer se je šolala in si kasneje z možem ustvarila dom in družino.

Decembra 1999 je diplomirala na Univerzi v Mariboru, na Visoki zdravstveni šoli. Delo diplomirane medicinske sestre je v enem izmed posebnih socialnih zavodov opravljala sedem let, nato se je kot diplomirana medicinska sestra zaposlila v domu starejših v Avstriji. Po končanem magistrski iz managementa v zdravstvu in socialnem varstvu (2012) in opravljenem postopku za priznanje kvalifikacije na univerzi v Gradcu je leta 2014 prevzela mesto vodje zdravstvene nege v enem izmed domov starejših. Istega leta se je vpisala na doktorski študij iz socialne gerontologije na Alma Mater Europaea v Mariboru.

Doktorsko disertacijo je uspešno zagovarjala decembra 2020. Je višja predavateljica za področje socialne gerontologije, poučuje pa tudi na programu zdravstvena nega.

Ljubezen do pisane besede jo spremlja od malih nog, predvsem kot strastno bralko. Po zaključku študija in zagovoru doktorske disertacije je prisluhnila klicu svoje dolgoletne skrite želje po pisanju. Zbrala je pogum in se prijavila na delavnico kreativnega pisanja pod vodstvom Toneta Partljiča, ki je tudi bdel nad romanom, dokler ni ta v svoji končni obliki izšel v začetku decembra 2022 v založništvu Kulturnega centra Maribor.

Tone Partljič je o *Drugi barvi lune* zapisal: »*Spoznali smo berljiv in tudi čustveno občutljiv prvenec ter inteligentno in »zvito«* avtorico, ki utegne utrditi mit o literarnem čudežu pri *Mariji Snežni*.«

Druga barva lune je bralkam in bralcem na voljo v vseh večjih knjigarnah po Sloveniji in na spletni strani Kulturnega centra Maribor.

Nataši Štandeker čestitamo in se zahvaljujemo za pobudo in sodelovanje pri literarnem natečaju za zaposlene v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi.

Uredniški odbor

Spoštovane članice in člani Zbornice – Zveze, objavljamo literarni natečaj

ZGODBE MEDICINSKIH SESTER

ZALOŽBA KNJIG Kulturni center Maribor razpisuje literarni natečaj kratkih zgodb in pesmi, ki jih pišejo medicinske sestre, zdravstveni tehniki in bolničarji-negovalci.

Izbrane zgodbe bodo izdane v knjigi kratkih zgodb, ki bo prvič predstavljena na

14. Kongresu zdravstvene in babiške nege

MEDICINSKE SESTRE IN BABICE SKUPAJ ZA ZDRAVJE LJUDI,

11. in 12. maja 2023 v Kongresnem centru Brdo (Brdo pri Kranju).

Kratke zgodbe bo ocenjevala komisija v sestavi: Dušan Hedl, Peter Dobaj, Gregor Lozar, Tone Partljič, Nataša Štandeker in Ksenija Pirš.

Navodila za sodelovanje:

Kratka zgodba naj obsega okvirno 1 do 16 strani oziroma največ 2 avtorski poli.

Rok za oddajo je 15. marec 2023. Besedilo zgodbe naj bo anonimno in opremljeno s šifro.

V elektronski obliki ga lahko z anonimnega e-naslava pošljete na: zalozbaknjig@gmail.com (naslovljeno: Prijava na natečaj Kratka zgodba 2023 – šifra).

V papirnati ali elektronski obliki – na CD-ju, USB ključku – ga lahko pošljete na naslov: Kulturni center Maribor, Ljubljanska ulica 4, 2000 Maribor.

Avtor zmagovalne zgodbe bo prejemnik denarne nagrade v višini 100 evrov, ki jo bo podarila založba, priznanja in plačila kotizacije kongresa Zbornice – Zveze.

Kulturni center Maribor
Dušan Hedl, direktor

Zbornica – Zveza
Monika Ažman, predsednica

Sestra Natalija - Natalija Pavlič, medicinska sestra in pisateljica

DARINKA KLEMENC

»Ne morem verjeti, da sem šele danes spoznala čudovito kolegico, medicinsko sestro, pisateljico in še mnogo več. Izdala je že pet knjig, jaz pa jo poznam samo po odličnih kolumnah iz Zarje/Jane. Kar je najbolj zanimivo, živi v Podgorju tako kot jaz in le pet hiš (dve hišni številki!) narazen! Podgorje je dolga vas, a tole presega meje ... vsaj dobrega sosodstva in stanovske kolegialnosti. Tako njene predstavitve knjige *Kava s smetano* zagotovo ne zamudim,« sem zapisala malo pred novim letom na svojem FB profilu.

Dobitnica priznanja za poseben življenjski potopis (Fotografije: osebni arhiv)

In sem jo še isti dan poklicala, naslednji dan pa odkorakala dve hišni številki naprej k sovaščanki, stanovski kolegici, ki celo življenje (jaz tudi) živi v isti vasi, po vse njene doslej izdane (nekaj tudi v samozaložbi) knjige. Kar ni malo. Trenutno berem njeno četrto *Kava s smetano*, a že prva *Pasti zaznave* mi je dala misliti. Seveda sem šla tudi na predstavitev njene *Kave s smetano*, na katero je vabila kamniška knjižnica. In bila sem ponosna. Nanjo, tudi na

naš poklic. Da zmore, da zna. Ja, ponosni smo lahko na te naše talentirane kolegice (in kolege), ki znajo in zmorejo – poleg zahtevne službe – tudi pisati.

Natalija Pavlič, sestra Natalija si pravi sama, si zagotovo zasluži predstavitev v našem Utripu, sem se zaobljubila, ona pa prijazno pristala in nastal je intervju. Hvala, Natalija, za priložnost, za vaš čas, energijo in da delite z nami pisateljsko ustvarjanje, znanje, dolgoletne profesionalne izkušnje v zdravstveni negi ter delčke svojega zanimivega ustvarjalnega življenja.

Kaj ste najraje? Medicinska sestra, pisateljica, strastna bralka, gospodinja, ki teče, vzgaja psa, žena, mama in babica v številčno nadpovprečni družini? Ženska v najlepših letih, ki se pogumno stara? »Rada sem medicinska sestra,« ste mi dejali v prvih desetih minutah najinega poznanstva.

V službi sem rada medicinska sestra. Predstavljam si, da ta poklic lahko opravlja le oseba, ki ima v sebi močno izraženo potrebo po pomoči bolnim ljudem. To je poslanstvo, ki osmisli življenje in priskrbi službo. Nekdo me potrebuje in jaz lahko pomagam. Še vedno svoj poklic zavijam v romantičen ovojni papir in mu dodajam zlato pentljo z bleščicami. Od sebe pričakujem, da imam neskončno zalogo pozitivne energije, znanja in pripravljenosti pomagati ljudem v stiski. Bolezen nikoli ne počiva, zato je bilo moje delo 32 let triimensko – dopoldne, popoldne, ponoči ter seveda med vikendi in prazniki. Vse moje osebne tegobe bi morale počakati tam nekje v oddaljenem kotu, saj se ne morejo primerjati z resnostjo težav, ki jih imajo ljudje, za katere sem dolžna poskrbeti.

Doma sem zadovoljna v vlogi žene, mame štirih otrok in babice. A brez tega, da imam še čas zase, za odkrivanje čisto posebne zgodbe skozi pisanje, mi verjetno niti v službi niti doma ne bi bilo tako izpolnjujoče. Že od malega tudi izredno rada berem. Vse se prepleta. Spoznala sem, da je zame dobro, če menjavam vloge. To me bogati in ohranja pri zdravju.

Pravite, da ste le srednja medicinska sestra s 33-letno delovno dobo? In vsemi »priboljški«, ki sem spadajo? Prosim, če ta le takoj izpustiva.

V hierarhiji zdravstva nimam pomembne vloge, zato pravim, da sem le srednja medicinska sestra. Sem del pehote, množice brezimnih, ki se trudimo, da sistem funkcionira. Nimam odločevalske moči, niti si je ne želim. Moje mesto je med bolnimi ljudmi. Poskušam jim stati ob strani kot človek in jih spodbujati, da zopet najdejo pot do zdravja, če pa to ni možno, jim vsaj olajšam sobivanje s kronično boleznijo. Znam prevesti strokovni jezik zdravnikov ali njihova dejanja v besede, ki so razumljive običajnim ljudem. S sočutjem, dobro voljo in koristnimi informacijami se da marsikaj lažje prenesti, tudi trenutek, ko se je treba sprijazniti, da ima naše telo vseeno rok trajanja in da enkrat ne zmore več.

Poklic, vreden spoštovanja, ljudje ga cenijo, medicinske sestre visoko kotiramo na lestvici zaupanja v poklice. Kaj vam to pomeni?

Priznam, da svoj poklic idealiziram, splošno mnenje na to nima vpliva. Moj poklic je moje poslanstvo; skozi denar ga težko vrednotim, čeprav to ni prav. Mogoče tako dvigujem ceno svojemu življenju, a si hkrati brusim dvorezen meč. Mnogokrat se namreč utrujeno opotekam po rezilu britve in iščem manj nevarno pot razdajanja ali vsaj varno točko, kjer bi se okrepila.

Nevarnost izgorelosti mi nenehno diha za vrat, saj od sebe zahtevam, da sem vredna svojega poklica. Kdo sem, če klecnem pod težo svojega poslanstva? Kako naj bom svetilnik zdravja za bolne, če moja luč komaj brli ali celo ugasne? Mali človek v zdravstvenem sistemu, a to je moja vloga, delček, ki ga prispevam za celoto in meni je to pomembno.

Izgorevanje kot past razdajanja?

Ne spomnim se, da bi nas okoli leta 1985, ko sem obiskovala srednjo zdravstveno šolo, učili o pasteh razdajanja in izgorevanja. Na lastni koži sem morala preizkusiti in se naučiti, kje in kdaj kljub vsemu postaviti mejo. Imam srečo, da se moje telo vedno znova pobere in postane zopet – Natalija.

Nekaterim uspe preprečiti izgorelost, drugim ne. Ne nazadnje ste svoje znanje, izkušnje in skrb za sočloveka razdajali 7 let v UKC Ljubljana, 25 let na Psihiatrični kliniki v Ljubljani in zadnje leto v Zdravstvenem domu Domžale. Kako preživeti?

Po dvajsetih letih delovne dobe sem našla tek. Mislim, da je bila to prelomna točka pri reševanju sebe. Na ta način sem se postavila zase. Trmasto sem vztrajala in si izborila čas za to. Največja ovira sem bila sama sebi. Kako lahko svobodno tekam naokoli, če pa je treba postoriti toliko stvari? Gen za pridnost je koristen, a vsaj po 40. letu je treba kritično ovrednotiti njegovo smiselnost. S tekom sem si tako krepila telo, prepihala glavo in trenirala vztrajnost. V ritmu leva, desna, leva, desna sem brskala po sebi – kdo sem, kako doživljam svet, česa sem se naučila, kakšne so moje vrednote, kaj je zdravo, kako kljub težavam kakovostno živeti, za kaj se zavzemam in v čem sploh vidim smisel.

Nato vas je prevzela huda potreba po pisanju. In se je začelo novo, zanimivo obdobje?

Hkrati s tekom se je pojavila močna želja po pisanju. Začela sem z zgodbami s področja psihiatrije. Najbolj pogoste duševne motnje sem opisala preko zgodb. Izšle so pod naslovom *Pasti zaznave*. Želela sem, da bi se ljudje vsaj med branjem postavili v kožo tistih, ki jih je doletela ena izmed duševnih bolezni, da bi uvideli, kako težko je to in kakšne so možne rešitve.

Bolj zabavno je bilo ustvarjanje *Tekaškega dnevnika čisto navadne gospodinje*, v katerem sem opisala svoje izkušnje s tekom – kako gospodinja

brez športne podlage začne odkrivati vznesenost ob dosežkih na področju rekreacije. En del mene se je mučil in potil, da bi se pripravil na maraton in triatlon, drugi del se je ob tem od smeha valjal po tleh, tretji del pa pisal o tem.

In maraton se je res zgodil. »Kot popolna začetnica na področju kateregakoli športa opišem svoje naključno srečanje s tekom pri 40. letih. Na čisto naraven, osebno doživet način izveste vse o nebogljenih začetkih in počasnem nadaljevanju« piše na vaši spletni strani: <https://natalijapavlic.wordpress.com/>.

Istrski maraton (42 km)

Ja, takole pišem: »V osmih letih in pol rednega tekanja po domači vasi in bližnji okolici pod kamniškimi planinami se podam tudi na marsikatero tekaško prireditvev. Zakaj, še sama ne vem. Večinoma uspešno zasedam zadnja mesta. V rekreativnem navdušenju in odsotnosti zdrave pameti, ki bi pristajala mojim letom, se pričnem spogledovati še s triatlonom. Zato se po prvem pretečenem maratonu, 42 km, usedem na kolo in spoznavam bližnjo in daljno okolico s kolesarskega vidika. Udeležim se še tečaja plavanja, kjer se končno naučim plavati kravl. Čisto po žensko modrujem o kombinaciji teka, kolesarjenja in plavanja. Na koncu le ugotovim, da je triatlonski trening zame prehud in da bom s tem počakala vsaj še dve leti. Do takrat bom pa le tekla, malo kolesarila in včasih plavala. Ker sem postala odvisna od malce mazohističnega mučenja lastnega telesa na zdrav športen način. To mi prinaša odmaknjenost od vsakodnevnih problemov ter neskončnega vrtenja življenja okoli enih in istih stvari. Tek rahlja togost mojega življenja. Prinaša kisik in čustveno razigranost.« Za 50. rojstni dan sem si potem le podarila triatlon in bila popolnoma navdušena.

Ob igrivi otroškosti pri rekreativnih podvigih je bolj odrasel del mene, ki še predobro pozna tegobe tega življenja, pisal resen roman o soočanju običajne

slovenske družine z depresijo, psihozo, anoreksijo in alkoholizmom – **Ženske v ogledalu**.

In prišel je kuža, črn, velik, lep, prijazen ... in z njim priročnik Pasjeslovje po domače, ki ste ga napisali skupaj s kinologinjo Alenko Jenko Sunčič.

Ko sem po 40. letu na novo gradila sebe, me je obšla prav nerazumna želja po pasjem prijatelju. Nikakor si nisem hotela nakopati na glavo še nekoga, za katerega bi bilo treba skrbeti, zato sem se temu upirala z vsemi štirimi. A želja je vztrajala in se celo krepila, tako da sem potem klonila in šla iskat črnega labradorca. Bil je pravi zame. Sprostil me je in spomnil na osnovne radosti življenja – jesti, uživati v naravi in tišini, spati in se čohati. Je tudi idealen poslušalec in pisateljski partner. Ob njegovem smrčanju mi beseda bolj gladko teče. Seveda sem morala pisati tudi o njem.

V romanu Kava s smetano pišete o soočanju s smrtjo. Kako, da ste se lotili te teme?

Nekega dne na dopustu na morju sem sedela na balkonu in nenapovedano me je prevzel močan navdih. Prepustila sem se mu in v devetih mesecih napisala prvi del romana **Kava s smetano**. Če bi vedela, da je to roman o soočanju s smrtjo, si verjetno ne bi upala začeti pisati. Tako pa se mi je zgodba odkrivala postopoma, kot sem jo bila zmožna zapisati. Ko sem prišla do zadnjega stavka, sem vedela, da sem napisala nekaj posebnega. Kljub težki temi je bil roman med bralci izjemno dobro sprejet. Mnogi so mi rekli, da pomaga pri razumevanju in sprejemanju neizogibnega ter daje dodatno vrednost trenutku, ko smo še tukaj in živimo. Knjiga je dobila tudi nagrado za poseben življenjski potopis.

Kaj trenutno ustvarjate, če to ni skrivnost?

Pod naslovom **Hudiča, staram se!?** pišem o tem, kako na svoji koži doživljam staranje. Nekatere moje sodelavke so se že upokojile in presenečeno spoznale, da to ni tako zadovoljujoče, kot so si predstavljale. Mogoče se je na to treba pripraviti? Kako se vrednotiti, ko nisi več koristen na »službeni način«? Kako ostati v dobrem odnosu s svojim telesom, ki ne zmore več toliko obremenitev? Kako na drugačen način na novo zaživeti?

Na začetku sem mislila, da bo to bolj lahkotno pisanje, pa se je izkazalo, da sem zagrizla v izjemno bolečo temo – vsaj zame. Moje telo mi je namreč izstavilo rdeči karton. Z nenadnimi zdravstvenimi težavami mi je pokazalo, da ne zmore več ritma

bolnišnične službe – ne nočnih in ne 12-urnih izmen med vikendi ter prazniki. Bila sem v šoku. Kaj naj naredim? V bolnišnici ni spodobnega delovnega mesta za srednjo medicinsko sestro, ki ne zmore izmene. Z izjemno težkim srcem sem tako dala odpoved in si našla službo v bližnjem zdravstvenem domu, kjer me poklic zopet izpolnjuje. Poleg tega se zdaj v službo vozim s kolesom (9 km) – razen če so temperature prenizke, saj sem le že 54-letna gosa, kar moram tudi jaz upoštevati. Še vedno zmerno tečem in plavam, rešujejo me tudi vaje PSQ, ki jih delam za hrbtenico. Telo mi je hvaležno, da sem mu prisluhnila in ga rešila iz pretežkih razmer v prejšnji službi.

Pravite, da ne pospravljate preveč radi, gospodinjske obveznosti opravite v najkrajšem možnem času, da vam ostane čas, čas zase in tudi za pisanje.

Sem mojstrica organiziranja in ne-kompliciranja. Tega sem se naučila, ko je bilo treba poskrbeti za štiri majhne otroke in hoditi v službo. Ko so otroci odrasli, sem se odločila, da se bom sama odločila, čemu bom namenila višek časa, ki sem ga kar nenkrat imela. Moj dom ni razstavni prostor, ki se sterilno blešči, si pa domišljam, da je topel in domač. Za vlogo sanitarnega inšpektorja, ki bi doma teroriziral, nikakor nisem primerna. Naredim, kar je nujno in potem juhuhu, živim. Sem človek s precej energije in vem, za kaj svojega časa ne želim trošiti.

Še vedno pišem, saj je to moj mehurček, moj varni prostor, moj umik iz resničnega življenja; pišem prav o resničnem življenju, ki se mi dogaja. Na neki način sem medicinska sestra ne le po poklicu, tudi po duši, saj bi rada tudi s pisanjem pomagala sebi in drugim, da bi bili bolj zdravi, izpolnjeni. To je moj ventil ... da mojega ekonom lonca ne bi razgnalo pod pritiskom bolezni, težav in celo neizogibne smrti. Živim in pišem o tem, da bi vedno znova iskala dobro, zdravo ter pozitivno. Zato lažje ostajam medicinska sestra, sestra Natalija.

Predstavitve kratkih vsebin njenih knjig so na voljo na spletni strani: <https://natalijapavlic.wordpress.com/>. Najdete jo tudi na njenem profilu FB Natalija Pavlič, kjer vam z veseljem odgovori še na kakšno vprašanje. V naslednji številki pa njeno razmišljanje: **Hudiča, staram se, če bo le mogoče. Hvala, kolegica, soseda in pisateljica Natalija Pavlič. Uspešno naprej.**

Merjenje izkušenj pediatričnih pacientov z bolnišnično obravnavo

JERNEJ DOLINŠEK, MARCEL KRALJ, SIMONA MARTINŠEK, EVA MILER MOJŠKERC, EVA MURKO, PETER NAJĐENOV, NINA ROPRET, NINA TRIFONI, MOJCA ZAJC AVRAMOVIČ, METKA ZALETEL, HELENA ZORMAN

Izkušnje pacientov se merijo z vprašalniki (ang. Patient Reported Experience Measures, PREMs), ki zajemajo različne vidike dogajanja v bolnišnici (npr. komunikacijo, okolje na oddelku, zdravljenje, odnos in delo zaposlenih) in se uporabijo za razumevanje in analizo tega, kar je pacient doživel med interakcijo z izvajalci zdravstvenih storitev, ter njegovim splošnim dojetanjem oskrbe. Ugotovljena je bila pozitivna povezanost med izkušnjami pacientov, varnostjo in klinično učinkovitostjo zdravstvene oskrbe. Spremljanje izkušenj pacientov je kazalec pozitivne organizacijske kulture, ki se kaže z nenehnim uvajanjem izboljšav v organizaciji.

Anketni vprašalnik
(Fotografija: NIJZ)

V tuji literaturi se priporoča, da se otroci in mladostniki vključijo v merjenje izkušenj z zdravstveno oskrbo, saj imajo otroci in mladostniki močne poglede glede njihovih izkušenj z bolnišnico, pripravljani so jih deliti in želijo biti slišani.

Raziskave v tujini so pokazale, da so mlajši otroci sposobni razumeti svoje stanje in oskrbo, odgovori oz. komentarji otrok pa so skladni z dejansko izkušnjo hospitalizacije. Pomanjkanje podatkov o izkušnjah bolnih otrok in mladostnikov bi lahko imelo številne škodljive posledice: zamujene priložnosti za zagotavljanje bolj v pacienta usmerjene oskrbe, slabše razumevanje tega, kaj otroci in mladostniki v

bolnišnicah (in njihovi skrbniki) cenijo, in nerazumevanje odnosa med načini dela, izkušnjami ter izidi zdravljenja v zdravstvenih ustanovah.

Treba se je zavedati, da je hospitalizacija prelomni dogodek v otrokovem življenju. Hospitalizacija je lahko za otroke travmatska in stresna izkušnja.

Pravice bolnih otrok imajo določene posebnosti, saj se le-te nanašajo tudi na otrokove starše kot njegove zakonite zastopnike. Podrobneje se s pravicami otrok ukvarja Evropsko združenje za pravice otrok v bolnišnicah (v nadaljevanju EACH, <https://childrenhospital.ie/each-organisation/>).

Listina otrokom v bolnišnici zagotavlja deset temeljnih pravic, kot je pravica, da so njihovi starši ali skrbniki ves čas z njimi, pravica do informiranosti na način, ki ustreza otrokovi starosti in ravni razumevanja, pravica do obzirne in razumevajoče obravnave ter upoštevanja zasebnosti, pravica do priložnosti za igro in izobraževanje, prav tako pa je otrokom treba zagotoviti oskrbo skupaj z drugimi otroki, ki imajo enake razvojne potrebe itd. Nekatere vidike kakovosti oskrbe otrok v Sloveniji pokriva 8. člen Zakona o pacientovih pravicah. V pediatriji je cilj zdravstvene oskrbe osredotočenost na družino, kar pomeni, da je oskrba osredotočena tako na otrokove potrebe kot tudi potrebe družine, merjenje bolnišničnih izkušenj otrok in mladostnikov pa se priporoča za napredek takšne pediatrične zdravstvene oskrbe. Nekatere države so pri merjenju izkušenj s pediatrično obravnavo zelo aktivne npr. Združene države Amerike, Kanada, Velika Britanija, Italija in Latvija.

V Sloveniji beležimo za leto 2019 v zbirki Statistika bolnišničnih obravnjav (SBO) približno 43.000 hospitalizacij otrok, starih 1 mesec do vključno 18 let, ki so v bolnišnici prespali vsaj eno noč, pri čemer psihiatrične diagnoze niso vključene, vendar o njihovih izkušnjah v bolnišnici nimamo nobenih podatkov.

Otroci in starši so aktivno vključeni v zdravstveno obravnavo in so sposobni oceniti mnoge vidike kakovostne pediatrične zdravstvene oskrbe s stališča uporabnika zdravstvenih storitev. Čeprav ne morejo oceniti vseh vidikov zdravstvene oskrbe in zdravljenja, so njihova stališča dragocen prispevek glede organizacije dela na oddelku, podajanja informacij, komunikacije, odnosov, bolnišničnega okolja ter tudi ostalih potreb pacienta in njegove družine.

Pediatrična zdravstvena nega si prizadeva zadovoljevanje svobode otroku (prosto izraža potrebe), spodbuja starše, da ostajajo s svojim hospitaliziranim otrokom oz. da ga večkrat dnevno obiskujejo, zagotavljanje otroku prijaznega ozračja in okolja, ki poudarja spoštovanje in neodvisnost otroka, pomoč in spodbudo otroku ter staršem za sodelovanje v celotnem procesu zdravstvene nege ter zagotavljanje kontinuirane zdravstvene nege.

V Republiki Sloveniji želimo slediti dobrim mednarodnim praksam in okrepiti osredotočenost na družino pri izvajanju zdravstvene oskrbe v pediatriji. V ta namen smo med oktobrom in decembrom 2022 izvedli pilotno raziskavo o izkušnjah pediatričnih pacientov oz. njihovih staršev z bolnišnično oskrbo. V raziskavo so bili vključeni vsi otroci in mladostniki (stari 1 mesec do 18 let), ki so v času pilotne raziskave prespali vsaj eno noč v eni izmed štirih, v raziskavo vključenih ustanov, z izjemo pacientov,

ki so se zdravili na intenzivnem oddelku, in otrok, ki so hospitalizirani na pedopsihiatričnih oddelkih (enotah). Raziskava je potekala v spletni obliki, deloma pa tudi v papirni obliki ter je bila prilagojena kognitivnim zmožnostim otrok in mladostnikov. Na spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje (<http://www.nijz.si/sl/prems>) je na voljo več podatkov o pilotni raziskavi. Za leto 2023 se načrtuje izvedba prve nacionalne raziskave o izkušnjah pediatričnih pacientov z bolnišnično obravnavo.

Slovenija se z načrtovanim nacionalnim merjenjem izkušenj pediatričnih pacientov z bolnišnično zdravstveno oskrbo pridružuje modernim, naprednim zdravstvenim sistemom in udejanja načela Resolucije o nacionalnem planu zdravstvenega varstva Skupaj za družbo zdrava na področju optimizacije zdravstvene oskrbe preko usmerjenosti v uporabnika in njegovo opolnomočenje.

Kontakt za morebitna vprašanja: eva.murko@nijz.si

Literatura:

- Alderson P, Sutcliffe K, Curtis K. Children as partners with adults in their medical care. *Arch Dis Child.* 2006;91(4):300–3.
- Corazza I, Gilmore KJ, Menegazzo F, Abils V. Benchmarking experience to improve paediatric healthcare: listening to the voices of families from two European Children's University hospitals. *BMC Health Services Research.* 2021; 21:93
- Coulter A, Locock L, Ziebland S, Calabrese J. Collecting data on patient experience is not enough: they must be used to improve care. *BMJ.* 2014; 348:g2225
- Doyle C, Lennox L, Bell D. A systematic review of evidence on the links between patient experience and clinical safety and effectiveness. *BMJ Open.* 2013;3(1):e001570.
- <https://nhssurveys.org/surveys/survey/01-children-patient-experience/>
- <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO102>
- <https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2019/10/Komunikacija-in-kakovost-v-pediatrični-zdravstveni-negi.pdf>
- Kegl B, I Brumec. Ali so naši otroci deležni kakovostne zdravstvene nege. *Komunikacija in kakovost v pediatrični zdravstveni negi.* Zbornik predavanj. Portorož, 2007.
- Kemp KA, Ahmed S, Quan H et al. Family experience of pediatric Inpatient care in Alberta, Canada: Results from the Child HCAHPS Survey, *Hospital Pediatrics* vol. 8, Junij 2018.
- Kuo DZ, Houtrow AJ, Arango P et al (2012). Family-centered care: current applications and future directions in pediatric health care. *Matern Child Health J* 16:297–305.
- Lindeke L, Chesney m, Johnosn L. Children's perceptions of healthcare survey. *Nurs Admin Q* Vol33 (1):26–31.
- NIJZ. Baza podatkov SBO. Interno gradivo.
- Patrick J, Sterbenrg S, Hoemr CJ. Measuring patient and family experiences of health care for children. *Academic pediatrics.* 2011; 11: S59–S67.
- Skela Savič B. Izkušnje bolnikov v bolnišnični obravnavi ali kako bolniki ocenjujejo delo zdravnikov in medicinskih sester. 2007.
- Smith F. *Children's Nursing in Practice.* The Nottingham Model. Oxford: Blackwell Science Ltd;1995.
- Steele BJ, P Fairie et al. Drivers of paediatric inpatient experience: retrospective analysis of casemix factors for the Alberta Paediatric Inpatient Experience Survey in Alberta, Canada. *MJ Open* 2022;12:e048207.
- Toomey SL, AM Zaslavsky, MN Elliott et al. The Development of a Pediatric Inpatient Experience of Care Measure: Child HCAHPS Pediatrics. 2015; 136(2): 360–369.
- Vessey J.A. Children's psychological responses to hospitalization. *Annual Review of Nursing Research.* 2003; 21: 173–201.
- Wilson M E, ME Megel, L Enenbacv, K L Carlson. The voices of children: Stories about hospitalization. *Journal of pediatric health care.* Vol 24, No.2: 95 – 102.
- Wray Jo, Sylvie Hobden, Sarah Knibbs. Hearing the voices of children and young people to develop and test a patient-reported experience measure in a specialist paediatric setting.
- Zakon o pacientovih pravicah. <http://pisrs.si/Pis.web/pregled-Predpisa?id=ZAKO4281>.

Prenos znanja znotraj profesije zdravstvene nege v Splošni bolnišnici Murska Sobota

VIŠJI PRED. METKA LIPIČ BALIGAČ

Na vlogo medicinske sestre v družbi, ki se je prav v zadnjih letih močno spremenila, so vplivali številni in različni dejavniki. Pojav novih znanj, veščin, usposobljenosti ter razvoj medicine in digitalizacije pomenijo priložnost za zdravstvo. Uporabnikom nudijo nove in bolj kakovostne storitve, vse to pa zahteva od medicinskih sester sistematično obnavljanje znanja in pridobivanje novega.

Modra sreda, december 2022, predavateljica Klara Ciz, dipl. m. s. (Fotografije: Metka Lipič Baligač)

Vseživljenjsko učenje in izobraževanje postajata vedno bolj pomembna in potrebna zaradi daljšanja delovne dobe, ki je rezultat počasnejšega staranja prebivalstva, zaradi nove tehnologije, napredovanja medicine in zdravstvene nege ter večje skrbi za zdravje.

Tudi zato smo v Splošni bolnišnici Murska Sobota že 2009 sistematično pristopili k izobraževanju preko prenosa znanj znotraj profesije zdravstvene nege. Program izobraževanj je potrdila in licencirala Zbornica – Zveza.

Program se je izkazal kot primer dobre prakse internega strokovnega izobraževanja v bolnišnicah, poimenovali smo ga »Modre srede« in aktivno poteka še danes.

Novembra 2022 je bila v bolnišnici opravljena raziskava med izvajalci zdravstvene nege s pomočjo anketnega vprašalnika. Naš cilj je bil ugotoviti obstoječe stanje na področju izobraževanja tako formalnega kot tudi neformalnega ter stanje motiviranosti zaposlenih na tem področju.

Raziskava je pokazala, da imajo zaposleni do 45 let večjo željo po nadaljevanju izobraževanja kot zaposleni, stari nad 45 let, pri čemer je ta želja bolj prisotna pri zaposlenih z višjo stopnjo izobrazbe.

Po pričakovanjih je raziskava pokazala, da je večina zaposlenih prepoznala interna strokovna izobraževanja Modre srede kot primer dobre prakse.

Anketiranci so poudarili, da so po njihovem mnenju interna strokovna izobraževanja pomembna za pridobitev novega strokovnega znanja, za osvežitev že obstoječega, za pridobitev licenčnih točk, za možnost prvega predavanja mlajših sodelavcev

pred domačimi slušatelji, kot spodbuda k aktivnim udeležbam na seminarjih in kongresih. Interna strokovna izobraževanja so pomemben prispevek k racionalizaciji stroškov strokovnih izobraževanj.

Anketirani sodelavci vidijo Modre srede kot možnost predstavitve aktualnih strokovnih tem, predstavitev diplomskih in magistrskih del študentov zdravstvene nege ter tudi možnost predstavitve strokovnih izdelkov s strani proizvajalcev medicinsko-tehničnih pripomočkov in opreme.

Raziskava je pokazala, da si najbolj želijo izobraževanja in edukacije s področja komunikacije v timu, izobraževanja s področja razreševanja konfliktnih situacij, s področja preprečevanja izgorelosti na delovnem mestu.

S področja stroke si najbolj želijo izobraževanja iz paliativne oskrbe in iz urgentne medicine s temeljnimi postopki oživljanja.

V raziskavi se je pokazalo, da zaposlenim največjo oviro pri opravljanju dela predstavljajo pritiski pacientov. Zaposleni na področju zdravstvene nege se čedalje več srečujejo z vse večjim nezadovoljstvom pacientov, njihovo agresivnostjo, grožnjami in izsiljevanjem.

V takšnih trenutkih so dobri odnosi med zaposlenimi, podpora vodij, izobraževanje in usposabljanje izrednega pomena, saj zaposlenim pomagajo, da se pravilno odzovejo, medtem ko pogovor, podpora in znanje pomagajo uspešno premagati marsikatero krizno situacijo.

Modra sreda, januar 2023

Naši predavatelji iz Hrvaške (Brankica Andromako Matković, dr. med., specialist anesteziolog, Kristijan Matković, dr. med., spec. kirurg, Božica Lovrić, mag. med. techn.), Obča županijska bolnica Požega, Hrvaška

Mednarodni simpozij, oktober 2022

Modra sreda, november 2022

Lucy Higgs Nichols, v suženjstvu rojena medicinska sestra in veteranka ameriške državljanske vojne

ZDRAVKO KVRŽIČ

Lucy Higgs Nichols je bila medicinska sestra s pestro življenjsko zgodbo. Podatke o njej sem poleg pregleda strokovne literature in drugih virov pridobil v sodelovanju s Centrom za umetnost in zgodovino Carnegie (galerija sodobne umetnosti in lokalni zgodovinski muzej) v ameriškem mestu New Albany v Indiani.

Lucy Higgs Nichols leta 1898
(Vir: svetovni splet)

Ameriška državljanska vojna (1861–1865) je bila najbolj krvav spopad v severni Ameriki. Med vojno je življenje izgubilo najmanj 620.000 vojakov in najmanj 50.000 civilistov. Ameriški zgodovinarji si niso enotni glede števila žrtev, saj mnogi ocenjujejo, da je dejansko število žrtev bilo bistveno višje. Ocene izhajajo iz dejstev, da so popisi žrtev bili pomanjkljivi, nepravilni ter da je bilo manj ljudi evidentiranih v popisu prebivalstva po vojni kot pred vojno. Združene države Amerike (ZDA) so imele politične težave že veliko let prej pred začetkom državljanske vojne. Vzrokov za državljansko vojno je bilo veliko, predvsem zaradi vprašanja suženjstva in zaradi razdelitve moči v zvezni vladi. Južne države so želele uveljaviti svojo oblast nad zvezno vlado, da bi lahko odpravile zvezne zakone, ki jih niso podpirali, zlasti zakone, ki so posegali v pravice Juga in

njegovega zagovarjanja suženjstva. Drugi dejavnik je bila ozemeljska širitev. Jug je želel prenesti suženjstvo na zahodna ozemlja države, medtem ko je Sever temu nasprotoval.

Suženjstvo je v severni Ameriki obstajalo že v 16. stoletju, med portugalskimi, španskimi in angleškimi kolonisti, ki so imeli za sužnje tako domorodce kot uvožene Afričane. Do leta 1860 je na jugu ZDA bilo že štiri milijone sužnjev v primerjavi z okoli petsto tisoč svobodnimi Afroameričani na severu ZDA. Večina severnih držav ZDA je suženjstvo med leti 1774 in 1804 opustilo ali pa ga začelo opuščati. Severne države ZDA niso imeli velikih potreb po sužnjih, ker so njihova mesta v večini bila velika in urbana. Prav tako so želeli svoje davčne dolarje porabiti napredno za gradnjo novih cest, kanalov in železnic. Jug je bil bolj kmetijski in zato niso imeli potreb po tovrstnih infrastrukturah. To je pripeljalo do nesoglasja s Severom glede porabe davčnih dolarjev. Na ustavni konvenciji leta 1787 so delegati sprejeli odločitev o prenehanju uvoza sužnjev do leta 1808. Sprejeti akt kongresa iz leta 1800 je Američanom prepovedal mednarodno trgovanje s sužnji. Oblastem v ZDA pa je dal pravico zaseči ladje, ki so jih ujeli pri prevozu sužnjev in zapleniti njihov tovor. Leta 1808 je začel veljati *Zakon o prepovedi uvoza sužnjev*, vendar je domača ali obalna trgovina s sužnji med pristanišči še vedno obstajala. Tako je suženjstvo v južnih državah ZDA cvetelo. Kljub temu je veliko ljudi tako na Jugu kot na Severu menilo, da je suženjstvo treba odpraviti iz moralnih razlogov. Po vsem Jugu so bile velike plantaže, ki so gojile bombaž, tobak in druge delovno intenzivne pridelke. Sužnji na Jugu so bili ključnega pomena za plantažni način življenja. Zagotavljali so poceni delovno silo, kar je lastnikom plantaž omogočalo, da so svoje pridelke pridelovali cenejše, kot če bi za to najemali ljudi za obdelavo polj. Brez sužnjev je Jug verjel, da bo njihovo gospodarstvo uničeno. Z izvolitvijo republikanca Abrahama Lincolna za predsednika ZDA leta 1860 so se južne države istega leta začele odcepjati od ZDA, ker so se bali, da bo predsednik Lincoln odpravil suženjstvo. Leta 1861 se je enajst južnih držav združilo v Konfederacijo ameriških držav. Vojna se je začela istega leta z napadom konfederacijskih sil na vojaški objekt ZDA (*Unija*) v Fort Sumterju v Južni Karolini. Unija je na začetku vojne bila zveza triindvajsetih severnih držav, na koncu vojne pa je v svoji sestavi imela petindvajset držav.

Preden se je državljanska vojna začela, so običajno v bolnišnicah skrbeli za bolnike in jih negovali moški. Standardiziranega poklica medicinske sestre ni bilo, prav tako ni bilo nobene šole za medicinske sestre. Nekatere katoliške nune so sicer osnovale svoje bolnišnice, v katerih so izvajale svoje poslanstvo in zdravstveno nego. Ženske so pogosto skrbele za bolne družinske člane v domačem okolju, vendar je bila večina zdravnikov moških in niso redno uporabljali pomoči medicinskih sester.

Kirurgi so bolnike pogosto operirali kar na domu. Po operaciji je kirurg bolniku predpisal zdravila in način zdravljenja, ki so ga izvajale ženske – na primer prevezo ran. Le redke izobražene ženske so imele priložnost za zaposlitev, ker je družba narekovala, da je ženskam mesto doma. Za bolnike brez ženskih sorodnic ali denarja za najem negovalke so obstajale javne ubožnice in nekatera zasebna stanovanja, v katerih so v zameno za bivanje okrevajoči delali kot pomočniki na oddelku, skrbeli za čistočo in hranili bolnike, običajno v skladu s predpisano dieto. Ženske pa so kot babice pomagale pri rojstvu otrok tudi zunaj domačega okolja. Na primer za rojevanje otrok na Jugu tako za črnce kot za belce so v večini primerov skrbele afroameriške babice. Zaslužnjene babice na plantažah so njihovi lastniki cenili, saj so prinašale dodaten dohodek belim družinam in gospodarjem sužnjev na okoliških plantažah, ki niso imeli babice in so tako povečale skupno vrednost lastnikovega premoženja.

Ob začetku vojne sta tako Unija kot Konfederacija v vojaških bolnišnicah rajši imeli moške kot ženske. Zdravniki so menili, da ženske niso imele niti konstitucije niti vzdržljivosti za delo v vojnih razmerah. Prav tako pristojni niso želeli žensk, ker bi jim morali zagotoviti od moških ločene nastanitve v bolnišnicah. Tovrstna razmišljanja so se spremenila v prvih mesecih vojne, ko sta obe vojskujoči strani spoznali, da niso bili pripravljene na število ranjenih vojakov, ki jih je bilo iz dneva v dan več.

Zaradi pomanjkanja kadra so vojaki, ki so okrevali po boleznih ali manjših poškodbah, pogosto dobili ukaz, da so morali pomagati pri negovanju svojih ranjenih kolegov. Več kot 66 % primerov smrti ni bilo zaradi strelnih ran, temveč zaradi bolezni in infekcij ter nalezljivih bolezni. Smrt se je tako v vojaških bolnišnicah širila tako med zdravstvenim osebjem kot med vojaki. Zaradi obupnih razmer in potreb po zdravstvenem osebju so ženske začele prostovoljno delati kot medicinske sestre za ranjene vojake. Na splošno se je tudi vloga žensk v družbi spremenila, kajti ker so moški odšli v vojno, so ženske doma začele prevzemati moška opravila na primer upravljanje kmetije, začele so se ukvarjati s politiko in celo oblačile so se kot moški, da bi se lahko v vojni borile. Unija je imela boljšo organizacijo medicinskih sester kot Konfederacija. Na strani Unije so ženske, ki so želele biti medicinske sestre, morale biti stare vsaj trideset let, povprečnega videza, njihove obleke so morale biti rjave ali črne barve, brez pentelj, nakita in širokega krila. *Medicinske sestre tako bele kot temnopolte so opravljale številne naloge – preprečevanja okužb, skrb za čistočo, kuhanje, pranje perila, šivanje oblek, previjanje ran, hranjenje bolnikov, komuniciranje z bolnikom, nudenje*

podpore, pomoč pri pisanju pisem, molitev za ranjene in bolne ter za vojake na bojišču, pomoč kirurgu pri operacijah in pri omamljanju s kloroformom, samostojno izvajanje manjših kirurških posegov – na primer odstranjevanje naboja iz ličnic z žepnim nožem in drugo. Pri svojem poslanstvu so se srečevale z vsemi možnimi grozotami vojne. Na začetku vojne so bile s strani svojih nadrejenih pogosto diskriminirane in tudi s korupcijo so se srečevale. Nekateri kirurgi jih niso resno jemali in so jih podcenjevali. V drugih primerih so jih kirurgi spoštovali in jim pustili proste roke pri opravljanju svojega dela. Medicinska sestra iz Unije Hannah Ropes je leta 1862 zaradi korupcije prijavila svojega nadrejenega kirurga in nekega moškega, zaposlenega v pralnici, mimo vojaške hierarhije glavnemu kirurgu in generalu Hammond, ker sta moška služila na račun vojne s prodajo zalog, kradla obleke in stradala vojake. General Hammond je sprožil preiskavo in oba moška je dal aretirati ter odstraniti s položaja. Medtem ko se je vojna stopnjevala, se je pomen in ugled medicinskih sester večal.

Med mnogimi afroameriškimi sužnji, ki so z Juga prebegnili na Sever, je bila tudi *Lucy Higgs Nichols*. Rodila se je 10. 4. 1838 v okrožju Halifax v Severni Karolini. Lucy je skupaj s starši in dvema starejšima bratoma ter sestrama zaslužnil Reubin Higgs in njegova družina. Družina Higgs se je v prvih letih Lucyjinega življenja večkrat preselila, najprej v Misisipi, nato je pristala v Tennesseeju. Lucy so pri triindvajsetih letih ločili od brata Aarona in sestre Angeline, kot je bila običajna praksa med zaslužnjevalci tistega časa. Vendar je Lucy lahko ostala s svojim možem Georgeem Higgsum in hčerko Mono. Lucy je dejansko priimek Higgs dobila po priimku družine, ki jo je zaslužnjila. To je bila takrat običajna praksa. Ker je bila rojena v tej družini, so njeni starši najverjetneje imeli tudi priimek Higgs in njenega prvega moža Georgea je najverjetneje zaslužnjila ista družina, zato je bil njegov priimek prav tako Higgs. Ta priimek je obdržala, ker je bilo to vse, kar je poznala, dokler se ni poročila z Johnom Nicholsom, ko se je preselila v New Albany v Indiano. Ko je bila Lucy zaslužnjena, so nanjo gledali kot na lastnino in ji niso dali nobenih pravic kot državljanke ZDA ali celo kot osebi. Zaradi tega so njeni zaslužnjevalci lahko njo in vse druge sužnje kadarkoli prodali, če bi se tako odločili. Zato je tudi vsak suženj bil ocenjen in njegova vrednost določena v dolarjih. Leta 1860 je Prudence Higgs, njena takratna in tudi zadnja sužnjelastnica, Lucy in njeno hčerko Mono ocenila vsako po 1.400 dolarjev, kar je danes skoraj 41.000 dolarjev.

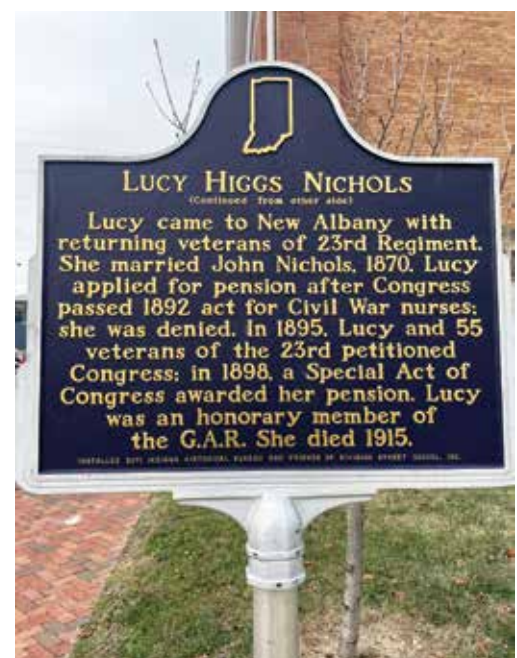
Junija leta 1862 je vojaško taborišče Unije blizu Higgsove plantaže Higgse spodbudilo, da svoje sužnje preselijo v Atlanto, Georgio, kar je bila odlična priložnost za Lucy, da pobegne. Lucy je svojo takrat tri ali štiriletno hčerko Mono zavila v svojo obleko in z možem ter s skupino drugih sužnjev skozi grmovje in šibje pretekla skoraj 48 kilometrov od kmetije, na kateri je živela. Bežali so, dokler niso zaprašeni in z vnetimi stopali dosegli vojaško taborišče Unije, in sicer 23. prostovoljni polk Indiana (*23rd Indiana Regiment*) v mestu Bolivar v Tennesseeju. Ameriška vlada je v začetku istega leta sprejela drugi zakon o zaplembi (*Second Confiscation Act*), ki je vojakom Unije omogočil zaplembo vseh sredstev, ki jih lahko vzamejo tistim v Konfederaciji. Ker so bili sužnji v južnih državah pravno obravnavani kot lastnina, so

bili po tem zakonu lahko zaščiteni, če so prišli v stik z vojsko Unije. Družina Higgs se je pognala v lov za pobeglimi sužnji in ko so prispeli v taborišče 23. polka, jim vojaki Unije po zakonu niso želeli izročiti Lucy in Mone ter drugih sužnjev. V 23. polku, v katerem so bili vojaki iz Indiane, predvsem iz New Albany sta z Mono tudi ostali. Njen mož George se je pridružil vojski Unije. Lucy je svoje znanje o naravnih zdravilih lahko uporabila, da je lahko v 23. polku ostala in delala kot medicinska sestra, medtem ko se je 23. polk bojeval po južnih državah. Naslednja tri leta svojega življenja je skrbela zanje, ko so bili bolni ali ranjeni v boju. Major Shadrach Hooper iz tega polka je za časopis *Denver Post* leta 1898 napisal prispevek o Lucy. V njem je med ostalim pojasnil, da je ona za vojake bila teta Lucy, ki je bila vedno dobre volje, inteligentna, skrbna mati in medicinska sestra. V vseh bitkah je sodelovala in takoj ko je bila priložnost, je na bojišču vojakom prinašala vodo in ranjene vojake umaknila na varno. Lucy je s 23. polkom služila v 28 bitkah državljanske vojne, vključno z velikim obleganjem konfederacijske trdnjave Vicksburg ob reki Misisipi leta 1863. Na žalost je Lucy v tej bitki doživela veliko tragedijo in bolečino. Njena mlada hčerka Mona je umrla. Ni znano, kaj se je zgodilo z Mono, jasno pa je, da so jo vojaki imeli radi, deklet so pokopali in njen grob prekrili z rožami. Tudi njen mož George je bil pogrešan in je najverjetneje tudi on umrl na bojnem polju. Leta 1865, ko se je državljanska vojna končala z zmago Unije, sta se Lucy in 23. polk pridružila drugim polkom vojske Unije in korakali so na paradi zmage v Washingtonu D.C. Lucy je bila očitno pomembna za 23. polk, zaradi česar je postala častna članica Velike armade Republike (*Grand Army of the Republic - GAR*). To je bila bratska organizacija veteranov državljanske vojne od 1866–1956. Zavzemali so se za veterane kot na primer Lucy, ko se je trudila za pokojnino in bili so aktivni tudi v politiki. Lucy je postala častna članica skupine. Le malo žensk je bilo častnih članic te organizacije in morda je edina Afroameričanka, ki je bila njihova častna članica.

Po koncu vojne je kongres 13. 1. 1865 sprejel 13. amandma (*13th Amendment to the U.S. Constitution*:

Lucy Higgs Nichols skupaj z ostalimi veterani 23. Indiana polka (Vir: svetovni splet)

Spominska plošča posvečena Lucy Higgs Nichols v New Albany, Indiana, ZDA (Vir: svetovni splet)

Abolition of Slavery) in ga potrdil 6. 12. 1865. 13. amandma je odpravil suženstvo v ZDA. Po koncu državljanske vojne je morala Lucy najti bivališče. Ker so bili edini domovi, ki jih je imela pred vojno, njeni zaslužnjevalci, je sledila prostovoljcem iz 23. polka Indiane nazaj v mesto New Albany v Indiano, kjer je lahko našla delo gospodinje in si začela graditi življenje. Lucy se je pet let po preselitvi v New Albany poročila z Johnom Nicholsom in kupila sta hišo na ulici Naghel. Skoraj 30 let po koncu državljanske vojne leta 1892 je kongres sprejel zakon o pokojninah medicinskih sester v vojski, ki je ženskam dodelil 12 dolarjev pokojnine vsak mesec. Ko je Lucy postajala starejša, so se začele pojavljati zdravstvene težave, zaradi katerih je težko

nadaljevala delo gospodinje in ta pokojnina bi ji finančno zelo pomagala, še posebej po izgubi moža. Vendar ta pokojnina ni veljala za Lucy, ker ni bilo uradnih podatkov o tem, da se je pridružila vojski kot medicinska sestra. Dvakrat je vložila prošnjo za pridobitev zaslužene pokojnine in dvakrat je bila zavrnjena. Šest dolgih let so Lucy in člani 23. polka vlagali peticije vladi in dajali izjave, ki potrjujejo, da je Lucy med državljansko vojno dejansko služila kot medicinska sestra. Šele leta 1898 je Lucy s posebnim aktom kongresa končno prejela pokojnino. Ko je Lucy leta 1915 umrla, so jo pokopali z vsemi vojaškimi častmi poleg njenega moža Johna. Vendar se je lokacija njunega groba izgubila v času. Izguba Lucy se je čutila v New Albanyju in je bila obeležena v člankih ne samo v časopisih New Albanyja, ampak tudi v New York Timesu. Natančen datum njene smrti ni znan, nekateri omenjajo datume 25. ali 29. 1 ter celo 5. 2. 1915.

Spomenik Lucy in Mone v New Albany, Indiana, ZDA
(Vir: svetovni splet)

Hanna Gish, ki je muzejska pedagoginja v Centru za umetnost in zgodovino Carnegie, mi je razložila, da na žalost mnogi ne poznajo Lucyjine zgodbe. S svojo vlogo muzejskega pedagoga poučuje lokalne tretješolce, stare med osem in devet let, o Lucy, ker se v tretjem razredu učijo o lokalni zgodovini. Kot del pouka otroci izdelajo razredno knjigo o Lucyjinem življenju, posameznih dogodkih, ki jo lahko predstavijo. V njihovem muzeju imajo tudi stalno razstavo, na kateri lahko vsi obiskovalci izvedo več o Lucy. Ko si ljudje ogledajo razstavo, vedno pripomnijo, kakšna neverjetna ženska je bila. Njeno zgodbo so začeli deliti na svoji spletni strani in po družbenih omrežjih ter jo tako v njihovi skupnosti poskušali širiti naprej.

Lucy Higgs Nichols je bila pogumna medicinska sestra, ki je tvegala svoje življenje, da bi ustvarila boljše življenje zase in za svojo hčerko, tako da je pobegnila iz suženjstva. Bila je srčna medicinska sestra, ki je med državljansko vojno posebej

skrbela za vojake Unije. Bila je dobra državljanka, ki si je prislužila spoštovanje in naklonjenost ljudi v New Albanyju. Prijazno so ji rekli teta Lucy. Bila je ena od redkih nekdanjih sužnjev, ki je kot veteranka državljanske vojne bila nagrajena s pokojnino vlade ZDA. Želja za standardiziranim poklicem medicinske sestre je po vojni postajala čedalje večja. Leta 1872 je bila v bolnišnici New England za ženske in otroke (*New England Hospital for Women and Children*) ustanovljena prva bolnišnična šola za medicinske sestre v ZDA, kar je bil začetek sodobnega izobraževanja medicinskih sester v ZDA.

Čeprav je suženjstvo v ZDA bilo leta 1865 odpravljeno, številne težave glede rasizma in diskriminacije Afroameričanov, še posebej na jugu ZDA, niso bile odpravljene. Zato je v ZDA v letih 1950 in 1960 potekalo gibanje za državljanske pravice z namenom, da bi temnopolti Američani pridobili enake pravice po zakonu. Nekaj dni po umoru ameriškega baptističnega duhovnika in borca za državljanske pravice Martina Luthra Kinga mlajšega je 11. 4. 1968 začel veljati zakon o poštenih stanovanjskih zadevah (Fair Housing Act), ki je preprečil stanovanjsko diskriminacijo na podlagi rase, spola, nacionalnega porekla in vere. To je bila tudi zadnja zakonodaja, sprejeta v obdobju državljanskih pravic. Prizadevanja borcev za državljanske pravice in nešteti protestnikov vseh ras so prinesla zakonodajo za odpravo segregacije, zatiranja temnopoltih volivcev ter diskriminacijskih praks pri zaposlovanju in stanovanjih.

Nihče nima pravice nikogar zaslužiti, niti na kakršenkoli način diskriminirati ter zatirati. Vodilo vsakega človeka v življenju bi moralo biti »Primum non nocere« (najprej ne škoditi)!

Viri in literatura:

- Beck, E., 2018. Causes of the American Civil War [Online]. Dostopno na: <https://www.historycrunch.com/causes-of-the-american-civil-war.html#/> [10. januar, 2023].
- Causes of the Civil War [Online]. Dostopno na: <http://www.pbs.org/opb/historydetectives/feature/causes-of-the-civil-war/index.html> [10. januar, 2023].
- Civil War casualties [Online]. Dostopno na: <https://www.battlefields.org/learn/articles/civil-war-casualties> [10. januar, 2023].
- Coker, R., 2011. Historian revises estimate of Civil War dead [Online]. Dostopno na: <https://discover.binghamton.edu/news/civilwar-3826.html> [13. januar, 2023].
- Division of a Nation [Online]. Dostopno na: <https://monitor.noaa.gov/150th/division.html> [13. januar, 2023].
- Downs, J., 2012. Color blindness in the demographic death toll of the Civil War. [Online]. Dostopno na: <https://blog.oup.com/2012/04/black-white-demographic-death-toll-civil-war/> [12. januar, 2023].
- Flotow, M., 2022. "J. David Hacker's "A Census-Based Count of the Civil War Dead." The Journal of the Abraham Lincoln Association, 42(2). [Online]. Dostopno na: <https://journals.publishing.umich.edu/jala/article/id/2299/> [12. januar, 2023].
- Fraga, H., 2022. How many people died in the American Civil War? The staggering Death toll of America's bloodiest conflict. [Online]. Dostopno na: <https://allthatsinteresting.com/how-many-people-died-in-the-civil-war/> [13. januar, 2023].
- Gibbons Backus, P., 2020. Female nurses during the Civil War. [Online]. Dostopno na: <https://www.battlefields.org/learn/articles/female-nurses-during-civil-war> [9. januar, 2023].
- Gilpin Faust, D., 2022. Death and Dying [Online]. Dostopno na: https://www.nps.gov/nr/travel/national_cemeteries/death.html [11. januar, 2023].
- Gish, H., 2022. Spomenik Lucy in Mone v New Albany, Indiana, ZDA. Spomenik je za članek fotografirala muzejska pedagoginja Hanna Gish [29. december, 2022].
- Gish, H., 2022. Spominska plošča Lucy v New Albany, Indiana, ZDA. Spominsko ploščo je za članek fotografirala muzejska pedagoginja Hanna Gish [29. december, 2022].
- Goodman, R., 2009. Expanding the role of women as nurses during the American Civil War. ANS. Advances in nursing science, 32, pp. 33-42. [Online]. Dostopno na: https://www.researchgate.net/publication/24011999_Expanding_the_Role_of_Women_as_Nurses

During_the_American_Civil_War [10. januar, 2023].

Guasco, M., 2017. The misguided focus on 1619 as the beginning of slavery in the U.S. damages our understanding of American history. [Online]. Dostopno na: <https://www.smithsonianmag.com/history/misguided-focus-1619-beginning-slavery-us-damages-our-understanding-american-history-180964873/> [14. januar, 2023].

Hacker, DJ., 2011. A Census-Based Count of the Civil War Dead. [Online]. Civil War History 57(4), 307-348. [Online]. Dostopno na: <https://muse.jhu.edu/article/465917> [12. januar, 2023].

Hermann, M., 2020. Unprecedented but accomplished: The professionalization of female nursing during the Civil War. Senior Research Projects, 170. [Online]. Dostopno na: <https://core.ac.uk/download/pdf/232787446.pdf> [9. januar, 2023].

Higgs Nichols, L. [Online]. Dostopno na: <https://www.in.gov/history/state-historical-markers/find-a-marker/lucy-higgs-nichols/> [15. januar, 2023].

History.com editors [2009]. Civil rights movement. [Online]. Dostopno na: <https://www.history.com/topics/black-history/civil-rights-movement> [15. januar, 2023].

History.com editors, 2018. Confederate States of America [Online]. Dostopno na: <https://www.history.com/topics/american-civil-war/confederate-states-of-america> [14. januar, 2023].

History.com editors, 2022. Slavery in America [Online]. Dostopno na: <https://www.history.com/topics/black-history/slavery> [13. januar, 2023].

Hopper, S., 1898. Why aunt Lucy got a pension. Denver post article, 11. 12. 1898, 22. Lucy Higgs Nichols. [Online]. Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Lucy_Higgs_Nichols [15. januar, 2023].

How many died in the American Civil War? [Online]. Dostopno na: <https://www.history.com/news/american-civil-war-deaths> [10. januar, 2023].

How the US Civil War inspired women to enter nursing [Online]. Dostopno na: <https://www.history.com/news/nursing-women-civil-war> [9. januar, 2023].

Intervju z muzejsko pedagoginjo Hanno Gish iz Centra za umetnost in zgodovino Carnegie od 28. 12. 2022 do 9. 1. 2023.

Livermore, LT., 2022. Numbers and loses in the Civil War in America. Boston and New York, Houghton, Mifflin and Company, 1-160. [Online]. Dostopno na: <https://archive.org/details/numbersandlosse00livegoog/page/n6/mode/2up?view=theater> [12. januar, 2023].

Oates, L., 1928. Civil War nurses. The American Journal of Nursing, 28(3), pp. 207-212. [Online]. Dostopno na: <https://www.jstor.org/stable/3408924> [10. januar, 2023].

O'Neil, A., 2022. Black and slave population in the United States 1790-1880. [Online]. Dostopno na: <https://www.statista.com/statistics/1010169/black-and-slave-population-us-1790-1880/> [14. januar, 2023].

O'Neil, A., 2022. Number of casualties in major battles in the American Civil War 1861-1865 [Online]. Dostopno na: <https://www.statista.com/statistics/1010893/bloodiest-battles-american-civil-war-1861-1865/> [11. januar, 2023].

Should the number be higher? [Online]. Dostopno na: <https://www.battlefields.org/learn/articles/should-number-be-higher/> [12. januar, 2023].

Slavery in the Colonies. [Online]. Dostopno na: https://web-clear.unt.edu/course_projects/HIST2610/content/01_Unit_One/04_lesson_four/05_slavery_colonies.htm [14. januar, 2023].

Spanish Colonization [Online]. Dostopno na: https://www.digital-history.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtid=2&psid=3573 [14. januar, 2023].

Statistics on the Civil War and medicine [Online]. Dostopno na: <https://ehistory.osu.edu/exhibitions/cwsurgeon/cwsurgeon/statistics/> [11. januar, 2023].

The Life of Lucy Higgs Nichols [Online]. Dostopno na: <https://www.carnegiecenter.org/exhibitions/remembered-life-lucy-higgs-nichols/> [15. januar, 2023].

Varney, Helen and Thompson, Joyce Beebe, 2015. A History of Midwifery in the United States. Springer Publishing Company. Chapter One: The Early Voices of Midwives, 1 - 18. [Online]. Dostopno na: <https://connect.springerpub.com/content/book/978-0-8261-2538-5/part/part01/chapter/ch01/> [15. januar, 2023].

Waxman, OB., 2019. The First Africans in Virginia Landed in 1619. It was a turning point for slavery in American history—But not the beginning [Online]. Dostopno na: <https://time.com/5653369/august-1619-jamestown-history/> [14. januar, 2023].

Which Europeans Trafficked in Slaves? [Online]. Dostopno na: <https://www.nps.gov/ethnography/aah/aaheritage/histcontextsd.htm> [15. januar, 2023].

Who had control of more states during the American Civil War, the North or the South? [Online]. Dostopno na: <https://www.cliffsnotes.com/cliffsnotes/subjects/history/who-had-control-of-more-states-during-the-american-civil-war-the-north-or-the-south/> [14. januar, 2023].

Women nurses in the Civil War [Online]. Dostopno na: https://ahc.armywarcollege.edu/exhibits/CivilWarImagery/Civil_War_Nurses.cfm [9. januar, 2023].

Yang, XJ. & Li, ZP., 2019. The beginning of modern nursing education: the first hospital nursing school in the United States at New England Hospital for Women and Children. Zhonghua.

Yi Shi Za Zhi. 2019 Mar 28;49(2):120-123. [Online]. Dostopno na: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31137162/> [15. januar, 2023].

Strokovno srečanje Kliničnega oddelka za gastroenterologijo (UKC Ljubljana) v Portorožu

MONIKA LAZAR

Klinični oddelek za gastroenterologijo je septembra organiziral znanstveno konferenco z mednarodnim sodelovanjem z naslovom Novosti v gastroenterologiji – 50 let Kliničnega oddelka za gastroenterologijo.

Medicinske sestre smo v petek, 16. 9. 2022, v sklopu omenjenega dogodka organizirale strokovno srečanje z naslovom **Novosti na področju zdravstvene nege v gastroenterologiji**.

Poletje se je tudi na morju počasi poslavljalo, na celini pa se je vsaj vremensko že napovedovala jesen, ko smo novega znanja željni udeleženci srečanja zasedli kongresne dvorane Hotela Bernardin. Pričakovanja so bila tokrat toliko večja, saj se je še vedno čutil več kot dveletni premor glede izobraževanj in druženj v »živo«. Že dan prej v četrtek se nas je nekaj medicinskih sester udeležilo praktičnih delavnic s področja endoskopske in ultrazvočne diagnostike (SZGH in Olympus), ki so ta dan bile namenjene mladim zdravnikom gastroenterologom. Na njih smo aktivno sodelovale kot del moderatorske ekipe na različnih postajah delavnic. Izjemna izkušnja, ko imamo dovolj časa in priložnosti, da določeno napravo, instrument ali dodaten endoskopski material ob strokovni pomoči predstavnikov proizvajalcev spoznamo do potankosti.

Na slavnostni večerji je predstojnik Kliničnega oddelka **prof. dr. Borut Štabuc, dr. med., višji svetnik**, v nagovoru predstavil nekaj ključnih mejnikov v 50-letnem delovanju oddelka. Skupaj smo se spomnili številnih imen, ki so s svojim znanjem in delovanjem prispevala k strokovnemu napredku in priznanemu ugledu kliničnega oddelka na domačem in tujem področju gastroenterologije. S področja zdravstvene nege sta posebno priznanje za izjemno delo prejeli nekdanja glavna medicinska sestra KOGE **Karmen Laznik, viš. med. ses., univ. dipl. org.**, zdaj upokojena in **Tatjana Gjergjek, dipl. m. s.**, za uspehe na področju endoskopije in higiene. Hkrati se je zahvalil tudi vsem nam, ki trenutno vsak dan s svojim delom soustvarjamo strokovno okolje oddelka. Prijetno vzdušje in zanimivo kramljanje ter sproščeno druženje s sodelavci so se zavlekla ponoč.

V petek smo tudi medicinske sestre strokovno srečanje začele s praktičnimi delavnicami, katerih krovni organizator je bilo podjetje Olympus. Znanje in napredek, to si želimo v osebnem profesionalnem razvoju in temu smo sledili tudi pri vsebinah srečanja. Na več postajah smo podrobneje spoznali

in dobili tako splošne kot tudi detaljne informacije o visokofrekvenčnem generatorju ESG 150, plastičnih stentih na ERCP, enteroskopiji, ovesco klipih in ligacijski zanki. Tovrstne delavnice so že nekaj let pogosto sestavni del strokovnih srečanj in pri udeležencih zelo zaželeni. Drugi del srečanja je bil namenjen sklopu predavanj z različnih področij gastroenterologije. Za uvod sta nas z izbranimi besedami lepo pozdravili in k poslušanju motivirali glavna medicinska sestra KOGE **Jelka Kotar, dipl. m. s., mag. org.** in vodja endoskopskih sester na KOGE **Mateja Sever, dipl. m. s.** V prvem predavanju nas je **Mitja Šeškar** iz servisnega področja za podjetje Medip seznanil s poglobljenimi fazami zahtevnega popravila upogljivih endoskopov. Že dolgo v okviru KO za gastroenterologijo deluje Gastro-onkološka ambulanta. Kolegica **mag. Linda Cellner, dipl. m. s.**, nam je predstavila resen zaplet pri aplikaciji kemoterapije – ekstravazacija, in tudi kako poteka varna in pravilna aplikacija kemoterapije. Enega od pomembnih stebrov delovanja KO za gastroenterologijo zagotovo predstavlja Ambulanta za KVČB. Njeno široko delovanje, organiziranost, vodenje, vrste zdravil, način apliciranja, raziskovalno dejavnost, vključenost v mednarodno mrežo podobnih združenj in ekipo, ki sestavlja to ambulanto, nam je podrobneje predstavila **Carmen Sekulić Bobnar, dipl. m. s.** Kako se počutijo pacienti s KVČB, kaj doživljajo in kako je za njih poskrbljeno, nam je z izredno zanimivim predavanjem prikazala **Tadeja Polanc, dipl. m. s.** Z naslednjim predavanjem smo se dotaknili še ene zelo pomembne veje KO za gastroenterologijo, in sicer hepatologije. **Ana Ogrič, viš. med. ses., dipl. org. dela**, je izpostavila glavne naloge medicinske sestre pri pripravi pacientov na transplantacijo jeter. Iz Oddelka za endoskopijo, kjer letno v povprečju opravimo skoraj 12.000 preiskav, smo imeli predstavljene tri prispevke. Zahtevni terapevtski posegi so zelo

pomembni pri doseganju naših ciljev za temeljito in kakovostno obravnavo pacientov. Endoskopija kot hitro in neprestano razvijajoče se področje v medicini tudi zaradi tehnološkega napredka omogoča vedno več možnosti za endoskopsko odstranitev lezij, ki so bile prej domena kirurške obravnave. **Mateja Sever, dipl. m. s.** je zelo nazorno predstavila enega najnovejših terapevtskih posegov s področja endoskopije – EFTR (Endoskopic Full Thickness Resection). Gre za globoko »celostensko« odstranitev lezije na sluznici črevesja ob hkratnem sproženju varnostnega klipa. Avtorica tega prispevka **Monika Lazar**, sem v prvem predavanju predstavila EMR (Endoskopska mukozna resekcija) in ESD (Endoskopska submukozna resekcija), dva terapevtska posega, ki predstavljata možnosti izbire pri odstranjevanju večjih lezij tako na zgornjih kot tudi na spodnjih prebavilih. Ob možni uspešni endoskopski odstranitvi večjih polipoidnih lezij in celo zgodnjih karcinomov je pacientom omogočeno hitrejše okrevanje. V drugem predavanju sem poudarila nekaj ključnih in pomembnih točk glede psihološke priprave pacientov na endoskopske posege.

Dan se je že nagibal v pozno popoldne, ko smo zaključili predavanja in tudi program srečanja. Čeprav se nas je zbralo lepo število udeležencev, tudi iz drugih endoskopskih centrov, kar je zelo pohvalno, žalostno ugotavljamo, da je poslušalcev na predavanjih vedno manj. Manjkajo predvsem mladi obrazi kolegic in kolegov, ki bi jim tisti, ki že dalj časa delujemo na tem področju, z veseljem predali bogate delovne izkušnje. Upajmo, da ta ugotovitev ni kazalnik problematike pomanjkanja kadra, temveč zgolj slučajnost.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem organizacijski ekipi KO za gastroenterologijo za pripravljeno srečanje in hkrati tudi vsem predstavnikom podjetij, ki so s sponzorskimi sredstvi srečanje omogočili.

Utrinek z delavnice
(Fotografija: Anita Končan)

Drugi študentski Zdravstveni kamp

MATIC PACEK

V Sekciji študentov zdravstvene nege in babištva smo novembra organizirali drugi Zdravstveni kamp na Debelem Rtiču. Kampa so se udeležili dijaki in dijakinje srednjih šol ter študentje in študentke zdravstvenih fakultet.

Imeli smo organizirani okrogli mizi na temo prihodnosti mladih v zdravstvu in informatizacije zdravstva.

Za udeležence smo skupaj s predavatelji pripravili delavnice na temo pomena zdrave prehrane in primere zdravih obrokov, mavčenja, kjer se je lahko vsak izmed nas preizkusil v vlogi mavčarja/mavčarke.

Imeli smo tudi delavnico, kjer so udeleženci s pomočjo ultrazvoka poskušali uvajati kanile in poiskati primerno mesto.

Na eni izmed delavnic so študentje s pomočjo EKG obravnavali pacienta z bradikardijo in se naučili pravilnega ukrepanja. Preizkusili so se tudi v zagotavljanju proste dihalne poti in obvladovanju nasilnega pacienta.

Zdravstveni kamp je v celoti uspel in menim, da smo se vsi skupaj naučili veliko novega in se imeli zares super! Verjamem, da bo naslednji kamp vsaj tako dober, kot je bil ta.

(Fotografiji: arhiv strokovne sekcije)

Zdravje zaposlenih v perioperativni zdravstveni negi – 2. del

BARBARA LUŠTEK

Radisson Blu Plaza Hotel, Ljubljana, 25. 11. 2022

Z organiziranim izobraževanjem smo zaokrožili del znanj in zavedanja o vplivih na zdravje v perioperativni zdravstveni negi. V našem delovnem okolju je res veliko dejavnikov tveganja, ki vplivajo na naše zdravje. Na prejšnjih srečanjih smo pridobili znanja o vplivu kirurškega dima na zdravje in zavedanje o pomembnosti ergonomije na delovnem mestu. Izdani sta bili brošuri o tem, dostopni na spletni strani Sekcije operacijskih medicinskih sester Slovenije.

V prvem delu nam je predavateljica Manca Izmajlova predstavila dihalno telovadbo, s katero lahko vplivamo na svoje počutje in izboljšamo svoje zdravstveno stanje. Skupaj smo izvedli zanimive dihalne vaje. Nekateri primeri so tudi na spletni strani <https://www.dihalna-telovadba.si/>. To so preproste dnevne vaje, ki jih lahko izvajamo vsi brez posebnih pripomočkov, in to kadarkoli.

Marija Zrim nam je predstavila izsledke raziskave o stresorjih v zdravstveni negi v urgentnem centru med pandemijo covid. Ugotovili smo, da je delo v času covid osebju zares pustilo posledice in se je fluktuacija osebja še povečala.

Primož Struna je predstavil novosti na področju odstranjevanja kirurškega dima pri laparoskopskih operacijah. Insuflator plina omogoča poleg insuflacije plina še vlaženje le-tega. Omogočeno je tudi varno in hitro odsesavanje kirurškega dima. Posledično je omogočen poseg z manjšimi vrednostmi plina, kar je za pacienta boljše in so kooperativne bolečine manjše.

V operacijskem bloku v Mariboru so izvedli meritve hrupa med operacijami. Ugotovitve je predstavil Blaž Brdnik. Izmerjene vrednosti so bile nekoliko pod vrednostmi hrupa, pri katerem bi nam pripadala zaščitna oprema. Kljub temu so se odločili, da bodo osebju omogočili zaščito, če se bodo za to odločili.

Aldijana Beganovič nam je predstavila dejavnik tveganja zaradi ionizirajočega sevanja. Čeprav to znanje pridobimo že z rednim obveznim izobraževanjem, nam je zanimivo predstavila najpomembnejše točke. Predvsem se je osredotočila na praktične primere, ki nam pomagajo pri preventivnem delovanju. Opozorila nas je tudi na naše odgovorno ravnanje z zaščitno opremo, ki jo uporabljamo med delovanjem ionizirajočega vira.

Imeli smo tudi dve zanimivi predavanji o vplivu svetlobe in teme v operacijski dvorani ter modre svetlobe, ki jo oddajajo digitalne naprave, ki jih uporabljamo med operacijami. Predavateljici Jelka Rečnik in Ivana Kopčič sta nam res zanimivo in natančno predstavili teoretična in praktična izhodišča o vplivih naštetih dejavnikov tveganja na zdravje in počutje.

Jure Salobir nam je predstavil uporabe sodobne digitalne tehnike – naglavnih zaslonov v operacijski dvorani. Nova tehnika omogoča izboljšano

ergonomijo izvajalcev operativnih posegov. Na tem področju v naslednjih letih pričakujemo hiter razvoj naprednih digitalnih tehnik.

V zadnjem sklopu sta nam predavateljici Renata Hribar in Irena Hren predstavili vpliv zdrave prehrane in možnosti podpore imunskemu sistemu. Predstavili sta nam pomen sestave zdravega krožnika in poudarili potrebe po vitaminu D pozimi.

Največ za svoje zdravje pa vsekakor lahko stori vsak sam. S pridobljenim znanjem smo ozavestili, na katerih področjih imamo možnosti za izboljšave. Vabljeni, da si preberete prispevke predavateljev v zborniku na spletni strani Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v operativni dejavnosti <http://www.soms.si/>.

Slušatelji med izvajanjem dihalne vaje z Manco Izmajlovo
(Fotografija: Simona Sečko)

Duhovna oskrba kot element celostne oskrbe starejših oseb z demenco

MAG. BARBARA KEGL

Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju uspešno izvaja izobraževanja na daljavo. Zaposleni v šolstvu, kliničnem okolju ter drugje so prepoznali zanimive in aktualne teme ter se teh srečanj tudi z veseljem in polno zasedenostjo udeležujejo. Izobraževanje na daljavo na temo duhovne oskrbe kot elementa celostne oskrbe starejših ljudi z demenco smo organizirali 28. 9. 2022. Izobraževanje je izvedla doc. dr. Nataša Mlinar Reljić, ki je zaposlena na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru. Njeno področje raziskovanja je spiritualnost in pomen duhovne oskrbe starejših odraslih.

Pomemben vidik pri zagotavljanju kakovostne, varne in celostne zdravstvene nege je tudi zagotavljanje duhovnih potreb posameznika (Pajnkihar, et al., 2017). Ramezani in sodelavci (2014) trdijo, da je možno zagotoviti celostno oskrbo le takrat, ko zadovoljimo hkrati fizične, socialne, psihološke in duhovne potrebe. Pri tem pa igrajo ključno vlogo prav medicinske sestre (Mlinar Reljić, 2021), ki prepoznajo pomen in vlogo duhovnosti za zdravje in dobro počutje posameznika. Za prepoznavanje duhovnih potreb potrebujemo zdravstveni delavci znanje, veščine in samozavest, da bi lahko duhovnost vključili v celostno oskrbo (Camacho-Montaño, et al., 2021). Duhovne potrebe so povezane s spoštovanjem, sprejetostjo, biti cenjen, imeti upanje ter ljubiti in biti ljubljen (Bell & Troxel, 2001). Duhovnost nima enotne definicije in je torej notranji vir moči in energije, ki nam omogoča edinstvenost in nas definira kot osebo. Je vedno v interakciji z okoljem in drugimi ljudmi. Z njeno pomočjo iščemo smisel in namen življenja (Narayanasamy, 2004; Bursell & Mayers, 2010; Hirakawa, et al., 2020). Duhovnost postaja s staranjem človeka vse bolj pomembna. Da sta notranja moč in notranji mir pomembna vidika kakovostnega staranja, velikokrat poudarjajo prav starejši ljudje (Clarke, 2013). Le-ti lahko lastne fizične in duševne spremembe, povezane z demenco, pogosto doživljajo kot izgubo samega sebe (Dalby, et al., 2011). Duhovna oskrba pri ljudeh z demenco lahko vpliva na izboljšanje kognitivnih sposobnosti, opravljanje dnevnih aktivnosti in dvig samozavesti (Mallik & Pan, 2013). Omogoča jim, da lahko izrazijo svojo vero in verska prepričanja, smisel življenja ter jim pomaga izkusiti povezanost s sabo, božanstvom in drugimi osebami. Zdravstveni delavci pa morajo imeti sposobnost prisluhni ljudem ter jih voditi pri težkih vprašanjih o življenju in smrti (Ødbehr, et al., 2017). Ključnega pomena je, da zdravstveni delavci pravočasno prepoznajo in

razumejo duhovne potrebe posameznika ter jih poskušajo tudi zadovoljiti (Mlinar Reljić, 2021).

Iskrena hvala vsem udeležencem za prisotnost na izobraževanju. Upamo, da ste pridobili informacije, s katerimi boste lažje kos vsakodnevnim izzivom na področju duhovne oskrbe v izobraževalnih in kliničnih okoljih.

Literatura

Bell, V. & Troxel, D., 2001. Spirituality and the person with dementia – a view from the field. *Alzheimer's Care Quarterly*, 2(2), pp. 31–45.

Bursell, J. & Mayers, C., 2010. Spirituality within dementia care: perceptions of health professionals. *The British Journal of Occupational Therapy*, 73(4), pp. 144–151.

Camacho-Montaño, L. R., Pérez-Corrales, J., Pérez-de-Heredia-Torres, M., Martín-Pérez, A. M., Güeita-Rodríguez, J., Velarde-García, J. F., & Palacios-Ceña, D., 2021. Spiritual Care in Advanced Dementia from the Perspective of Health Providers: A Qualitative Systematic Review. *Occupational therapy international*.

Clarke, J., 2013. *Spiritual care in everyday nursing practice: a new approach*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Dalby, P., Sperlinger, D. J. & Boddington, S., 2011. The lived experience of spirituality and dementia in older people living with mild to moderate dementia. *Dementia*, 11(1), pp. 75–94.

Hirakawa, Y., Yajima, K., Chiang, C., & Aoyama, A., 2020. Meaning and practices of spiritual care for older people with dementia: Experiences of nurses and care workers. *Psychogeriatrics*, 20(1), 44–49.

Mlinar Reljić, N., 2021. *Pomen, razumevanje in doživljanje duhovne oskrbe starejših oseb, obolenih za demenco, v socialnovarstvenih zavodih: doktorska disertacija*. Maribor: Fakulteta za zdravstvene vede, Univerza v Mariboru.

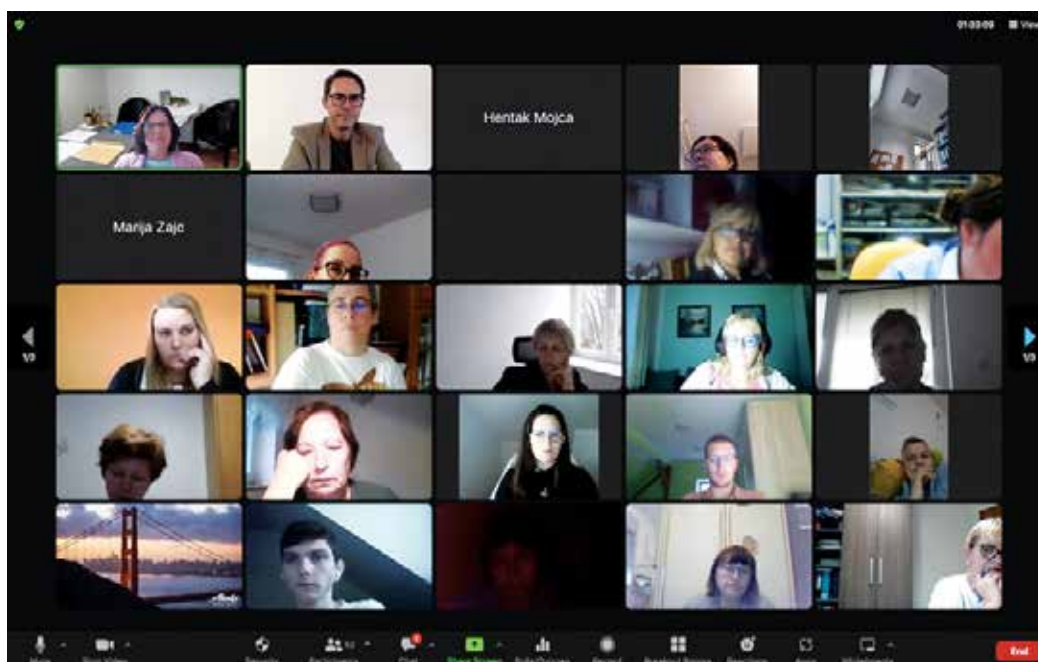
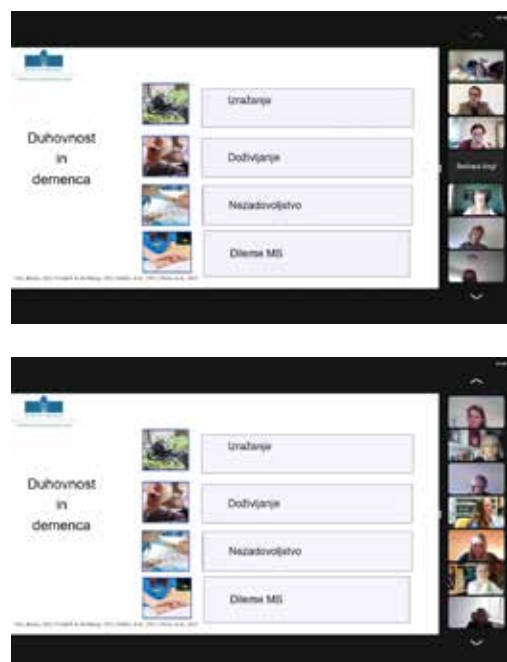
Mallik, A. & Pan, D., 2013. Spirituality practice as add on therapy for dementia patients in a geriatric centre in India. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*, 21(3 Suppl), pp. S154–S155.

Narayanasamy, A., 2004. The puzzle of spirituality for nursing: a guide to practical assessment. *British Journal of Nursing*, 13(9), pp. 1140–1144.

Ødbehr, L. S., Hauge, S., Danbolt, L. J., & Kvigne, K., 2017. Residents' and caregivers' views on spiritual care and their understanding of spiritual needs in persons with dementia: A meta-synthesis. *Dementia*, 16(7), pp. 911–929.

Pajnkihar, M., Štiglic, G. & Vrbnjak, D., 2017. The concept of Watson's carative factors in nursing and their (dis)harmony with patient satisfaction. *Peer J*, 5, p. e2940.

Ramezani, M., Ahmadi, F., Mohammadi, E. & Kazemnejad, A., 2014. Spiritual care in nursing: a concept analysis. *International Nursing Review*, 61(2), pp. 211–219.

4. Šola za koordinatorja zdravstvene obravnave v Splošni bolnišnici Jesenice

ADRIJANA ILIEVSKI

Splošna bolnišnica Jesenice, november 2022

Splošna bolnišnica Jesenice je letos organizirala že četrto izobraževanje za pridobitev specialnega znanja za koordinatorja zdravstvene obravnave. Namen vzpostavitve koordinatorja zdravstvene obravnave je doseči sistem obravnave, ki bo spremljal pacienta že pred sprejemom oz. od sprejema v bolnišnico med celotno bolnišnično obravnavo do usklajenega načrta odpusta ter skrb za pacienta po odpustu iz bolnišnice.

Namen tega izobraževalnega programa iz specialnih znanj s področja koordinacije zdravstvene obravnave je usposabljanje dipl. m. s./dipl. zn. za izvajanje nalog in kompetenc za strokovno in profesionalno delo ter uspešno komuniciranje s pacienti, njihovimi svojci in drugimi poklicnimi skupinami. Začetki koordiniranja zdravstvene obravnave v Splošni bolnišnici Jesenice segajo že v leto 2005, kjer se je v nekaj letih kmalu razširilo skoraj na vsa področja.

4. Šole za koordinatorja zdravstvene obravnave se je udeležilo 11 udeleženk iz zdravstvene nege z različnih ravni zdravstvenega varstva kot tudi iz različnih delovnih področij. Za pridobitev specialnega znanja je treba opraviti določeno število pedagoških ur, sestavljeno iz teoretičnih vsebin

in praktičnega usposabljanja, ki pa obsega poleg klinične prakse v našem okolju še pripravo študije primera oz. primer oteženega odpusta. Za uspešno pridobitev naziva koordinator zdravstvene obravnave so udeleženke opravile pisni izpit in predstavile študijo primera.

Vsem udeleženkam se zahvaljujemo za sodelovanje in udeležbo na že četrtem izobraževanju ter jim iskreno čestitamo ob pridobitvi naziva koordinator zdravstvene obravnave, saj bodo veliko prispevale k celostni obravnavi pacientov.

Vljudno vabljeni k prijavi na naslednjo, že 5. Šolo za koordinatorja zdravstvene obravnave v letu 2023.

Podelitev potrdil udeleženkam in organizacijski odbor 4. Šole za koordinatorja zdravstvene obravnave (Fotografija: Maja Valjavec)

Obvestilo

Če ne želite prejemati Utripa v papirni obliki, ker ga prebirate preko spletne strani Zbornice – Zveze, nam to sporočite

na e-naslov:

clanarina@zbornica-zveza.si

Uredništvo

100^{let}

TOSAMA

POSLOVALNICE

Vir
Šaranovičeva cesta 35, Domžale, ob tovarni

Ljubljana
Ameriška ulica 13, BTC City, Dvorana A - visoko pritličje

Maribor
Jezdarska ulica 4, 2000 Maribor, na Taboru

Celje
Ljubljanska cesta 10, 3000 Celje, vhod v center mesta

Koper
Pristaniška ulica 19, 6000 Koper, nasproti tržnice

Izola
Ljubljanska ulica 1, 6310 Izola, na tržnici

Pomoč po telefonu: **01 77 77 380**
Spletna trgovina:

www.tosamashop.si

KUPON UGODNOSTI

10 % popusta na celoten nakup

15 % popusta na izdelke Vivamel

15 % popusta na vse higienske vložke in tampone

Kupon ugodnosti velja do 31. 12. 2023 ob predložitvi ID kartice Zbornice – Zveze. Popusti se ne seštevajo in ne veljajo na izdelke na naročilnico, ki jo predpiše zdravnik, na izdelke v akciji, darilne bone in izdelke z zaklenjeno ceno.

KUPON 10%

3 838985 899213

KUPON 15%

3 838985 899220

Slovenija je študentom prijazna država

S SUZANO MAKARIĆ SE JE POGOVARJALA
NATAŠA RADOVANOVIĆ

Suzana Makarić se je rodila v Banjaluki, od koder se je po opravljeni srednji zdrav-stveni šoli preselila v Slovenijo in šolanje nadaljevala na Fakulteti za zdravstvene vede Maribor, kjer je lani septembra uspešno diplomirala. V intervjuju je spregovorila o selitvi, šolanju, nabiranju dragocenih izkušenj v UKC Maribor in načrtovanju prihodnosti.

Zakaj ste se odločili za poklic medicinske sestre?

Ne spominjam se natančno trenutka, kdaj in kako sem se odločila za ta poklic. Vem pa, da sem bila ob vpisu na srednjo šolo odločena, da želim postati medicinska sestra. Takrat še nisem imela realne predstave o tem poklicu. Med šolanjem, na kliničnih vajah in pri študentskem delu v kliničnem okolju sem ugotovila, da je poklic medicinske sestre precej težak, hkrati pa zelo lep in poseben. Zdaj sem prepričana, da svoje delo rada opravljam in si ne predstavljam, da bi opravljala katerikoli drugi poklic.

Zakaj ste se odločili za nadaljevanje šolanja ravno v Sloveniji?

Na začetku četrtega letnika srednje šole sem začela razmišljati o nadaljnjem šolanju. Želela sem si spremembo in pridobiti nove izkušnje. Za Slovenijo sem se odločila iz več razlogov: šolanje je brezplačno, ni sprejemnega izpita, študenti so upravičeni do subvencionirane prehrane, vpisi za tujce z vso potrebno dokumentacijo so na spletni strani Univerze v Mariboru, je dokaj blizu moje domovine in tukaj imam veliko sorodnikov. Študentsko delo je še ena pozitivna stvar študija v Sloveniji, saj je odlična podlaga za redno zaposlitev, delovnik pa si lahko prilagajamo glede na študijske obveznosti.

Kako je potekala selitev?

Sama selitev je bila stresna in je predstavljala velik izziv. Stanovanje sem iskala preko spletnih oglasov, potem sem z družino prišla na ogled enega stanovanja in se zanj tudi odločila. Preselila sem se nekaj dni pred začetkom predavanj, da sem malce spoznala mesto in se začela prilagajati novemu okolju. Imela sem tudi ogromno podporo družine, čeprav jih je bilo zelo strah, kako se bom znašla in če bom sploh uspešla doštudirati. Zdaj pa so name zelo ponosni.

Prijatelje sem našla zelo hitro. Že prvi dan v Sloveniji sem na zdravniškem pregledu spoznala punco, ki se je prav tako kot jaz vpisala na Fakulteto za zdravstvene vede in se s svojo družino preselila v Maribor. Danes je ona moja najboljša prijateljica in njena družina je moja druga družina.

Kaj je bilo pri selitvi najtežje?

Najtežje mi je, da cel mesec ne vidim svoje družine. Na to se še vedno nisem popolnoma navadila. Domače zelo pogrešam, zato se trudim, da kadar imam možnost, grem domov. Običajno grem enkrat na mesec. Ko se bom redno zaposlila, to verjetno ne bo mogoče in se bom morala s tem sprijazniti. Ko sem doma, maksimalno izkoristimo vsak dan in poskušamo nadoknaditi čas, ko nismo bili skupaj.

V Slovenijo ste prišli študirat brez predhodnega znanja slovenskega jezika. Kako vam je bila v pomoč fakulteta, profesorji in sošolci?

Univerza je organizirala brezplačen tečaj slovenščine na osnovni ravni za vse tuje študente, kar je odličen začetek učenja. Po končanem tečaju sem sama nadaljevala učenje slovenščine. Srbščina in slovenščina sta dokaj podobna jezika. Poslušanje predavanj, branje snovi za izpite in pogovarjanje s sošolci mi je največ pomagalo pri učenju slovenščine. Na koncu prvega letnika študija sem naredila izpit iz slovenščine na ravni B1, kar je tudi bil pogoj za vpis v drugi letnik. Profesorji so pokazali veliko razumevanja. Pogosto so nas tuje študente spraševali, ali so nam predavanja sploh jasna in ali je potrebna še dodatna razlaga. Tudi sošolci so bili v veliko pomoč, sploh na začetku pri pisanju seminar-skih nalog in negovalne dokumentacije. Kadar smo se pogovarjali in če česa nisem razumela, so mi z veseljem povedali v srbščini ali angleščini, tako da so naša druženja bila zelo prijetna in sem se počutila lepo sprejeto.

Kakšne so tvoje izkušnje z opravljanjem študentskega dela v kliničnem okolju?

Kot študentka sem že dve leti zaposlena v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor, natančneje v enoti covidne intenzivne terapije, ki se je letos preimenovala v Enoto za infektološko intenzivno terapijo. Delo s kritično bolnimi pacienti ni preprosto, zahteva ogromno znanja in izkušenj. Prvi meseci so bili precej zahtevni, saj sem se soočila z ogromno novimi intervencijami. Mentorji so me počasi uvajali v sam proces dela in rade volje delili svoje znanje. Kljub temu, da sem študentka, sem bila lepo sprejeta in tudi vključena v sam tim. Ravno iz teh razlogov z veseljem prihajam na delo in nadgrajujem svoje znanje. Celotnemu timu sem zelo hvaležna za vso podporo, ki mi je nedvomno pomagala, da sem se lažje prilagodila na delovno okolje. To je tudi eden izmed razlogov, zakaj sem se odločila za zaposlitev prav na tem oddelku. Zdaj samo še čakam na pridobitev delovnega dovoljenja, da se bom lahko dokončno za-poslila.

Kako je celotna izkušnja selitve in šolanja v Sloveniji vplivala na vas?

Selitev v drugo državo, učenje novega jezika in spoznavanje novih ljudi in njihove kulture lahko samo pozitivno vpliva na človeka. Takšna izkušnja je oblikovala velik del moje osebnosti in postala sem bolj zrela. Pridobila sem ogromno novega znanja, izkušenj in spoznala veliko čudovitih ljudi. Odločitve

za selitev v Slovenijo nisem nikoli obžalovala in še enkrat bi se enako odločila.

Kakšne cilje imate v prihodnje? Želite ostati v Sloveniji?

Za zdaj sem še premlada, da bi se lahko odločila, kje bi rada živela v prihodnosti. Maribor imam rada in tukaj sem srečna. Jeseni sem se tudi vpisala na podiplomski študijski program, smer zdravstvena nega. Mogoče se mi kdaj vendarle porodi želja, da življenje nadaljujem v kakšni drugi državi, vendar ne v Banjaluki. Banjaluka je zelo lepa in bo za vedno v mojem srcu, saj je navsezadnje moje rodno mesto, vendar ne bi več tam živela.

Kaj bi sporočili vsem, ki razmišljajo o šolanju v tujini?

Na začetku se zdi vse zelo težko in nemogoče. Ampak je mogoče, samo dajte času čas. Ko se navadite na novo okolje, kulturo in najdete svoj prostor pod soncem v novi državi, vse postane bistveno lažje. Pomembno je, da vztrajate tudi takrat, ko vam bo najtežje in zavedajte se, da se vsak trud na koncu poplača.

Najlepši kraj v Sloveniji?

Zame je najlepši kraj zagotovo Bled. V mojem srcu ima posebno mesto tudi zato, ker sem ga že v otroštvu večkrat obiskala z družino. Takoj za njim pa je seveda Maribor.

Vaš moto?

Na vrhu je prostora, kolikor ga hočete, samo ne za sedenje (Mary Crowley).

7. Božična zgodba pevskega zbora La Vita

ANEMARIJA SMONKAR,
KLEMENTINA MIKEC KORPIČ

Z veliko radostjo smo zadnjo adventno nedeljo spisali našo 7. Božično zgodbo. Tako smo po treh letih znova slavili življenje, saj smo v preteklih letih še kako zaznali lastno krhkost in minljivost, da nič ni samoumevno in da vsak trenutek šteje ...

S tem zavedanjem in občutkom hvaležnosti, da nam je dano v pesmi in besedi povzdigniti ta neprecenljivi dar, smo na stežaj odprli vrata za vse, ki so nam želeli prisluhniti v cerkvi sv. Janeza Boska v Mariboru. Da se je v našem soustvarjanju znova rojevalo upanje, smo tudi hvaležni nadvse dragim gostom. Posebno zahvalo bi radi namenili naši cenjeni kolegici, sopranistki Rosandi Vujica Beharič, da nas je v mogočni pesmi You raise me up povzdignila kot solistka in da je s svojo interpretacijo pričala o moči sodelovanja. Počašчени smo, da sta našo zgodbo s svojim nastopom oplemenitila Špela Pokeržnik in Tim Ribič. Naša draga gosta z veliko ljubeznijo do glasbe osvajata glasbene odre kot duet TŠ Musica. Z velikim spoštovanjem smo se v naši zgodbi spominjali naše drage Olge, ki je prekmalu odšla od nas in se preselila v večnost. Iz srca hvala

dragi Brigiti Hekič, ki ji je posvetila najlepšo zahvalo v imenu vseh nas. V čast nam je, da smo lahko prisluhnili njeni poeziji in skozi tankočutnost spisanih verzov spoznali njeno bogato dušo ... Iskrena hvala spoštovani izr. prof. dr. Jadranki Stričević in našemu dragemu Bojanu Maroševiću, ki sta tako enkratno upodobila glas njenega srca.

Naj bo naša 7. Božična zgodba zapisana kot simbolični začetek novega ..., novega časa in novega upanja. Samo povezani v dobrem bomo zmogli

Med koncertom
(Fotografija: arhiv društva)

odgovoriti na vse izzive sedanjosti. In da lahko skupaj rastemo v teh spoznanjih, smo nadvse hvaležni sleherni pevki, dragi zborovodkinji Klementini Mikec Korpič, cenjeni korepetitorki Mirjani Kostić in matičnemu društvu DMSBZT Maribor s predsednico Ksenijo Pirš, ki nam omogoča, da pišemo zgodbo La Vite naprej ...

IN MEMORIAM

BRIGITA HEKIČ

Vsako življenje je dragoceno, vsak človek zase je nekaj posebnega, in ni ga človeka, katerega življenje bi bilo tako preprosto, da bi bil sam sebi dovolj. Zato ljudje tkemo različne vezi, najmočnejše pa se spletejo med najdražjimi, prijatelji in La Vito.

Naše vezi z Olgo Zalar segajo kar nekaj let nazaj, ko se je pridružila pevskega zboru La Vita. S svojo bližino je podpirala našo življenjsko moč, predvsem pa utrjevala zaupanje v človeka. Bila je skromna in preprosta in vsemu, kar je počela, je znala dodati toplo človeško noto. Nikoli ni obsojala, nikoli obtoževala.

Prijateljstvo je vrednota, brez katere svet gotovo ne bi bil tako lep, kot je. Zelo lepo je imeti enega prijatelja, če imamo dva ali več, lahko temu rečemo že sreča. Članice La Vite smo bile njene prijateljice, njene sopevke, druga ob drugi, druga z drugo. Polne dobrih misli in želja, da nas petje in glasba pone-seta tja, kjer sreča je doma.

Čeprav so se vezi z La Vito v zadnjih letih zrahljale, nas je prizadelo, kako hudo je zbolela. Pričakovali smo čudeže, čeprav smo poznali kruto resnico, da vsi skupaj bijemo izgubljeni boj. Kako malo je ob koncu življenjske poti pomembno, kaj smo doživeli in kako neskončno pomembno je, kaj smo iz teh doživetij naredili. La Vita je bila in ostala v njenem srcu in ona v našem.

Vsak trenutek v življenju je dragocen, tako zelo dragocen, da si ga želimo podoživeti še enkrat, se mogoče še enkrat objeti, si še kaj povedati, se nasmejati, kaj zapeti ali samo skupaj zajokati. Življenje združuje in razdvaja, a vselej ostajajo v spominu

trenutki, ki jih čas zaznamuje po svoje in za vedno. Hvala ti zanje, draga Olga.

Odšla si tja, kjer počitek je doma. Ni več boja in trpljenja, ni več bolečine. Počivaj v miru in tišini, spokojnosti in milini, počivaj vekomaj, potuj in poj z nami. In do snidenja, draga La Vita.

Regijski posvet »Izzivi na področju varnosti: skupaj za varnost v kontinuumu obravnave pacientov«

KSENIJA PIRŠ

Ob 75-letnici strokovnega združevanja v regiji se bodo vse leto vrstili številni strokovni in drugi dogodki.

Uvod v jubilejno leto ob rednih strokovnih izpopolnjevanjih predstavlja okrogla miza, za katero smo se 20. januarja zbrali številni predstavniki posameznih ravni zdravstvenega varstva, zdravstvenih in socialnovarstvenih ustanov v regiji. Aktivni v razpravi za okroglo mizo so bili **mag. Andreja Krajnc**, zasebna patronažna medicinska sestra, **Danica Sirk**, patronažna medicinska sestra, vodja OE Patronažno zdravstveno varstvo ZD dr. Adolfa Drolca Maribor, **Jernej Mori**, urgentni center UKC Maribor, **Aleksander Jus**, pomočnik direktorja za ZN dr. Adolfa Drolca Maribor, **Hilda Rezar**, pomočnica direktorja UKC za ZN, **Danijela Pušnik**, svetovalka za kakovost in razvoj v Službi ZN UKC Maribor, **Tomaž Teran**, vodja zdravstvene nege in oskrbe Doma Danice Vogrinec Maribor in **Marjetka Smolinger Galun**, namestnica direktorja za področje zdravstvene nege in oskrbe Doma pod Gorco v Mariboru.

Dogovorili smo se, da bomo s projektom kontinuirane zdravstvene nege, ki je v regiji potekal med leti 2003 in 2006 in je pripeljal do priprave dokumenta, t. i. »Lista kontinuirane zdravstvene nege (ZN)«, nadaljevali.

Razpravljali smo o zagotavljanju varne in neprekinjene obravnave pacienta na vseh ravneh zdravstvenega varstva in se odločili, da bomo z vsemi deležniki zdravstvenega in socialnovarstvenega sistema razvili sodelovanje pri nadaljnjih aktivnostih.

Mnenja in izkušnje smo delili udeleženci okrogle mize, pomočniki direktorjev za zdravstveno nego in/ali oskrbo ter drugi deležniki, ki se pri vsakdanjem delu srečujejo z različnimi izzivi na tem področju.

Na okrogli mizi smo podrobno razpravljali o naslednjih temah:

- Skrb za pacienta in njegovo varnost v neprekinjenem procesu zdravstvene obravnave – kje smo?
- Prepoznavanje izzivov, povezanih z neustrezno identifikacijo pacienta ter priložnosti za izboljšave
- Opredelitev obstoječih postopkov identifikacije pacientov in pristopov, ki se uporabljajo v sistemu zdravstvenega varstva
- Informacijska varnost pacientov

V konstruktivni razpravi smo sprejeli zavezo medsebojnega sodelovanja pri izboljševanju neprekinjenega procesa obravnave uporabnikov naših storitev:

- Z namenom zagotavljanja varnosti in preprečevanja neželenih dogodkov v zvezi z identifikacijo pacientov, varovancev, stanovalcev, uporabnikov bomo vzpostavili in zagotavljali njihovo ustrezno identifikacijo na začetku nاپotitve/obrnave (UKC Maribor, specialistične ambulante, zasebne klinike, kamor pacient prihaja na obravnavo) ali ob premestitvi pacienta iz domačega oziroma domskega/institucionalnega okolja (reševalni prevozi, patronažna služba, socialnovarstvene ustanove): namestitev identifikacijske zapestnice pacientu (pomoč pri implementaciji digitalnega izpisa termoodpornih trakov, vezano na informacijski sistem v posamezni ustanovi, v izogib dodatni administraciji).
- Za zagotavljanje kontinuirane zdravstvene nege pacienta ob premestitvah znotraj in med ustanovami bomo nadgradili in implementirali enoten dokument »List kontinuirane zdravstvene nege«, primeren za nadaljnjo E-uporabo v sklopu načrtovane digitalizacije znotraj sistema zdravstvenega varstva (ustanovitev delovne skupine, imenovane s strani pomočnikov direktorjev za zdravstveno nego in glavnih medicinskih sester posameznih ustanov v regiji).
- dokument se izroči v sklopu zdravstvene dokumentacije, v zaprti ovojnici (ZPacP in varstvo osebnih podatkov);
- v primeru vključevanja PMS po odpustu pacienta se povežemo s PMS (regijski princip, preko ZD-ja, vključujoč koncesionarke PMS).
- za zavedanje pomena zagotavljanja varne in neprekinjene zdravstvene obravnave pacienta, katere pomembni del je zdravstvena nega (številni podatki, ki vplivajo na potek in izid obravnave pacienta) in za opolnomočenje zaposlenih na področju zdravstvene nege in oskrbe bomo v organizaciji regijskega strokovnega združenja pripravili in izpeljali izobraževalne module.

List kontinuirane ZN ob premestitvi pacienta v drugo ustanovo ali odpustu domov s potrebno nadaljnjo oskrbo patronažne medicinske sestre (PMS):

- namenjen neprekinjenemu zagotavljanju primerne ZN pacientu ob odpustu oziroma premestitvi v drugo zdravstveno ali socialnovarstveno ustanovo ter v primeru odpusta v domače okolje, ko bo pacient potreboval oskrbo PMS ali nadzorovano obravnavo;
- obsega informacije v zvezi s psihofizičnim stanjem pacienta ob odpustu (opis) in potrebe po ZN ter postopke in posege ZN (negovalne intervencije), predpisano in dano terapijo na dan odpusta, v času pred odpustom (za nadaljnje kontinuirano jemanje/prejemanje predpisane terapije);

Govorili smo o zastavljeni strategiji digitalizacije zdravstva v obdobju 2022–2027, ki jo je predstavilo Ministrstvo za zdravje, o zaostanku razvoja E-zdravja v Sloveniji ter o vlogi zaposlenih v zdravstveni in babiški negi pri izboljševanju storitev za paciente, razvoju storitev zdravja na daljavo, razvoju enotnega E-zdravstvenega kartona in posodabljanju obstoječe zakonodaje, ki bo v prihodnje podprla neprekinjen proces obravnave ter potrebne informiranosti.

Posvet smo obogatili z razpravo s predstavnicami, mariborskimi stanovskimi kolegicami, ki sodelujejo na strateški ravni zdravstvenega varstva, s podporo **Aleksandre Lah Topolšek**, zaposlene v kabinetu predsednika Vlade RS, kjer sodeluje pri usklajevanjih, usmeritvah in odločitvah vlade v zvezi s področjem zdravstva in zastopa interese in potrebe zaposlenih v zdravstveni in babiški negi, **doc. dr. Mojca Dobnik**, ki sodeluje na MZ RS, in **Natašo Vidnar**, v. d. direktorice direktorata za zdravstveno nego pri MZ RS.

V svojih vrstah sodelujemo tudi s predsednico delovne skupine SLONDA, **Tamaro Lubi**, kar bo pri nadgradnji dokumenta v izjemno pomoč.

Aktivni na regijskem posvetu (od leve proti desni): mag. Andreja Krajnc, Jernej Mori, Danica Sirk, Aleksander Jus, Hilda Rezar, Danijela Pušnik, Tomaž Teran, Marjetka Smolinger Galun (Fotografija: Milena Frankič)

Podelili najvišja priznanja za strokovno delo v regiji

KSENIJA PIRŠ, MILENA FRANKIČ

Izjemno nas veseli, da bomo v jubilejnim letu, ko obeležujemo že 75 let organiziranega strokovnega združevanja v širši mariborski regiji, uresničili številne aktivnosti v smelo načrtovanih projektih, ki se bodo odvijali tako v mestu kot zunaj njega.

V mariborskem strokovnem okolju tako gradimo na častitljivih temeljih izjemnega dela in dosežkov naših predhodnic in predhodnikov, zato je letošnje leto priložnost, da ponovno ozavestimo, kako pomembno se je zavzemati za skupne priložnosti, za zavedanje pomena in vrednosti našega dela in kako pomembno določata našo prihodnost prav zgled medsebojnega sodelovanja in odgovorno zavze-manje za naše lastno znanje in razvoj.

Bolj kot kdaj koli prej namreč potrebujemo drug drugega in trdno strukturo, ki nam bo omogočala rast in svobodo za opravljanje dela, saj so pred nami vse večje potrebe ljudi po zdravstveni in babiški negi ter oskrbi, vse večja so pričakovanja pacientov, njihovih svojcev in družbe kot celote.

Nenehne spremembe in razvoj na vseh ravneh od nas zahtevajo vse več znanja in prilagodljivosti, predanost, vseživljenjsko učenje in osebno zavezanost za lastno odličnost, zato so vse večje tudi naše potrebe in pričakovanja.

Po uspešnem strokovnem dogodku, razpravi ob okrogli mizi »Skupaj za varnost v kontinuumu obravnave pacientov«, smo nadaljevali večer-no svečanost, kjer smo podelili najvišja priznanja društva prejemnicam **viš. predav. mag. Barbari Kegl, Renati Lošič, mag. zdr. nege, Hildi Rezar, mag. zdr. nege, Slavojki (Vojki) Šrok, dipl. m. s. in viš. predav. mag. Jožefi Tomažič, univ. dipl. org., viš. med. ses.**

Društvo podeljuje **srebrni znak** za strokovni razvoj in dosežke na področju zdravstvene in babiške nege, za krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov in sodelavcev na področju oskrbe, bolničarjev-negovalcev, za ohranjanje in razvijanje profesionalnih in dobrih medsebojnih odnosov med sodelavci v negovalnem in zdravstvenem timu ter za pripadnost poklicni skupini in poklicno solidarnost.

Viš. predav. mag. Barbara Kegl si je strokovne izkušnje sprva pridobivala v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor na Dispanzerju za otroke. Željna po novih izzivih se je leta 2005 zaposlila na Univerzi v Mariboru, takratni Visoki zdravstveni šoli, danes Fakulteti za zdravstvene vede, kjer je predana pedagoškemu in raziskovalnemu delu še danes. Leta 2014 je na Univerzi v Ljubljani, Fakulteti

za družbene vede zaključila znanstveni magistrir in si pridobila naziv magistrica sociologije vsakdanjega življenja. V magistrski nalogi je raziskovala skrbstveni vidik obravnave pacienta na pediatričnem področju v kliničnem okolju.

Kot visokošolska učiteljica sodeluje v pedagoškem procesu na študijskem programu 1. stopnje Zdravstvena nega, je nosilka predmeta Zdravstvena nega v patronažnem in dispanzerskem varstvu s kliničnim usposabljanjem. Kot višja predavateljica pa sodeluje s predavanji, seminarji in kliničnimi vajami pri predmetih Zdravstvena nega otroka in mladostnika s pediatrijo, Obvladovanje kroničnih bolezni ter Ergonomski pristopi in varno delovno okolje v zdravstvu. Na Fakulteti za zdravstvene vede je članica Akademskega zbora fakultete, Katedre za zdravstveno nego, Inštituta za zdravstveno nego in Komisije za ocenjevanje kakovosti. Kot predsednica Komisije za založniško dejavnost na Fakulteti za zdravstvene vede in članica Univerzitetne založbe Univerze v Mariboru vodi komisijo in skrbi za izdajo najnovejših publikacij s področja zdravstvene nege in zdravstva v založbi fakultete.

Z vso predanostjo, prijaznostjo, entuziazmom in srčnostjo dela s študenti. Kontinuirano skrb name-nja svojemu strokovnemu razvoju na področju dispanzerske in patronažne dejavnosti, kjer zelo tesno in zgledno sodeluje s kliničnimi mentorji v učnih bazah na primarni ravni zdravstvenega varstva.

Kot predavateljica sodeluje tudi na tujih univerzah v okviru programa Erasmus in izmenjave visokošolskih učiteljev, pripravlja učna gradiva za študente, objavlja strokovne in znanstvene članke v domačih in tujih znanstvenih revijah, pripravlja prispevke in predava na različnih domačih in tujih konferencah.

Je članica Izvršilnega odbora Sekcije medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju pri Zbornici – Zvezi in sodeluje v Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pediatriji.

Viš. predav. mag. Barbara Kegl je širše družbeno aktivna. Je aktivna članica Društva prijateljev mladine Pesnica in kot prostovoljka sodeluje v Zvezi prijateljev mladine Maribor na letovanjih otrok v Poreču.

S svojo vztrajnostjo, toplino, humanostjo in prijaznostjo je nenadomestljiva visokošolska učiteljica in sodelavka. Pri delu s študenti jo vodijo visok etični in humani odnos, znanje ter profesionalna drža z izoblikovanim sistemom vrednot in prepričanj. Je odlična poslušalka, sogovornica in vedno pripravljena nesebično pomagati sočloveku.

Predlagatelj: člani Katedre za zdravstveno nego Univerze v Mariboru Fakultete za zdravstvene vede, predstojnica Katedre za zdravstveno nego, doc. dr. Nataša Mlinar Reljič in dekanica fakultete, izr. prof. dr. Mateja Lorber

Renata Lošič, mag. zdr. nege, je opravljala pripravništvost na Oddelku za hematologijo in hematološko onkologijo takratne Splošne bolnišnice Maribor, danes UKC Maribor. Nadalje je svojo karierno pot nadaljevala na Oddelku za kardiologijo in angiologijo, predvsem v kardiološki neinvazivni diagnostiki. Leta 2005 je s svojim bogatim strokovnim znanjem aktivno sodelovala pri ustanavljanju Ambulante za srčno popuščanje in ustanovitvi Koronarnega kluba, ki skrbi za vseživljenjsko rehabilitacijo srčno-žilnih pacientov. Vedno se je dodatno izobraževala s področja kardiologije, zato je prevzela aktivno vlogo z vodenjem in spremljanjem pacientov s srčnim popuščanjem. Bila je pomembna članica pri uvedbi elektronskega naročanja in vodenja čakalnih seznamov v neinvazivni diagnostiki. S področja kardiološke neinvazivne diagnostike je prejela certifikat o specialnih znanjih. Sodelovala in zavzemala se je za vpeljavo novih preiskovalnih metod in aktivno sodelovala pri ustanovitvi antikoagulacijske ambulante ter pri izvajanju več študij s področja kardiologije.

Od leta 2014 do leta 2022 je bila članica Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kardiologiji in angiologiji, kjer je sodelovala pri organizaciji in izvedbi strokovnih srečanj in bila predavateljica tako v slovenskem prostoru kot v tujini. Pod okriljem sekcije vodi skupino medicinskih sester, ki obravnavajo paciente s srčnim

popuščanjem in organizirajo tradicionalna letna strokovna srečanja. Trenutno še sodeluje v delovni skupini, ki zaključuje program za diplomirane medicinske sestre za pridobitev specialnih znanj s področja kardiologije in angiologije. Je avtorica in soavtorica več strokovnih prispevkov. V času epidemije covid-19 je skrbela za organizacijo zdravstvene nege pacientov, obolelih za covidom, v internistični nujni pomoči. Kot članica koronarnega kluba Maribor se je aktivno zavzemala, da je občina Šentilj pridobila avtomatski defibrilator. V svojem domačem kraju je tudi članica štaba civilne zaščite, kjer se redno udeležuje potrebnih izobraževanj in usposabljanj. Je dolgoletna članica Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor.

V preteklem letu je bila imenovana za strokovno vodjo zdravstvene nege Oddelka za pljučne bolezni in s tem sprejela nove izzive kot tudi priložnosti. Načrtovana selitev oddelka s Slivniškega Pohorja na lokacijo znotraj Klinike za interno medicino Univerzitetnega kliničnega centra Maribor je od nje zahtevala veliko znanja, prilagajanja, empatije in tudi razumevanja z novimi sodelavci.

Renata vedno najde pot, po kateri neutrudno nadaljuje svoje poslanstvo. Veseli in ponosni smo, da je »naša«, saj s svojo vztrajnostjo, trudom, dobro voljo in prizadevnostjo prispeva k uspešnemu razvoju zdravstvene nege njej zaupanih pacientov.

Predlagatelj: člani Kolegija strokovnih vodij zdravstvene nege Klinike za interno medicino UKC Maribor, sodelavci Oddelka za pljučne bolezni UKC Maribor, Služba zdravstvene nege UKC Maribor

Hilda Rezar, mag. zdr. nege, si strokovne izkušnje začela pridobivati je v Domu Danice Vogrinc Maribor, nato pa se je zaposlila na kirurškem oddelku takratne Splošne bolnišnice Maribor. Svoje delo je opravljala v negovalni enoti Oddelka za nevrokirurgijo in kasneje na Oddelku za ortopedijo. Leta 2006 je bila imenovana za strokovno vodjo zdravstvene nege Oddelka za ortopedijo. Skupaj z zaposlenimi je uvedla številne spremembe, ki so pripomogle k dvigu kakovosti zdravstvene nege in obravnave pacienta ter učinkovitosti procesov oskrbe. Sodelovala je pri uvajanju sprememb tako v sklopu oddelka kot tudi klinike. Organizirala in sodelovala je pri številnih izobraževanjih in sodelovala ter oblikovala obrazce, navodila za delo, standarde in klinične poti, ki so izboljšali kakovost in varnost dela s pacienti. Sodelovala je pri pripravi temperaturno-terapevtskega lista, načrta zdravstvene nege ter drugih dokumentov za Kliniko za kirurgijo. Bila je vodja več projektnih nalog in imela je zelo pomembno vlogo pri uvedbi enodnevne bolnišnice na Oddelku za ortopedijo.

Aprila 2018 je bila imenovana za pomočnico direktorja Univerzitetnega kliničnega centra Maribor za področje zdravstvene nege. Je mediatorica v zdravstvu, svetovalka za pomoč zaposlenim proti spolnemu nasilju in drugemu nadlegovanju ali trpinčenju - tudi mobingu, članica Komisije za področje integritete in članica raziskovalne dejavnosti ter članica izpitne komisije na strokovnih izpitih za pripravnike na področju zdravstvene nege.

Na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Mariboru je izvoljena v naziv predavateljice za področje zdravstvene nege in je članica Komisije za etična

vprašanja. Opravlja delo strokovne sodelavke – šolski koordinator na kliničnih vajah za področje zdravstvene nege kirurškega pacienta. V času dela na oddelku je bila glavna mentorica študentom programa Erasmus in je mentorica in somentorica študentom pri diplomskih in magistrskih nalogah. Leta 2021 je pridobila specialna znanja na področju mentoriranja študentov zdravstvene nege. Ob natripanem urniku je še doktorska študentka na smeri zdravstvena nega.

Je vodja dveh projektov: internega projekta **Načrtovanje in uvajanje informacijskega sistema zdravstvene nege in doprinos h kakovostni zdravstveni negi** in mednarodnega projekta **PragmaTIC** in je vneta zagovornica strokovnih izobraževanj.

V času epidemije covid-19 se je izkazala kot odlična vodja, motivatorica, nenehno je iskala rešitve in pomagala organizirati in izvesti številne projekte. Strokovno je sodelovala z Ministrstvom za zdravje pri pomoči domov za starejše občane za zajezitev epidemije.

Je članica Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor. Sodeluje v Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kirurgiji in je članica Upravnega odbora Sekcije medicinskih sester v managementu.

Hilda je pri svojem delu profesionalna, spodbuja zaposlene k samostojnemu odločanju, inovativnosti, uvajanju novosti, kreativnemu razmišljanju in iskanju rešitev, ki izboljšajo zadovoljstvo zaposlenih in pripomorejo k dvigu kakovosti in varnosti pri obravnavi pacientov ter njihovih svojcev. Sodeluje z zdravstvenimi in izobraževalnimi institucijami tako v Sloveniji kot tudi v tujini.

S strokovnim znanjem in pristopom si je pridobila ugled pri študentih, zaposlenih in pacientih.

Predlagatelj: člani Službe zdravstvene nege UKC Maribor

Slavojka (Vojka) Šrok, dipl. m. s., je že kot deklica gojila lepe empatične odnose z otroki, s katerimi se je igrala na vasi. Zelo hitro se je srečala tudi s pomembnim zdravstvene nege, saj je bila celo osnovnošolsko obdobje v pomoč nepokretnemu dedku. Tako ni bilo presenečenje, da se je zaradi želje po pomoči ljudem in zaradi izkušenj v otroštvu izobraževala za

poklic medicinske sestre. V Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor je redno zaposlena na Dispanzerju za otroke. V tamkajšnje delo se je zaradi pridnosti, predanosti, skromnosti in gojenja dobrih medsebojnih odnosov zelo dobro vključila. V dispanzerskem zdravstvenem varstvu je vseskozi odprta za sprejemanje novosti, ki jih uspešno vključuje v svoje strokovno delo.

Leta 2004 se je pridružila Nacionalnemu odboru za spodbujanje dojenja, ustanovljenemu pri Unicefu Slovenija. Bila je ena izmed članov, ki so bili zaslužni, da je Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor leta 2007, kot prva zdravstvena ustanova na primarni zdravstveni ravni, pridobil naziv Dojenju prijazna zdravstvena ustanova. Danes ostaja vseskozi aktivna pri vzdrževanju tega naziva.

Sodelovala je pri reorganizaciji takratne materske šole v šolo za bodoče starše, kjer je bila vse do epidemije covid-19 predavateljica pediatrične teme o novorojenčku. Več let je bila tudi na razpolago staršem pri organiziranih srečanjih za podporo dojenju, ki so potekala v okviru naziva Dojenju prijazna zdravstvena ustanova.

Njeno največje poslanstvo se je začelo konec leta 2005, ko je bila imenovana za odgovorno medicinsko sestro ambulante, ki se je v Zdravstvenem domu Maribor takrat imenovala Center za otroke z motnjami v razvoju, kasneje pa se je preimenovala v Razvojno ambulanto s centrom za zgodnjo obravnavo otrok. V tej ambulanti je kot članica negovalnega in zdravstvenega tima zagotavljala ne le zdravstveno nego, ampak po svojih močeh poskušala pomagati staršem pri sprejemanju otrok s posebnimi potrebami ter organizirati ambulanto čim bolj prijazno družinam teh otrok. Delo v tej ambulanti je zanjo neprecenljivo, daje veliko, a vrnjeno dobi še več.

V obdobju od leta 2018 do 2021 je aktivno sodelovala, vse od prijave do uspešnega zaključka, pri razpisnem evropskem projektu za Slovenijo **Celostna zgodnja obravnava otrok s posebnimi potrebami in njihovih družin**. Projekt je prinesel velike pozitivne spremembe na tem področju. Razvojna ambulanta se je kadrovske in organizacijsko preoblikovala ter s holističnim pristopom pokriva potrebe družin otrok s posebnimi potrebami. Pri integraciji nekaterih sprememb je vpeta še danes.

Je zagovornica strokovnih izobraževanj, redno se udeležuje strokovnih srečanj tako v zavodu kot drugje po Sloveniji, je aktivna predavateljica medicinskim sestram na pediatričnih srečanjih s temami, ki so povezane z njenim delom. Kot odlična mentorica dijakom, študentom in pripravnikom zdravstvenih šol dela z zavedanjem, da mladi, razen strokovnega dela, potrebujejo tudi etično držo in vzgojo z vzgledom. V vsej svoji dosedanji karieri je opravljala vse naloge in dela na področju preventivnega in kurativnega zdravstvenega varstva otrok. S svojimi izrednimi osebnostnimi lastnostmi in strokovnim znanjem pomembno prispeva k stroki in dobri organizaciji dela v dispanzerski dejavnosti, v zdravstveni koloniji v Punatu na otoku Krku kakor tudi v kraju, kjer živi.

Je članica likovnega krožka medicinskih sester pri Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor in je s svojimi slikami sodelovala na različnih likovnih razstavah, ki jih je organiziralo društvo.

Srebrni znak, najvišje priznanje Društva, naj bo zahvala vseh sodelavcev za njeno neutrudno in predano delo na področju zdravstvenega varstva otrok.

Predlagatelj: sodelavci Dispanzerja za otroke in sodelavci Razvojnne ambulante s centrom za zgodnjo obravnavo otrok Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor in člani Kolegija zdravstvene nege Zdravstvenega doma dr. Adolfa Drolca Maribor

Viš. predav. mag. Jožefa Tomažič, univ. dipl. org., viš. med. ses., (naša Jožica) je svojo karierno pot začela v takratni Splošni bolnišnici Maribor na Oddelku za splošno, abdominalno in žilno kirurgijo. Kasneje je pridobljeno znanje in izkušnje zaradi novih izzivov kratek čas uspešno uporabljala v patronažnem varstvu primarnega zdravstvenega varstva v Zdravstvenem domu Slovenska Bistrica. Osebnostno je čutila pomembnost dela medicinske sestre na področju kirurške zdravstvene nege, zato se je po dobrem letu vrnila v bolnišnico na kirurško področje, kjer je delo medicinske sestre vedno z veseljem opravljala in bila nekaj let tudi namestnica glavne medicinske sestre oddelka.

Takrat je opravila začetni in nadaljevalni tečaj komunikacije v zdravstvu in nato v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana uspešno zaključila specialna znanja za certificirano funkcionalno izobraževanje s področja enterostomalne terapije in si pridobila strokovna znanja iz zdravstvene nege pacienta s stomami, kroničnimi ranami in inkontinenco. Tako je opolnomočena z znanjem pripravljala paciente in njihove svojce na življenje s črevesno izločalno stomo v domačem okolju, izvajala posvetovalnico za nego stom in jim bila dostopna za pomoč in nasvete, ki so jih kadar koli potrebovali. Hkrati je v ustanovi prenašala specialna znanja med svoje sodelavce. Na Univerzi v Mariboru, Fakulteti za organizacijske vede, je zaključila znanstveni magistrski študij s področja Management kakovosti, pri Slovenskem združenju za kakovost pa si je pridobila naziv manager vodenja sistemov kakovosti. Redno se je strokovno izobraževala, bila organizatorica in moderatorica strokovnih izobraževanj, predavateljica in se aktivno vključevala v pripravo dokumentacije zdravstvene nege in uvajanje le-te v prakso.

Že od leta 2005 je strokovna vodja zdravstvene nege Klinike za interno medicino UKC Maribor.

Je članica Strokovnega sveta za zdravstveno nego, sodeluje pri pripravi standardov zdravstvene nege, navodil za delo in zdravstvenovzgojnih zloženek. Aktivno sodeluje pri pripravi in izvajanju internih izobraževanj in je avtorica in soavtorica več strokovnih in znanstvenih prispevkov. Več let je aktivno vključena v izvajanje notranjih presoj sistema vodenja kakovosti. Njene vrednote so spoštovanje, sodelovanje, skrb za paciente in prepoznana pripadnost ustanovi. Ceni in podpira pridobivanje novih znanj, spoštuje zaposlene, je predana zdravstveni negi ter se zavzema za celostno in vedno boljše oskrbo pacientov.

V času epidemije covid-19 se je ob razporejanju kadra v rdeče cone, dela v ambulantah in odvzemanja brisov zaposlenim vključila tudi v cepljenje širše populacije ljudi, ki ga je zagotavljal UKC Maribor. Vedno je bila v pomoč internističnim oddelkom pri zagotavljanju zdravstvene nege.

Skupinska fotografija (od leve proti desni): Milena Frankič, Anita Prelec, Slavojka Šrok, Renata Lošič, Hilda Rezar, mag. Barbara Kegl, Jožica Tomažič, Ksenija Pirš (Fotografija: Jože Pristovnik)

Na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze Maribor je habilitirana višja predavateljica in je članica Katedre za zdravstveno nego. Je mentorica študentom pri diplomskih in somentorica pri magistrskih zaključnih delih in koordinatorica na vajah v kliničnem okolju. Za vse te zasluge na pedagoškem in znanstvenoraziskovalnem področju je prejela bronasto plaketo Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Mariboru.

Vedno je bila predana stroki zdravstvene nege, tako je bila pred leti pri Zbornici – Zvezi članica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v kirurgiji, nato Sekcije v enterostomalni terapiji in eno mandatno obdobje tudi aktivna članica Izvršnega odbora Sekcije medicinskih sester v managementu. V Društvu medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Maribor je članica Upravnega odbora in članica Komisije za priznanja ter predavateljica obveznega izobraževanja v sedemletnem licenčnem obdobju za medicinske sestre s področja kakovost in varnost.

Njeno strokovno znanje in izkušnje na področju zdravstvene nege, usmerjeno k zastavljenim ciljem, vodenje in izobraževanje dajejo njenemu strokovnemu delu dodatni prispevek v skrbi za paciente, zaposlene in študente.

Predlagatelj: člani Kolegija strokovnih vodij zdravstvene nege Klinike za interno medicino UKC Maribor

Spoštovane kolegice si priznanje več kot zaslužijo. Ponosni smo na vse in se veselimo sodelovanja tudi v prihodnje.

Paliativni mobilni tim

IRENA TOMINC KRAJNC, VESNA RIBARIČ ZUPANC

15. decembra je v okviru mariborskega društva potekal strokovni klinični večer, ki je širši strokovni in laični javnosti predstavil delovanje paliativnega tima in izzive, s katerimi se soočajo.

V UKC Maribor smo sistematično začeli izvajati paliativno oskrbo marca 2012 z ustanovitvijo Enote za paliativno oskrbo (EPO) pod vodstvom prim. dr. Nevenke Krčevski Škvarč. V prvih letih delovanja je delo potekalo predvsem v obliki konziliarne službe. 2016 smo dobili možnost ambulantnega spremljanja bolnikov v okviru Paliativne ambulante, ki je takrat delovala štiri ure tedensko. Takrat je EPO delovala pod okriljem Oddelka za anesteziologijo in zdravljenje bolečin. 2017 se je z odprtjem hospitalnega dela Oddelka za onkologijo EPO preselila pod streho in v pristojnost mladega Oddelka za onkologijo UKC Maribor. Večinski del dela se je prenesel na obravnavo vseh bolnikov, ki so bili takrat hospitalizirani na oddelku. Ne glede na to, da je bil le del teh bolnikov v zadnjem obdobju življenja, pa so bili po definiciji vsi bolniki paliativni bolniki, saj so imeli razsejano, torej neozdravljivo maligno bolezen in so bili na ta način deležni zgodnje paliativne oskrbe. Tudi po prenosu sedeža EPO na Oddelek za onkologijo smo nadaljevali in krepili konziliarno dejavnost. Ambulantno delo se je postopoma razširilo na delo v ambulanti dvakrat tedensko. Veliko bolnikov v

zadnjih tednih življenja in njihovih bližnjih smo pripravili na nadaljnji potek bolezni in na umiranje doma. V tem času smo bili bolnikom in svojem v oporo s telefonskimi konzultacijami, z izdatno podporo patronažne službe in strokovnih sodelavk hospica.

Velikokrat smo ob tem pogrešali možnost obiska bolnika v zadnjih dneh življenja na domu. Po vzoru SB Jesenice, kjer je mobilni paliativni tim deloval že od leta 2010, smo si za čim bolj kakovostno in celostno oskrbo bolnikov tudi pri nas želeli mobilni tim.

Formalna možnost za ustanovitev paliativnega mobilnega tima se je odprla spomladi 2021 z dodatkom k splošnemu dogovoru, ko je ZZS v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje omogočil ustanovitev dodatnih petih mobilnih timov v slovenskih bolnišnicah. Ta možnost je bila izjemno dobrodošla za vzdrževanje in širjenje obsega dela in dostopnosti paliativne oskrbe čim večjemu številu bolnikov v naši regiji. Ob razmahu epidemije covid-19 smo na oddelku za onkologijo namreč ostali brez hospitalnega dela dejavnosti.

Paliativni mobilni tim je začel delovati oktobra 2022. V njem delujemo 2,5 zdravnika in tri DMS. Pri pokrivanju 24-urne telefonske pripravljenosti nam pomagajo še štiri zunanje zdravnice s področja urgentne oz. družinske medicine.

Vsak začetek je težak. Tako smo se pri nas v prvih mesecih srečevali in ob konkretnem delu z bolniki ukvarjali s številnimi organizacijskimi izzivi. Po sedmih mesecih dela lahko rečemo, da imamo postavljene solidne temelje za nadaljnjo kakovostno celostno obravnavo paliativnih bolnikov, tudi na njihovem domu. Tako smo lahko zelo dobra pod-

pora bolnikom in njihovim bližnjim, ki želijo umreti v domačem okolju.

Za nadaljnje širjenje naših aktivnosti pa potrebujemo predvsem dodatne kadre. Paliativna oskrba zaradi teže odločitev in številnih psiholoških bremen namreč ni pretirano vabljiva veja medicine in zdravstvene oskrbe. Ob omejevanju zaposlovanja v zdravstvu na vseh ravneh je težko pridobiti predvsem mlajše zdravnike, ki bi se bili pripravljeni ukvarjati s paliativno oskrbo.

Pri pogledu v prihodnost skušamo stakati tudi čim boljše sodelovanje s strokovnimi službami in sodelavci na terenu. Zdravniki, patronažnimi službami, negovalnimi službami (kolikor jih je sploh na razpolago), socialno službo in domovi starejših občanov. Želimo in potrebujemo tudi prostore za ponovno vzpostavitev oddelka za akutno paliativno oskrbo.

Tudi po dveh desetletjih ukoreninjanja PO v Sloveniji še mnogo zdravstvenih delavcev in laične javnosti paliativno oskrbo razume zgolj kot oskrbo bolnikov v zadnjih dneh življenja in na način, da vsi potrebujejo specialistično paliativno oskrbo. Zato velik del svojih aktivnosti in naporov usmerjamo tudi v izobraževanje strokovne in širše javnosti. Le tako bomo postopoma in z veliko potrpljenja razvili kakovostno in vsakemu, ki jo potrebuje, dostopno paliativno oskrbo.

Paliativni mobilni tim je vsekakor tisti del naše dejavnosti, ki je zelo povečal dostopnost in dostop do naših bolnikov, zato z optimizmom zremo v nadaljnji razvoj paliativne oskrbe znotraj UKC Maribor in v naši regiji.

19. januarja potekal strokovni klinični večer o sladkorni bolezni

SIMONA STERNAD

Dobro vodenje sladkorne bolezni je izjemnega pomena, saj lahko s primerno dolgoročno presnovno urejenostjo sladkorne bolezni odložimo ali preprečimo nastanek poznih zapletov bolezni. Pomemben cilj pa je tudi preprečevanje akutnih zapletov bolezni – hipoglikemija.

Pri dobrem vodenju sladkorne bolezni postajajo nepogrešljiv pripomoček inzulinske črpalke s sodobnimi, hitro delujočimi inzulini, vedno bolj pa tudi sistemi za neprekinjeno merjenje glukoze v medceličnici, je v svojem predavanju z naslovom **Pregled**

sodobne tehnologije za spremljanje sladkorne bolezni poudaril **dr. Mitja Krajnc, dr. med.**

Predstavil je:

- Najnovejšo inzulinsko črpalko s sistemom hibridne zaprte zanke, ki omogoča samodejno dovanje bazalnega inzulina in samodejne korekcije 24 ur na dan.
- Sistem Guardian 4, ki omogoča neprekinjeno merjenje glukoze, krivuljo in podatke o glikemiji pa prikazuje v aplikaciji na pametnem telefonu. S pomočjo senzorja noč in dan meri raven glukoze v medceličnici ter opozarja na visoke in nizke vrednosti glukoze.
- Sistem Dexcom G6, ki omogoča neprekinjeno merjenje glukoze v medceličnici v resničnem času (CGM). Pomaga pri odkrivanju visokih in nizkih vrednosti glukoze s pomočjo alarmov in opozoril, kar olajša tako hitro in nujno kot tudi dolgoročno prilagoditev zdravljenja.

Sistem FreeStyle Libre omogoča osebi s sladkorno boleznijo preprosto, hitro, neboleče in neprekinjeno spremljanje glukoze, je v predavanju **Edukacija in uvedba sistema za spremljanje glukoze pri SB** poudarila **Simona Sternad, mag. zdr. nege**. Namesto vbodov v prst je za podatek o trenutni vrednosti glukoze treba le odčitati senzor s čitalcem. Sistem FreeStyle Libre pomaga zdravstvenemu timu in pacientu pri analizi trendov gibanja glukoze in je v pomoč pri odločitvah o terapevtskih ukrepih zdravljenja.

Edukacija oseb s sladkorno boleznijo je pomembna za njihovo opolnomočenje, da imajo o svoji bolezni najboljše možno znanje in hkrati tudi pripomočke, tehnologijo ter zdravila, ki pomagajo, da svojo bolezen dobro vodijo, je bil zaključek obeh predavateljev.

14. Dnevi Marije Tomšič »Organizirano delovanje medicinskih sester jugovzhodne regije skozi čas«

MARJETA BERKOPEC

Sredi januarja so v Dolenjskih Toplicah potekali tradicionalni Dnevi Marije Tomšič. Tema strokovnega srečanja o zgodovini medicinskih sester jugovzhodne regije je bila skrbno izbrana, saj strokovno Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto letos praznuje šest desetletij organiziranega delovanja.

Slikovit zgodovinski oris izobraževanja in delovanja zaščitnih sester, otroških negovalk in bolniških strežnic na Slovenskem sta v uvodnem predavanju predstavili članici Delovne skupine za ohranjanje zgodovine zdravstvene in babiške nege, ki deluje v okviru Zbornice – Zveze. Posebej sta izpostavili delovanje zaščitnih sester na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini. Raziskovanje zgodovinskih virov je pokazalo, da so v jugovzhodno regijo zaščitne sestre prinesle znanje in napredek že v obdobju med obema vojnama. Prvi zdravstveni dom v teh krajih je začel delovati v Posavju, in sicer leta 1929 v Cerkljah ob Krki. Pokrival je področje 8 občin s 26.000 prebivalci in 14 šol z več kot 3000 učenci. Zdravnik je ordiniral dvakrat tedensko. Kot prva zaščitna sestra je bila v novoustanovljeni zdravstveni dom nameščena Pavla Jazbinšek, v Cerkljah je delala do leta 1932, ko jo je nadomestila Antonija Jaklič, ki je po letu 1935 nadaljevala svojo poklicno pot v Higienem zavodu v Ljubljani. V Cerklje pa je bila nameščena Ana Bremšak, ki je tam glede na dokumente v njeni personalni mapi delala vsaj do junija leta 1939.

Na pobudo Higienega zavoda je bila v Novem mestu 1930 ustanovljena šolska poliklinika, ki je dobila prostor v novozgrajeni osnovni šoli, danes OŠ Center. V novozgrajenem in za tiste čase modernim higienem predpisom ustrezajočemu posloju so za šolsko polikliniko namenili prostor, ki je bil z leseno pregrado razdeljen v ambulatorij in čakalnico. Ko je bil leta 1936 ustanovljen še otroški dispanzer, sta se obe ustanovi združili v Zdravstveni dom Novo mesto. Šolska poliklinika v Novem mestu je od leta 1931 do 1936 imela zaposleno samo zaščitno sestro, zdravnik je iz Ljubljane prihajal le enkrat tedensko. Arhivski viri potrjujejo, da je 3. aprila 1931 službo na novomeški Šolski polikliniki nastopila zaščitna sestra Leopoldina Kopač in ostala v Novem mestu do konca oktobra 1933, ko se je vrnila na državno Šolsko polikliniko v Ljubljano. V Novem mestu jo je nasledila Ana Eržen, ki jo številni viri omenjajo kot prvo sestro na novomeški šolski

polikliniki. Ker je bila leta 1931 še gojenka Šole za zaščitne sestre v Novo mesto ni bila nameščena pred zaključkom študija. Tudi v njeni personalni mapi je kot prva službena namestitev naveden datum 25. maj 1934 na Šolsko polikliniko v Novem mestu, kjer je delala tudi med vojno. Znan je podatek, da so Ano Eržen med vojno aretirali in zaprli fašisti, kaj se je z njo zgodilo kasneje, ni znano. Že pred vojno je na Šolsko polikliniko prišla tudi Novomeščanka Milena Furlan, por. Bučar, ki je leta 1930 diplomirala na Šoli za sestre pomočnice v Zagrebu. Peš, s kolesom in kasneje z mopedom je hodila na hišne obiske po mestu in širši okolici. Predavala je na zdravstveno-prosvetnih tečajih v okoliških vaseh in poučevala tudi na Bolničarski šoli v Novem mestu. Njeno ime najdemo med prvimi članicami novomeškega pododbora Društva diplomiranih medicinskih sester Slovenije. Leta 1932 je bila v Zdravstveno občino Metlika z dekretom nameščena Prekmurka Marija (Marica) Cigan, por. Omerzel, ki je v Metliki delala vse do upokojitve. V Zdravstveni dom v Črnomlju, ki je začel delovati 15. oktobra 1939, je bila nameščena Primorka Stanislava, tudi Ladislava, Korošec. Že leta 1945 je bila v Belo krajino nameščena Ljubljanka Marica (Klara) Wagner, por. Hudelja. Najprej je delovala v provizorični ambulanti v vasi Drenovec, kasneje pa vse do upokojitve v Zdravstvenem domu na Vinici. Vse navedene zaščitne sestre so tlakovale pot strokovnemu delovanju medicinskih sester na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini.

Sledili so prispevki o razvoju zdravstvenega izobraževanja in predstavitev razvoja zdravstvene nege v zdravstveno-socialnih zavodih, ki delujejo v jugovzhodni regiji. S prihodom Marije Tomšič, ki je v novomeško bolnišnico prišla leta 1946 in v izrednih kadrovskih in higienskih razmerah organizirala službo za nego bolnikov, se je začel dvigovati nivo zdravstvene nege v novomeški bolnišnici. S svojim širokim delovanjem je pomembno vplivala na razvoj zdravstvenega izobraževanja in strokovnega društvenega delovanja v regiji. Enoletna bolničarska šola v Novem mestu je na njeno pobudo začela delovati leta 1956. Srednješolsko izobraževanje se ponaša s šestdesetletno tradicijo. Začetki visokošolskega izobraževanja na področju zdravstvene nege segajo v leto 2007, ko je bila akreditirana Visoka šola za zdravstvo Novo mesto, danes Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu. Akreditacija magistrskega študijskega programa Vzgoja in menedžment v zdravstvu seže v leto 2010.

Strokovni dogodek se ni dotaknil samo tem s področja zgodovine, pač pa prinesel tudi

razmislek o prihodnosti zdravstvene nege. Skrb vzbujajoči so podatki o naraščajoči demografski rasti prebivalcev, starih nad 80 let, izvajalci zdravstvene nege in oskrbe iz domov za starejše pa zaradi kadrovske podhranjenosti, podplačanosti in težkih delovnih pogojev odhajajo v druge poklice.

S spontanim aplavzom je bilo prekinjeno predavanje predsednice Zbornice – Zveze in njena zaveza, da se bo kot novoizvoljena državna svetnica za področje zdravstva za stroko zdravstvene in babiške nege zavzemala tudi v prihodnje.

Strokovno izobraževanje je lepo zaokrožila svečana akademija ob 60-letnici organiziranega delovanja medicinskih sester v regiji s podelitvijo najvišjih priznanj strokovnega društva.

Nataša Piletič, predsednica organizacijskega odbora Dnevi Marije Tomšič (Fotografija: Barbara Luštek)

Nagrajenke nagradne križanke

Tosame d. o. o. decembrske in januarske številke Utripa so:

Nastja Lisjak, 6222 Štanjel

Doroteja Terbovšek, 2325 Kidričevo

Tomaž Pajnhart, 9000 Murska Sobota

Julijana Poje, 1231 Ljubljana-Črnuče

Lara Gramc, 8270 Krško

Ana Golič, 3312 Prebold

Geslo oziroma pravilna rešitev nagradne

križanke se glasi:

ZDRAVO S TOSAMO.

Prednovoletno srečanje članic in članov DMSBZT Novo mesto

MATEJA KOŠAK GREGORIČ

Tradicionalno prednovoletno srečanje, ki ga organizira regijsko Društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Novo mesto, je priložnost, da za en večer v letu pozabimo na delovne obveznosti in na težke zgodbe svojega vsakdana ter se prepustimo druženju s kolegi, sodelavci, prijatelji.

V iztekajočem letu 2022 smo se v velikem številu srečali 15. decembra, s svojo prisotnostjo sta nas počastili tudi Monika Ažman in Nataša Piletič. V nagovoru prisotnim sta poudarili pomen povezovanja in sodelovanja medicinskih sester. Program sta povezovala člana društva Melita Udovč in Aleš Kirn.

Zaradi bolezni predsednice društva Jožice Rešetič je udeležence pozdravila podpredsednica društva Mateja Košak Gregorič, ki se je v svojem govoru dotaknila težkega obdobja, polnega izzivov, obdobja, ko se nismo družili. Ko smo se srečevali, smo se

komaj prepoznali v zaščitnih oblekah in se pozdravljali na daljavo. Dotiki, v našem poklicu tako pomembni, in objemi ob pozdravu so bili prepovedani. Prekinile so se številne socialne mreže. Bili so časi, ko nismo verjeli, ali bomo zmogli, a smo se zavedali, da moramo. Kdo, če ne mi. Ljudje so nas potrebovali.

V zadnjih treh letih so bile bolj kot kdaj prej na preizkušnji osnovne vrednote našega poklica. Zdaj vemo, da niso samoumevne, zato jih bolj cenimo in drugače.

Letos smo v društvu poleg spletnih že začeli organizirati prva klasična izobraževanja »v živo«, pohodniki so se vrnili na svoje poti, obeležili smo mednarodni dan medicinskih sester in se razveselili dveh zlatih znakov, izpeljali smo volilni občni zbor, se udeležili praznovanja 95-letnice organiziranega delovanja medicinskih sester na Slovenskem, trenutno pa potekajo intenzivne priprave na obeležje 60. obletnice delovanja našega regijskega strokovnega združenja s strokovnim srečanjem in slavnostno akademijo januarja letos v Dolenjskih Toplicah.

V zadnjih treh letih je svojo profesionalno pot zaključilo in se upokojilo kar 50 naših članic. Neprecenljiv je njihov prispevek na področju skrbi za človeka, zato smo se jim zahvalili s skromno pozornostjo ter jim povedali, da jih spoštujemo in še naprej

potrebujemo. Upamo in želimo, da bodo ostale naše članice in s svojim znanjem, izkušnjami in modrostjo sooblikovale delovanje društva.

Večer je bil namenjen temu, kar smo najbolj pogrešali, druženju, klepetu, smehu, petju, plesu. Da se prepričamo, da lepi trenutki niso stvar preteklosti in da jih bomo ustvarili še veliko.

Prednovoletno druženje, restavracija Prepih (Fotografiji: arhiv društva)

Prednovoletno srečanje Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koper

INES PINTAR

8. decembra je v Grand hotelu Portorož potekalo prednovoletno srečanje članov in članic Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov (DMSBZT) Koper.

Program sta povezovala člana Upravnega odbora DMSBZT Koper Marija Tulek in Igor Karnjuš. Svečani govornici pa sta bili predsednica DMSBZT Koper Doroteja Dobrinja in predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman.

Za vzdušje na srečanju so dodatno poskrbeli člani Kulturnega društva Šavrin in anka Šavrinke Gračiče, ki so zapeli, zaplesali in s krajšimi prizori v narečju prikazali življenje prednikov današnjih Istranov. Na odru se je predstavila tudi hčerka naše kolegice in članice društva, mlada, obetajoča pevka Lana Hrvatina, ki je poskrbela za čudovito pevsko razvajanje z angleškim in slovenskim repertoarjem.

Na srečanju smo se želeli zahvaliti vsem svojim članom in članicam, še posebno tistim, ki so v letu 2022 prenehali z delom, takih je bilo kar 19. Slednjim so bile podeljene zahvale za pokazano pripadnost poklicu na področju zdravstvene in babiške nege.

Na področju zdravstvene nege so se upokojili: Milena Baič, Vlasta Belič, Ranko Djokič, Zorka Glamočanin, Orjana Grbac, Milica Kljun, Slavica Mankoč, Luciana Pišek, Nada Pogačar, Dorjana Saksida, Tanja

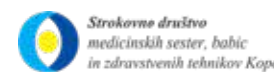
Saksida, Nadja Simon, Tatjana Srebrnič, Saša Trebec, Marjetka Ugrin, Olga Ule, Klavdija Viler in Alenka Zajc ter na področju babiške nege Nata Kocijan.

Hvala vsem, ki ste kljub napornemu delu vztrajali, pokazali svojo srčnost ter polni empatije skrbeli za paciente.

Druženje smo nadaljevali ob odlični večerji in glasbeni spremljavi. Tako so nekaj zase prejeli tudi vsi, ki so jih zasrbele pete.

Podelitev zahval upokojenim kolegicam in kolegom (Fotografija: arhiv društva)

Izlet na Portugalsko

TANJA MONTANIČ STARC, META GRGIČ

Z izboljšanjem epidemiološke situacije smo tudi v Društvu MSBZT Koper nadaljevali aktivnosti, ki so bile zadnji dve leti zelo okrnjene in v prvih dneh junija organizirali izlet v Porto.

Zbrali smo se na soboto v popoldanskih urah v Koprju, od koder je sledila vožnja do letališča Treviso pri Benetkah ter polet v Porto.

Šele na letalu se je čutilo, da smo se sprostili, tako da sta se pogovor in smeh hitro širila med nami.

Po pristanku je sledil prevoz do hotela in nastanitev ter nočitev.

Naslednje jutro smo začeli z ogledom mesta Porto, ki leži na severu ob izlivu reke Duero v Atlantski ocean in je drugo največje mesto Portugalske. V preteklosti so po reki z lesenimi čolni prevažali sode vina portovca, po katerem je Porto tudi znan. Na drugem bregu reke Duero, kjer je mestece Vila Nova de Gaia, je kakšnih 50 vinskih klet, kjer je možnookusiti različne vrste portovca.

Ogledali smo si stolnico Se, cerkvice in samostan sv. Frančiška ter borzo za vrednostne papirje, zgrajeno že leta 1834. Obiskali smo še staro železniško postajo, ki je okrašena s številnimi motivi na keramičnih ploščicah. Sicer pa je Portugalska tudi dežela keramičnih ploščic, s katerimi okrasijo in obenem zaščitijo pročelja svojih hiš.

Sprehodili smo se po najznamenitejšem delu Porta. Ribeira je stari delavski del mesta z ozkimi ulicami, gostilnami ter restavracijami z dobro hrano, kjer je živahno predvsem zvečer, kar smo tudi preverili ...

Čez reko Duero je zgrajenih pet mostov, ki povezujejo mesti Porto ter Vila Nova de Gaia. Čez most Ludvika I. Ponte de Dom Luís I. smo se zapeljali na drugo stran reke, kjer smo imeli pokušino desertnega portovca.

Po kosilu smo se nastavljali soncu in opazovali ulične glasbenike ter uživali v sproščenem vzdušju. Zvečer smo na obali opazovali lep sončni zahod in se družili ob pijači.

Tretji dan je bil prost dan v Portu, ogledali smo si njihovo bogato ribjo tržnico ter zanimive zvonove. Pokusili smo nekaj njihovih tradicionalnih jedi kot bacalhau – polenovka iz severnih morij, ki jo pripravijo na tisoč načinov, ter francesinha – toast z nadevi mesa, sira in začinjene omake.

Najbolj znana pijača je seveda vino portovec. Gre za eno najbolj znanih tako imenovanih okrepljenih vin na svetu. Med dozorevanjem vinu dodajo vinjak. Proizvaja se samo v dolini reke Duero, kjer ga pridelujejo že več kot 200 let. Za portovec je značilno, da se pije po koncu obroka, lahko pa se postreže tudi kot aperitiv. Kot aperitiv strežejo predvsem beli portovec.

Zadnji dan izleta smo se po zajtrku odpeljali do zgodovinskega mesta Guimarães, ki je znano kot

»zibelka naroda« in se uvršča na seznam Unescove svetovne dediščine. Njegovo zgodovinsko mestno jedro je od leta 2001 uvrščeno na Unescov seznam svetovne dediščine kot priznanje, da je »izjemno dobro ohranjen in avtentičen primer razvoja srednjeveške naselbine v sodobno mesto« v Evropi. Guimarães je bil leta 2012 skupaj z Mariborom Evropska prestolnica kulture.

Nad mestom smo si ogledali nacionalni simbol 10. stoletja, grad Guimarães, ki navdušuje s cvetličnimi vrtovi, slikovitimi ulicami, palačo vojvodov Braganca ter trgoma Largo da Olivera in Paraca de Santiago, če pa imate dobrega vodiča, vam lahko pokaže zanimive skulpture na pročelju stolpa.

Po kosilu smo se odpravili proti domu in zaključili lep izlet v Porto.

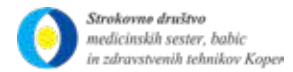
Naučili smo se tudi nekaj portugalskih besed – »ola« je pozdrav in »adeus« je nasvidenje.

Veliko zanimivega in lepega smo videli, zadovoljni in napolnjeni z novo energijo smo se vrnil domov.

(Fotografije: arhiv društva)

Strokovna ekskurzija v Pomurje

TANJA MONTANIČ STARC, META GRGIČ

18. novembra 2022 je Strokovno društvo medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Koper organiziralo strokovno ekskurzijo v Pomurje.

Ekskurzije se je udeležilo 24 članov društva in njihovih družinskih članov. Zbrali smo se ob 12. uri in se z avtobusom odpravili na pot ter pobrali še nekaj udeležencev, tako da je bila skupina zaključena. Čeprav nas je spremljalo oblačno vreme, imeli pa smo tudi nekaj dežja, to ni pokvarilo našega razpoloženja. Po krajšem postanku smo ob 15.30 prispeli v Mursko Soboto.

Tam sta nas v Splošni bolnišnici Murska Sobota pričakali gostiteljici Brigita Kovačec, glavna medicinska sestra ortopedskega oddelka in Dragica Jošar, predsednica Strokovnega društva medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Pomurja. Ob prihodu sta nas pogostili ter nam predstavili Splošno bolnišnico Murska Sobota. Nato sta nas pospremili na krajši ogled ustanove, predvsem urgentnega centra in oddelka dnevne bolnišnice. Po končanem prijetnem druženju smo se z avtobusom odpeljali do hotela Thermal Resort Lendava. Po krajšem oddihu se je večer začel z večerjo, nadaljeval pa s plesom ob živi glasbi.

Naslednje jutro smo po zajtrku krenili na pot. Obiskali in povzpeli smo se na stolp Vinarium, s katerega smo kljub oblačnemu vremenu imeli prekrasen razgled na okoliške vinograde. Ogledali smo si tudi sam center mesta Lendava in gledališče, kjer je bilo razstavljenih nekaj lesenih izdelkov (kolo, časovni stroj, razne lesene skulpture). Po ogledu smo se odpeljali do bližnje kmetije, kjer smo pokusili in kupili nekaj prekmurskih dobrot.

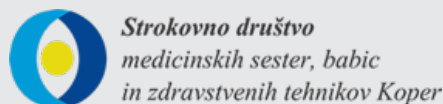
Pot smo nadaljevali do Gornje Radgone, kjer nas je pričakala gospa Mencinger, vodja Centra za krepitev zdravja v Zdravstvenem domu Gornja Radgona. Pospremila nas je do mostu čez reko Muro ter

v samo središča mesta. Povedala je nekaj o samem mestu in nam razkazala mestne znamenitosti. Nato smo peš odšli do Doma penin, kjer so nam razkazali kleti in nam postregli z njihovimi vini in odličnimi peninami. Na koncu smo imeli še dovolj časa za nekaj nakupov v njihovi trgovini.

Seveda se pa naše druženje tu še ni končalo. Z avtobusom smo se odpeljali do bližnje gostilne Mencinger, kjer nas je pričakalo prijazno osebje. Postregli so nam z odličnimi pomurskimi dobrotami. Ob 17.30 smo se zmerno utrujeni in polni lepih vtisov z avtobusom odpravili proti domu. Druženje smo zaključili v upanju, da ga čim prej ponovimo.

Udeleženci strokovne ekskurzije v Pomurje
(Fotografija: arhiv društva)

Strokovno društvo medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Koper
Associazione infermiere, ostetriche e infermieri professionali di Capodistria
Dellavallejeva 3, 6000 Koper

V skladu s 33. členom Statuta Strokovnega društva medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Koper
in
Pravilnikom o priznanjih društva

Upravni odbor društva s sklepom redne seje z dne 11. januarja 2023
objavlja:

RAZPIS ZA PODELITEV SREBRNEGA ZNAKA za leto 2023

Društvo bo v letu 2023 podelilo do pet srebrnih znakov

Kandidatke/kandidate za priznanje lahko predlagajo posamezni člani, skupina članov, organi zavodov, koncesionarjev ali organi društva.

Kriteriji za podelitev srebrnega znaka so:

- uspešno večletno poklicno delo na področju zdravstvene in babiške nege, ki je prispevalo k večji prepoznavnosti zdravstvenega, izobraževalnega ali socialno-varstvenega zavoda ali
- kakovostno in učinkovito večletno organizacijsko delo v dejavnosti zdravstvene in babiške nege ali
- aktivno delovanje v okviru SDMSBZT Koper na strokovnem, izobraževalnem, raziskovalnem, socialnem, kulturnem ali športnem področju ali
- prispevek k humanizaciji odnosov med člani društva, razvijanju stikov med člani ter društvu ali
- krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov v slovenskem in mednarodnem prostoru.

Srebrne znake bomo podelili na slavnostni prireditvi ob 12. maju – mednarodnem dnevu medicinskih sester in 5. maju – mednarodnem dnevu babc.

Pisne vloge z lastnoročnim podpisom predlagatelja pošljite po pošti na naslov:

Strokovno društvo medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov Koper, Dellavallejeva 3, 6000 Koper, s pripisom: Komisija za priznanja – NE ODPIRAJ.

Komisija za priznanja bo upoštevala le predloge, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem in bodo na sedež SDMSBZT Koper prispeli vključno do **31. 3. 2023.**

Marina Čok,
predsednica komisije za priznanja
SDMSBZT

Doroteja Dobrinja,
predsednica
SDMSBZT

Slavnostna podelitev najvišjih priznanj Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske

MATEJA BAHUN

Sobota, 3. decembra lani, je bila za člane Društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Gorenjske prav posebno slavnostna, saj smo po dveh letih covidnih omejitev in ukrepov spet lahko segli v roke dobitnikom priznanj društva in jim osebno čestitali.

Program se je začel s slavnostnim nagovorom predsednice društva Alenke Bijol ter nadaljeval s slavnostnim nagovorom predsednice Zbornice – Zveze Monike Ažman. Popeljali sta nas v preteklost, sedanost in prihodnost zdravstvene nege, opisali, kako se je vse začelo, nas spomnili na težavno sedanost in naslikali težko, vendar optimizma in prilagoditve polno pot v prihodnost.

Ker je bilo zadnje svečano srečanje leta 2019, smo v Festivalni dvorani na Bledu ploskali in čestitali dobitnikom priznanj zadnjih treh let.

Prejemnice srebrnih znakov so bile za leto 2020: Bojana Berguš, Zorica Panič, Tanja Pristavec, vse tri iz Splošne bolnišnice Jesenice ter Vlasta Tratnik iz Univerzitetne klinike za pljučne bolezni in alergijo Golnik.

Za leto 2021 so srebrni znak prejele: Maruša Ahačič iz Univerzitetne klinike za pljučne bolezni in alergijo Golnik, Mojca Brudar in Maja Kaker iz Splošne bolnišnice Jesenice ter Mojca Tavčar iz Psihiatrične bolnišnice Begunje.

Za leto 2022 so srebrni znak prejele: Darinka Fajfar iz Splošne bolnišnice Jesenice, Ljubica Ravnikar iz Srednje zdravstvene šole Jesenice, Simona Tomažević iz Psihiatrične bolnišnice Begunje in Maja Zevnik iz Zdravstvenega doma Kranj.

Z veseljem in ponosom je predsednica društva Alenka Bijol podelila tudi tri nazive častnega člana/članice društva, in sicer so za svoje dolgoletno, pomembno in prepoznavno delo v zdravstveni negi naziv prejeli Ivanka Živič za leto 2020, Rozalija Rajgelj za leto 2021 ter Jože Lavrinec za leto 2022.

Program je povezovala Branka Smole, ki po dolgih letih sodelovanja z društvom že diha z medicinskimi sestrami, za glasbeno popestritev pa je poskrbela glasbena skupina Maraaya in ni nemar podatek, da je bila cela dvorana na nogah in da se je iz dvorane slišalo tudi petje.

Člani društva smo izredno ponosni na nagrajence in častne člane ter jim za njihov vloženi trud in uspehe iskreno čestitamo. Ravno tako pa čestitamo odgovornim društvu za izjemen, čustven in dinamičen dogodek, ki se ga z veseljem spominjamo.

Od leve proti desni: Nina Trifoni, Monika Ažman, Alenka Bijol, Anita Prelec, Zorica Panič

Nagrajenci za leto 2020 (od leve proti desni): častna članica Ivanka Živič, Alenka Bijol, Vlasta Tratnik, Bojana Berguš, Zorica Panič, Tanja Pristavec

Nagrajenci za leto 2021 (od leve proti desni): častna članica Rozalija Rajgelj, Alenka Bijol, Mojca Tavčar, Maja Kaker, Mojca Brudar, Maruša Ahačič, podpredsednica društva Nina Trifoni.

Nagrajenci od leta 2020 do 2022 (Fotografije: Sašo Valjavec)

Prejemnice priznanj srebrni znak za leto 2021

Maruša Ahačič je svojo poklicno pot začela leta 2003 na Kliniki Golnik kot diplomirana medicinska sestra in bila po nekaj letih dela imenovana za strokovno vodjo akutnega bolniškega oddelka, kasneje pa premeščena na Oddelek za zdravljenje tuberkuloze, kjer vodi službo zdravstvene nege. Pri svojem delu je veliko prispevala k prepoznavnosti zdravstvene nege bolnikov s tuberkulozo. Aktivno se posveča prenosu znanja na paciente v okviru zdravstvenovzgojne šole, vključuje pa se tudi v preglede kontaktov in obvladovanje mikroepidemij na terenu po Sloveniji. Prenaša znanje na študente, ki prihajajo na klinično usposabljanje, zdravstvene delavce znotraj in zunaj klinike in na strokovnih srečanjih.

Kot članica kolegija Službe zdravstvene nege in oskrbe Klinike Golnik s strokovnim znanjem prispeva k razvoju stroke in organizaciji dela v Kliniki Golnik. Več let se udeležuje tudi kot članica cepilne ekipe. Svoje znanje je nadgradila na študiju druge stopnje in postala magistrica zdravstvene nege. V letih 2017 do 2021 je delovala kot predsednica Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v pulmologiji, kjer je z ekipo sodelavcev pomagala širiti znanje o pulmologiji in alergologiji. Kar 15 let je sodelovala tudi v društvu diabetikov v Trzinu.

Maruša ima občutek za pozitivno in sproščeno komunikacijo in izraža sočutje do pacientov, z njimi vzpostavlja posebno vez, rada pa tudi poskrbi za dobro vzdušje in drobna presenečenja.

Maruša Ahačič

Mojca Brudar se je po končani zdravstveni šoli na Jesenicah zaposlila v Splošni bolnišnici Jesenice na pediatričnem oddelku, kjer dela še danes. Zadnjih deset let občasno dela v »štaciji« na ginekološko porodniškem oddelku, pri posebni negi novorojencev in zadnji dve leti v pediatrični specialistični ambulanti. Ima opravljen tečaj oz. šolo za izvajanje šole lulanja in kakanja. Pridobljeno znanje je posredovala sodelavcem na oddelku in oblikovala klinično pot. Pri svojem delu veliko časa nameni zdravstvenovzgojnemu delu, sodeluje v projektni skupini za zdravstvenovzgojno delo in izvaja šolo astme, šolo lulanja in kakanja, uporabo Epipena, anksiolitikov, veliko se ukvarja tudi z debelostjo otrok. Sodeluje v Šoli zdravega življenja v tedenskem programu za hospitalizirane otroke s preveliko telesno težo, pri oblikovanju kliničnih poti, različnih zloženek in protokolov. Ima opravljen Unicefov tečaj dojenja. Je men-

tor dijakom in novozaposlenim. V času epidemije je delovala tudi na covidnem oddelku.

Mojca je strokovna, empatična in vedoželjna oseba, predana svojemu delu. Svoj poklic opravlja s srcem, saj jo delo z otroki neizmerno veseli.

Mojca Brudar

Maja Kaker se je leta 1997 zaposlila v Splošni bolnišnici Jesenice, najprej na internem oddelku, kasneje kot vodja zdravstvene nege v intenzivni internistični terapiji. S pojavom covid-19 je prevzela tudi organizacijo in vodenje covidnega oddelka.

Leta 2016 je opravila tečaj iz Advanced life supporta, je članica IO Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v anesteziologiji, intenzivni terapiji in transfuziologiji ter članica delovne skupine Zbornice – Zveze za pripravo točkovnega seznama za vrednotenje zahtevnosti zdravstvene nege v enoti intenzivne terapije. Je mentorica dijakom in študentom ter novozaposlenim ter pedagoška medicinska sestra za enoto intenzivne terapije.

Maja Kaker

Je avtorica protokolov uvajanja v delo za dipl. m. s./zdravstvenike, dipl. babice/babičarje ter tehnike zdravstvene nege. Je članica številnih projektih skupin: raziskovanje, nadzor osrednjih venskih katetrov, javnih naročil, sodeluje v komisiji za obvladovanje bolnišničnih okužb in izvaja strokovne nadzore v zdravstveni negi. Vodi skupino za javna naročila na področju katetrov ter vodi projektno skupino za razvijanje standardov kakovosti. Vodi delavnice temeljnih postopkov oživljanja in delavnice osrednjih venskih katetrov. Je članica operativne skupine za krizno upravljanje in vodenje bolnišnice.

Maja je tudi že nekaj let članica upravnega odbora humanitarnega zavoda Beli angeli, katerega namen je povezovanje motoristov, ki želijo s solidarnostjo in humanitarnimi akcijami spodbuditi ter pomagati k večji prometni varnosti.

Mojca Tavčar je zaposlena v Psihiatrični bolnišnici Begunje in deluje na intenzivnih oddelkih, oddelkih za podaljšano bolnišnično zdravljenje in rehabilitacijo ter na oddelku za zdravljenje odvisnosti od alkohola. Je mentorica dijakom srednje zdravstvene šole, pripravnikom za poklic tehnik zdravstvene nege, uvaja tudi novozaposlene sodelavce. Aktivna je v negovalnem in zdravstvenem timu, kjer išče novosti in je le-te vedno in skrbno pripravljena vpeljevati v prakso. Prav tako je aktivna pri iskanju še boljših rešitev za kakovostnejšo in varnejšo oskrbo pacientov.

Mojca Tavčar

Je ena od ustanovnih članic delovne skupine za izdelavo standardov na področju zdravstvene nege, ves čas v njej tudi deluje. Z zavzetostjo in umetniškim navdihom je v sklopu delovno-terapevtske dejavnosti pacientom približala kratkočasne aktivnosti, kot so šivanje, vezenje in druga ročna dela ter jim tako polepšala vsakdan, ki so ga preživeli v bolnišnici. Bila je tudi soorganizatorica razstave del, ki so nastala tudi pod njenim budnim očesom.

Mojca je strokovna, natančna, dosledna, zelo zanesljiva, samoiniciativna, umirjena, ostaja pozitivna tudi v najtežjih situacijah, je kreativna in fleksibilna, izraža veliko mero empatije.

Prejemnica naziva častna članica za leto 2021

Rozalija Rajgelj se je po šolanju na Srednji šoli za medicinske sestre v Ljubljani, na oddelku za pediatrično smer, leta 1975 zaposlila v Bolnišnici za ginekologijo in porodništvo Kranj. Po dodatnem izobraževanju na Pediatrični kliniki v Ljubljani je opravljala tudi dela in naloge višje medicinske sestre na intenzivnem otroškem oddelku, kjer je nudila zdravstveno nego nedonošenim novorojenčkom. Po dvajsetih letih triizmenskega dela je delo nadaljevala v ginekološki ambulanti in to delo zavzeto opravljala vse do upokojitve. Na njeno pobudo je bila BGP Kranj med prvimi zdravstvenimi zavodi na Gorenjskem, ki so uvedli možnost spletnega naročanja na zdravniški pregled.

Bila je tudi med ustanovnimi člani Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije, ki je bil leta 1994 ustanovljen na pobudo regijskih društev medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Slovenije. Zavedala se je, da je v zdravstvu treba slišati tudi glas najštevilčnejšega kadra. Kot predstavnica gorenjske regije je odločno zagovarjala zahteve svoje poklicne skupine.

Po upokojitvi se je predala svojemu hobiju – zgodovini. Pri brskanju po arhivih je zasledila zapise babic. Že samo dejstvo, da takrat ni bilo porodničnic, kot so danes, ne prevozov, kaj šele zdravnikov v bližini, jo je navdalo s spoštovanjem do njihovega dela. Je avtorica knjige *Babice v Kranju in okoliških vaseh pred letom 1950*, katere založnica je bila Zbornica – Zveza. Knjiga je bila izdana ob mednarodnem dnevu babic 2021. Po mnenju strokovne recenzentke delo predstavlja »neprecenljivo vrednost za zgodovino zdravstvene nege, ki s takšnimi vsebinami poudarja pomembnost stroke«.

Pred tremi leti je bila izvoljena za predsednico Planinskega društva Iskra Kranj, ki mu pohodna sekcija pri Društvu MSBZT Gorenjske zaupa strokovna vodenja planinskih izletov. Svojo pripadnost stroki izkazuje z nadaljevanjem članstva v društvu tudi po upokojitvi. Pa vendar še vedno pogreša delo medicinske sestre, zato je poiskala priložnost in se znova zaposlila, tokrat v zasebni ginekološki ambulanti.

Rozalija Rajgelj

Sama pravi, da pri svojem delu s pacientkami uživa. Po mnenju pacientk pa je vedno nasmejana, pripravljena prisluhniti in pomagati pri iskanju rešitev za njihove zdravstvene težave.

Nagrajenci za leto 2022 (od leve proti desni): Ljubica Ravnikar, Jože Lavrinec, Maja Zevnik, Simona Tomažević, Darinka Fajfar, predsednica društva Alenka Bijol

Prejemnice priznanj srebrni znak za leto 2022

Darinka Fajfar

Darinka Fajfar je leta 1982 končala Zdravstveno šolo Jesenice, kar ni bilo vedno lahko, saj je živela na Nomenju v občini Bohinjska Bistrica. Ves čas šolanja je bila tudi štipendistka Klinike Golnik in je bila tam nekaj časa tudi zaposlena. Kasneje se je zaposlila v DSO Dr. Janka Benedika Radovljica in nato v Splošni bolnišnici Jesenice, kjer je zadnjih 30 let zaposlena v urgentnem centru. Izvaja zdravstveno nego kritično bolnih in poškodovanih pacientov ter zdravstveno vzgojo in svetovanje pacientom, ki so odpuščeni v domačo oskrbo. Sodeluje pri izvajanju varnostnih vizit, pri izvajanju vizit zdravstvene nege ter se redno udeležuje strokovnih izobraževanj znotraj in zunaj bolnišnice ter ta pridobljena znanja predaja svojim sodelavcem, dijakom in študentom. Leta 2019 je bila prevedena po 38. členu Zakona o zdravstveni dejavnosti. V drugi polovici prihodnjega leta jo čaka upokojitev po uspešni 40-letni karieri.

Sama vedno rada poudari, da svoje delo opravlja z velikim veseljem in v njem uživa. Pacientom ves čas daje občutek zaželenosti, je empatična, sočutna, prijazna, hkrati pa profesionalna in strokovna.

Ljubica Ravnikar je svoje delo začela kot srednja medicinska sestra na Kliniki Golnik. Po pridobitvi naziva diplomirana medicinska sestra je bila v funkciji vodilne medicinske sestre sprejemne ambulante ter nato glavne medicinske sestre Poliklinike. Dolga leta je sodelovala na učnih delavnicah Osnove klinične alergologije in astme za splošne zdravnike, bila mentorica študentom in pripravnikom, predavateljica in ocenjevalka v šoli za obstruktivne pljučne bolezni, izvajala skupinska in individualna izobraževanja o astmi za paciente in njihove svojce, bila dva mandata v izvršilnem odboru ter en mandat v vlogi podpredsednice pulmološke sekcije. Svoje raziskovalno delo Standardizacija nosnega izpirka je predstavila zdravniški pulmološko-alergološki sekciji na Medicinski fakulteti. Po končanem pedagoško-andragoškem izobraževanju se je zaposlila kot učiteljica teoretičnega in praktičnega pouka na zdravstveni usmeritvi Srednje šole Jesenice. Na šoli poučuje več predmetov s področja zdravstvene nege, izvaja praktični pouk v kabinetu, je mentorica dijakom pri praktičnem pouku ter poučuje strokovne predmete na enoti za izobraževanje odraslih. Z dijaki sodeluje na stojnicah ob svetovnih dnevih zdravja, je mentorica pri pripravah na državno tekmovanje v znanju o diabetesu, aktivno sodeluje v šolski maturitetni komisiji, je ocenjevalka na maturi. V okviru projekta Erasmus+ je bila kot predavateljica na izmenjavi srednješolskih učiteljev v španski Sevilji. Zadnja štiri leta sodeluje kot sodelavka hiše Ljubhospic v paliativni negi.

Darinka Fajfar

Kot učiteljica zna motivirati dijake, spodbuja v njih radovednost in pripomore k trajnosti njihovega znanja. Njeno delo temelji na vrednotah, je polna pozitivne energije, empatična, komunikativna in zna prisluhniti drugim.

Simona Tomažević poklic medicinske sestre opravlja v Psihiatrični bolnišnici Begunje od leta 2001. Kot oddelčna medicinska sestra in strokovni vodja je delovala v urgentni ambulanti, na oddelku pod posebnim nadzorom in oddelkih za podaljšano zdravljenje in rehabilitacijo. Po zaključenem podiplomskem študiju ZN pa je vključena na oddelek in program zdravljenja sindroma odvisnosti od alkohola, kjer deluje kot terapevt psihoterapevtske skupine. Pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti zdravstvene nege je osredotočena na pacienta, njeno vodilo so najnovejši standardi, strokovne smernice, pravila in Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi. Sposobna je etične refleksije profesionalnega dela v negovalnem in zdravstvenem timu. Dijakom in študentom predaja strokovno znanje in izkušnje, kot mentorica je vključena v proces uvajanja novozaposlenih kadrov in vodenje kariernega razvoja zaposlenih v negovalnem timu.

Darinka Fajfar

Je predavateljica na ožjem strokovnem področju na raznih izobraževanjih. Je dolgoletna članica stalne delovne skupine Razširjenega strokovnega kolegija za ZN za slovensko kategorizacijo zahtevnosti bolnišnične zdravstvene nege, vodi strokovno področje psihiatrije pri isti delovni skupini. Je članica Delovne skupine za digitalizacijo dokumentacije zdravstvene nege na področju psihiatrije v okviru Sekcije MSZT v psihiatriji, delovne skupine za razvoj eTTL in zdravstveno-negovalne dokumentacije pri Ministrstvu za zdravje. Je članica IO Sekcije MSZT psihiatrije, članica IO in predsednica statutarne komisije Društva MSBZT Gorenjska.

Kot medicinska sestra je potrpežljiva, dosledna, izjemno zanesljiva, samoiniciativna, umirjena, pozitivna tudi v najtežjih situacijah, ustvarjalna in fleksibilna. Je pripravljena pomagati v vsakem trenutku tako pacientom kot sodelavcem.

Maja Zevnik je leta 1983 zaključila izobraževanje na Zdravstveni šoli Jesenice in se nato zaposlila v

Zdravstvenem domu na Bledu. Nato jo je poklicna pot vodila v Bolnišnico za ginekologijo in porodništvo Kranj, zasebno zobno ambulanto v Ljubljani, kjer je prevzela mesto zobne asistentke in nato v Dom upokojencev v Preddvoru, na koncu pa v Zdravstveni dom Kranj.

Maja Zevnik

Znanja in izkušnje je nabirala, nadgrajevala in izpopolnjevala na številnih strokovnih področjih. Prvo mesto je bilo vedno namenjeno pacientom. V skoraj 40-letnem poklicnem delovanju je neprecenljiv njen prispevek k ohranjanju in skrbi zgodovinske dediščine medicinskih sester, ki jo predaja mlajšim generacijam kot mentorica dijakom in študentom.

Od leta 2004 je članica Izvršnega odbora Društva MSBZT Gorenjske. Je članica komisije za dodeljevanje sredstev za izobraževanje članov društva, bila je organizatorica izletniških dejavnosti društva. Aktivno skrbi za informiranje medicinskih sester v Zdravstvenem domu Kranj z DMSBZT Gorenjske.

Pravi, da poklic opravlja z veseljem in ji predstavlja izziv. Ko je včasih tudi težko, doda: »Veš, da si naredil, kar je prav, kar je dobro in vse kar je v tvoji moči.«

Prejemnik naziva častni član za leto 2022

Jože Lavrinec, višji medicinski tehnik, klinični dietetik, predavatelj, pisec strokovnih prispevkov, se je leta 1978 zaposlil v Splošni bolnišnici Jesenice. Po desetih letih dela na kirurškem in transfuziološkem oddelku je postal bolnišnični dietetik, za novo delovno mesto se je izobraževal na različnih tečajih doma in v tujini. Če naštejemo le nekaj njegovih največjih dosežkov: pisal je različna navodila, zloženke in brošure ter prispevke za različne revije ter sodeloval na forumih. Zbornica – Zveza je leta 2017 izdala knjigo **Zgodbe iz domače šrambe**, sestavljeno iz zbirke njegovih strokovnih besedil; več kot deset let je na radiu Triglav vodil pogovorne oddaje **Jejmo malo – jejmo zdravo**, sodeloval je v svetovalnici

Popovi zdravniki na spletnem časopisu 24 ur.com; bil je član upravnega odbora endokrinološke sekcije in pooblaščen za promocijo in razvoj prehranskega svetovanja pacientom; v okviru Zbornice – Zveze je sodeloval v Združenju nutricionistov in dietetikov kot ustanovni član, predsednik nadzornega sveta in član komisije za poenotenje diet; v nefrološki sekciji je bil pooblaščen za promocijo in razvoj prehranskega svetovanja pacientom, v okviru CINDI Slovenije je bil za gorenjsko regijo zadolžen za področje prehrane in diabetesa; aktivno se je udeleževal izobraževanj na različnih strokovnih srečanjih Zbornice – Zveze, strokovnih sekcij in regijskih društev, seminarjev in kongresov tako doma kot v tujini. Dolga leta je za različne skupine pacientov vodil zdravstvenovzgojne aktivnosti, katerih glavna tema je bila pravilna prehrana.

Sodeloval je z društvi: sladkornih bolnikov Jesenice in Tržič, bolnikov z osteoporozo Jesenice in Kranj, ledvičnih bolnikov Ljubljana, Slovenj Gradec, Koper, Sežana, Kobarid, Ptuj, Novo mesto in Društvom Nefron. 10 let je sodeloval tudi z Društvom Transplant in z različnimi regionalnimi društvi bolnikov s celiakijo.

Čeprav se je leta 2007 upokojil, je kljub bolezni, ki ga spremlja že od mladosti, še vedno ustvarjal na svojem strokovnem področju. Zaradi dolgoletnih strokovnih izkušenj, bogatega besednega zaklada in njegovega načina izražanja zna včasih tudi suhoparne strokovne podatke vtakati v besedilo, ki pritegne bralca.

Jože vedno kaže svojo pripadnost stroki zdravstvene nege in veliko empatijo do pacientov in poklicnih kolegic in kolegov. Sam zase pravi, da je bil in je medicinska sestra. Najbolj izpolnjenega pa se je čutil ob neposrednem delu s pacienti.

Jože Lavrinec

Nekaj pozitivnega za v popotnico v 2023

JANA IVANKA ZUPAN

Društvo MSBZT Gorenjske v okviru svojega programa dela skrbi tudi za medicinske sestre, babice in zdravstvene tehnike, ki tudi po upokojitvi ostanejo člani društva v okviru upokojske sekcije. Upokojeni člani svojo pripadnost stroki in društvu izkazujemo tudi z udeležbo na različnih dogodkih, ki jih društvo ali sekcija organizirata v okviru letnega načrta dela. Dobro obiskana so tudi prednovoletna srečanja.

Lanskega prednovoletnega druženja 8. 12. 2022 v hotelu Marinšek v Naklem se je od 115 članov sekcije udeležilo 73 članov. Po pozdravnih besedah Jane Ivanke Zupan, predsednice sekcije, je v strokovnem delu srečanja sledilo kratko predavanje Teje Toman, katerega sporočilo je bilo predvsem zavedanje pomena:

- ljubezni do sebe,
- postaviti sebe na prvo mesto,
- reci »ne« brez krivde in slabe vesti,
- pomagati drugim, kar zmoreš in ne, kolikor drugi pričakujejo od tebe,
- negativnih mnenj drugih, ki ne sodijo v »nahrtnik« na našem ramenu,
- izražanja vsakodnevne hvaležnosti in vpliva pozitivnih misli na naše telo,
- postavljanja namer, ki nas vodijo k uresničitvi cilja,
- zavedanja življenja »tukaj in zdaj«.

V uradnem delu srečanja je sledil nagovor predsednice društva Alenke Bijol, ki je predstavila tudi program dela društva za leto 2023 in novim članicam in članu sekcije podelila zahvale za njihov trud in delo, ki so ga kot aktivni člani društva vložili v rast in razvoj zdravstvene in babiške nege.

Ob slavnostnih dogodkih se prične tudi dobra hrana. Po zgodnji večerji družabnega dela srečanja smo čas namenili izmenjavi mnenj, saj nam besed zaradi mnogih skupnih spominov nikoli ne zmanjka.

Hvala vsem, ki ste se v tako velikem številu odzvali povabilu. Hvala, da ste na srečanje prihajali z nasmehom na obrazu in odhajali s hvaležnostjo v srcu. In to je to, kar šteje in daje energijo za nadaljnje delo.

Hvala Alenki Bijol, predsednici društva in »njenima desnima rokama Zorici Panič, podpredsednici za splošne zadeve in Nini Trifoni, podpredsednici za izobraževanje, za vaš prispevek, da Sekcija upokojenih članov DMSBZT Gorenjske lahko deluje uspešno.

Hvala stanovski kolegici Darinki Tarman, ki nam je za zaključek druženja zaupala svoje misli o sreči, ki jih je zapisala v pesmi.

Moja pot

Poznaš ti pot, kjer sreča spi?

Želim, da bi jo našel tudi ti.

Le v hudih dneh trpljenja,

Spoznaš prijatelja življenja.

Vsak dan hodim v korak s teboj,

V mislih vedno si z menoj.

Zato si vzemi čas za sanje,

Če lahko verjameš vanje.

Čeprav prehitro čas beži,

Imamo še dovolj moči.

Postoj, ozri se naokrog,

Odvzri breme vseh nadlog.

Lepo je živeti, kajti živeti

Pomeni vsak trenutek znova začeti.

Prednovoletno srečanje
(Fotografiji: Jana Ivanka Zupan)

Izzivi na poti zdravja moških

ZALA MARN

Na zadnjem kliničnem večeru DMSBZT Gorenjske smo že drugo leto namenili moškim in novembru.

V prvem delu kliničnega večera nam je Zala Marn, dipl. m. s. s spec. znanji, predstavila, kako se ustvarjajo in pripravljajo presejalni programi. Predstavila nam je tudi najnovejše smernice Evropske urološke zveze za presejanje raka prostate, po katerih naj bi bilo PSA treba izmeriti dvakrat v življenju, in sicer med 45. in 65. letom. Temu seveda sledijo določeni algoritmi glede na izmerjeno vrednost.

Jošt Janša, dr. med., specializant urologije, nam je predstavil problematiko erektilne disfunkcije. Omenil je, da je erektilna disfunkcija pogosto prva znanilka ishemične bolezni srca. Predstavil nam je različne metode zdravljenja: uporabljajo se zdravila, injekcije, vakuumske pumpe, terapije z udarnimi valovi, uporaba plazme, in če še to ne pomaga, pacientu pomagajo s penilno protezo, ki pa se uporabi res v skrajni situaciji, saj obstaja velika možnost okužbe.

V drugem delu kliničnega večera nam je Jošt Janša predstavil spodletele spolne odnose in jih podprl s primeri iz urgence UKC Ljubljana. Večje število poškodb pri spolnih odnosih imajo moški zaradi anatomske strukture. Največ je uroloških poškodb (od 33 % do 66 %), med najpogostejšimi pa so zlomi

penisa. Pri zlomu penisa je pomembno, da ne oklevamo z obiskom zdravnika, saj je nujno takojšnje kirurško zdravljenje. V drugem delu predstavitve pa smo se seznanili s primeri različnih tujkov v anusu, moški sečnici in vagini.

Katarina Veselko, univ. dipl. psih., se je navezala na temo prejšnjega predavanja in spregovorila o sramu. Sram pogosteje kot ženske spremlja moške. Je zelo negativno in močno čustvo, ki ga marsikdo niti ne pokaže. Velikokrat to čustvo spremljajo tudi že vpeljane družbene norme, zato je o tem še toliko težje spregovoriti.

Mesec »november« smo zaključili z mislijo, da se je treba pogovarjati o čustvenih ali fizičnih težavah – le tako bomo skupaj močnejši. :)

Spolnost skozi oči mladostnika

ZALA MARN

Na tretjem, jesenskem, kliničnem večeru DMBZT Gorenjske smo obeležili svetovni dan kontracepcije in se posvetili spolnosti mladostnika.

Zala Marn, dipl. m. s. s spec. znanji, nam je predstavila aktualne podatke o odzivnosti v program ZORA na Gorenjskem. Podatki kažejo, da se je odzivnost v program ZORA na Gorenjskem v zadnjem triletnem obdobju izboljšala in znova dosegla ciljno 70-% odzivnost (70,5 %), še vedno pa zaostaja za slovenskim povprečjem (71,7 %). Povedala je, da k

pregledu pozivajo mlajše ženske (stare od 20 do 39 let), saj je v času pandemije pregledanost v tej starostni skupini najbolj padla, s tem pa je bilo posledično odkritih tudi manj predrakavih sprememb.

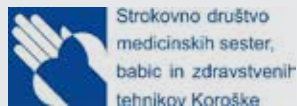
Vid Janša, dr. med., spec. gin. in por., je predstavil način komunikacije z mlado onkološko bolnico. Opomnil je, da smo zdravstveni delavci v nenehni naglici, zato je pomembno, da si za dajanje takšne diagnoze vzamemo čas. Omeni tudi pomen empatičnosti.

Mite o kontracepciji skozi oči mladostnika nam je predstavila Tinkara Srnovršnik, dr. med., spec. gin. in por. Tinkara Srnovršnik redno sodeluje kot svetovalka mladim na področju ginekologije in porodništva na portalu To Sem Jaz. Predstavila nam je nekaj aktualnih vprašanj s portala in povedala, da je

spletno svetovanje lahko tudi izredno težko in naporno. Vprašanja so različna – od velikosti spolnih organov, spolnih odnosov, potencialne nosečnosti, uporabe kontraceptivov in samozadovoljevanja.

Vanja Škoda, dipl. babica, deluje v ginekološki ambulanti. Skupaj s kolegicami iz ostalih ginekoloških dispanzerjev nam je predstavila primer dobre prakse: babiško ambulanto. Babiška ambulanta je med nosečnicami izredno dobro sprejeta. Obenem je predstavila tudi mladostniško ginekološko ambulanto ter opomnila na možnost cepljenja zamudnic proti HPV.

Klinični večer smo zaključili s pozitivnimi mislimi. Navzoči so v klepetalnici omenili pomembnost srčnosti pri vsakdanjem delu in ne bi se mogli bolj strinjati :)

Razpis za podelitev priznanj za leto 2022

Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške (v nadaljevanju SDMSBZT Koroške) v skladu s Pravilnikom o priznanjih društva in sklepom seje Upravnega odbora z dne 19. 1. 2023 objavlja razpis za podelitev priznanj »srebrni znak« in »bronasti znak« posameznici oz. posamezniku ali skupini na področju zdravstvene in babiške nege za leto 2022.

Društvo razpisuje pet »srebrnih znakov« in pet »bronastih znakov« za dolgoletne vidne prispevke na področju društvenega in strokovnega delovanja v zdravstveni in babiški negi koroške regije. Kandidate za priznanja lahko predlagajo posamezni člani društva, organi in delovna telesa (komisije in odbori) društva v skladu z razpisanimi kriteriji.

Kriteriji za podelitev srebrnega znaka:

- večletno uspešno opravljanje poklicnega dela na področju zdravstvene in babiške nege ter oskrbe,
- dolgoletno neprekinjeno aktivno delovanje v društvu in v Zbornici – Zvezi (najmanj 10 let),
- prispevek k večji prepoznavnosti dejavnosti zdravstvene in babiške nege in oskrbe,
- prispevek k humanizaciji odnosov med uporabniki in izvajalci,
- znanstveno in raziskovalno delo.

Kriteriji za podelitev bronastega znaka so:

- večletno uspešno opravljanje poklicnega dela na področju zdravstvene in babiške nege in oskrbe,

- večletno aktivno članstvo v društvu (neprekinjeno najmanj 10 let),
- sodelovanje pri aktivnem vključevanju pacientov in njihovih bližnjih v proces zdravstvene oz. babiške nege ter oskrbe,
- uspešen prenos strokovnega znanja in izkušenj na mlajše kolegice/kolege,
- prispevek h krepitvi in ohranjanju dobrih medsebojnih odnosov,
- aktivno vključevanje v uvajanje sodobnih strokovnih smernic in izboljšav v vsakdanjo prakso zdravstvene nege in oskrbe,
- zgleden odnos do dela in delovnih sredstev.

Pisni predlog za priznanje mora vsebovati kratek življenjepis predlaganega kandidata, podrobno utemeljitev predloga ter lastnoročni podpis predlagatelja, ki naj priloži tudi svoj elektronski naslov oz. telefonsko številko.

Komisija za priznanja pri SDMSBZT Koroške bo obravnavala vse predloge za podelitev priznanja, ki bodo prispeli po pošti na naslov:

*Splošna bolnišnica Slovenj Gradec
Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške, Komisija za priznanja,
Gospodsvetska 1, 2380 Slovenj Gradec,
s pripisom Janja Pungartnik »NE ODPIRAJ – PRIZNANJA ZA LETO 2022.«*

Komisija bo upoštevala le predloge, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem in na sedež SDMSBZT Koroške prispeli do 3. 3. 2022. Vlog, ki bodo prispeli po razpisnem datumu, ne bomo upoštevali.

Razpis in podrobnejši opis kriterijev v Pravilniku o priznanjih Strokovnega društva medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Koroške sta v celoti objavljena na spletni strani društva www.dmsbzt-sg.si

Komisija za priznanja pri SDMSBZT Koroške

Koroški strokovni večer o demenci

JANJA PUNGARTNIK

Januarja je Strokovno društvo medicinskih sester babic in zdravstvenih tehnikov Koroške pripravilo strokovni večer o demenci. Srečanja, ki je potekalo v spletnem okolju, se je udeležilo več kot 70 naših članov. Polona Moličnik, dipl. m. s. s spec. znanji, mag. ekon. in posl. ved, mag. zdr. in soc. ved, iz zdravstvenega doma Ravne na Koroškem je predstavila prispevek z naslovom Tiha epidemija sodobnega časa – demenca, predavateljica Gabrijela Valenčič, dipl. m. s., mag. zdrav. nege, trenutno zaposlena v Nevrorehabilitacijskem centru Itero, je pripravila predavanje z naslovom Navidezna demenca.

Leta 2021 je bilo v Sloveniji več kot 34.000 oseb z demenco in več kot 100.000 oskrbovank in oskrbovancev, ki so skrbeli zanje. Ta številka se iz leta v leto povečuje in po napovedi Alzheimer-Europe bo leta 2050 v Sloveniji več kot 65.000 oseb z demenco, za katere bo skrbelo dobrih 10 % prebivalstva. Predavateljica je poudarila pomembnost in pomoč društva Spominčica, ki nudi pomoč in podporo pri demenci preko svetovalnega telefona vsak delovni dan med 8. in 15. uro. Njihova telefonska številka je 059 305 555. Pomembno je, da smo z delovanjem Spominčice seznanjeni vsi zaposleni v zdravstvu. Na tej številki osebe dobijo strokovno podporo s strani nevrologov, psihologov in socialnih delavcev. Omenila je tudi demenci prijazne točke – DPT, ki so namenjene osebam z demenco, svojcem in vsem zaposlenim – policistom, trgovcem, bančnim in poštnim uslužbencem, farmacevtom, gasilcem, kot tudi vsem drugim v lokalni skupnosti, saj je pomembno, da tudi sosedje poznajo osebe z demenco in jim pomagajo. Na DPT se lahko obrnemo po informacije, pred tem pa se seznanimo z načini in postopki usmerjanja oseb z demenco, ki se izgubijo in ne najdejo poti domov. Več kot 44 milijonov družinskih članov, sosedov, prijateljev in znancev po vsej Evropi skrbi za obtele in invalidne svojce, prijatelje, znance. Z delom, ki ga opravljajo, zagotavljajo kar med 70 do 90 % oskrbe.

Predavateljica Polona Moličnik je predstavila rezultate svoje raziskave, za katero so uporabili namenski naključni vzorec. Anketirali so neformalne oskrbovalce oseb s stanjem demence na Koroškem. Do neformalnih oskrbovalcev so pristopili s pomočjo Pomoči na domu Doma starejših na Fari, Doma starejših na Fari, Koroškega doma starostnikov Črneče ter Zdravstvenega doma Ravne na Koroškem. V raziskavo je bilo vključenih 126 formalnih oskrbovancev. Predavanje zaključili z ugotovitvijo v raziskavi, da je znanje strokovnjakov in tistih, ki imajo osebne izkušnje z demenco, ter njihove neformalne oskrbovalce treba združiti. Le multidisciplinarni tim

lahko doseže uspešno staranje posameznikov. Dejavniki tveganja za razvoj kroničnih bolezni se lahko razvijejo tudi pri neformalnih oskrbovalcih in posledično je naša strokovna in humana odgovornost, da pozornost tudi formalno osredotočimo nanje. Na svetu je vsako leto 9,9 milijona novih primerov demence, od tega 2,5 milijona v Evropi. O alternativnih metodah dela z osebami s stanjem demence je v evropskem prostoru še vedno zelo malo raziskav. Enotne definicije za neformalne oskrbovalce v letu 2022 v Sloveniji še vedno ni. Kakšne so dolgoročne posledice obremenitve neformalnih oskrbovalcev zaradi oskrbe oseb s stanjem demence, še ne vemo.

Predavateljica Gabrijela Valenčič je povedala, da je poleg strokovnega znanja, smernic za delo z bolniki z demenco za kakovostno izvajanje zdravstvene nege in oskrbe nujna velika mera empatije in občutek izvajalcev za potrebe bolnikov z demenco. Za občutke, ki jih prinašata starost in demenca, lahko postanemo občutljivi (senzibilizirani) s pomočjo izkustvenega učenja – delavnic simulacije demence »Navidezna demenca«. Navidezna demenca je znanstveno dokazana metoda, ki gradi občutljivost in zavest posameznika, izvajalca zdravstvene nege in oskrbe bolnika z demenco.

Navidezna demenca je simulacijsko okolje, kjer poskušamo za potrebe oseb z demenco senzibilizirati tako zdravstvene delavce kot laično javnost. Njihov osnovni namen je, da vsi, ki prihajajo v stik z obolelimi, razumejo njihove potrebe ter tako vplivajo na kakovost njihovega življenja in oskrbe. Na delavnicah samih, poleg pozabljivosti, zmedenosti, simuliramo tudi fizične težave starostnikov z demenco, kot so slab vid, slabši sluh, izguba finomotorike v rokah in bolečine v nogah ter neprimerno urejeno okolje. Na srečanju je bila delavnica predstavljena.

Delavnica Navidezne demence, 2017

Strokovnega srečanja se je udeležilo 71 članic in članov, ki so ocenili strokovni večer:

- Bilo je zanimivo, nam nepoznano področje, čeprav se vsak dan srečujemo z demenco.
- Predavanje je bilo super, pridobila sem še več znanja o demenci.
- Odlično.
- Vesela sem, da sem poslušala, bo v veliko pomoč pri našem delu. Predavanje je bilo dobro, poučno in zanimivo.
- Res drugačno predavanje o demenci in sem bila navdušena. Hvala vsem!

- Bilo je super, hvala predavateljicama.
- Upam, da mi še kdaj omogočite tako aktivno sodelovanje :)
- Predavanje je bilo strokovno, zanimivo, odlični predavateljici.
- Pohvalno! Poučno! Spet en super večer!
- Polona je bila super!!!
- Predavanje je bilo zelo zanimivo.
- Sem bila zadovoljna.
- Zelo dobre in kompetentne predavateljice, ki znajo pritegniti, aktualna tema. Strokovno predavanje bilo zelo dobro in zanimivo, obe predavateljici odlično predstavili svoj del predavanja. Hvala obema in hvala društvu za organizacijo ...
- Vse predavateljice se trudijo in odlično pripravijo predavanja. Sem zelo zadovoljna. Hvala.
- Poučno, zanimivo ...
- Predavanje je bilo zelo dobro. Predavateljici sta zelo lepo in smiselno govorili, prenašali znanje in izkušnje. Super, še več takšnih zanimivih tem ter dobrih predavateljic.
- Zelo dobro in zanimivo
- Predavanje je bilo super. Želel bi si edino, da se počasi začnemo srečevati v živo.
- Predavanje je bilo zelo zanimivo predstavljeno.
- Super tema, poučno.
- Zelo strokovno, predavateljici z goro izkušenj. Predstavitev delavnice me je ganila.
- Zelo zanimivi predavanja. Se bom potrudila, da bom te koristne nasvete tudi prenesla v prakso.
- Zelo lepo predstavljeno in poučno :). Hvala.
- Super, zanimiva in poučna predavanja.
- Predavanje zadovoljivo, pogrešam več primerov iz prakse in pomoč svojcem – primeri.
- Predavanje je bilo zanimivo in strokovno predstavljeno. Všeč mi je bilo, ker sta predavateljici govorili iz prakse.
- Poučno, aktualno in iztočnica za razmislek.
- Zelo lepo predstavljeno, poučno.
- Zanimivo, poučno predavanje.
- Zelo dobro predstavljeno predavanje in napotki za življenje v prihodnosti.
- Bilo je super.
- Predavanje in predavateljici sta bili super. Društvu se zahvaljujem za zanimiva predavanja.
- Zelo zanimivo, hvala
- Super, poučna predavanja.
- Krasno je bilo. Bravo!!!
- Super predavanja, zelo lepo predstavljeno, koristne informacije.

Med predavanji
(Fotografiji: arhiv društva)

Predstavitev Dnevne bolnišnice operativnih strok in Ambulante za kronične rane Splošne bolnišnice Slovenj Gradec

JANJA PUNGARTNIK

V sklopu Oddelka za splošno in abdominalno kirurgijo Splošne bolnišnice Slovenj Gradec delujeta Dnevna bolnišnica operativnih strok in Ambulanta za kronične rane v okviru kirurških specialističnih ambulant

Dejavnost enodnevne bolnišnice operativnih strok nam je predstavila Carmen Premužič, dipl. m. s. S pomočjo slikovnega gradiva in razlage nas je popeljala od vstopa do čakalnice in do operacijskih dvoran, ki so del enodnevne bolnišnice.

Enodnevna bolnišnica je po definiciji opredeljena kot enota, v kateri se opravlja zdravstvena oskrba, ki traja manj kot 24 ur in ne preko noči, pri kateri izvajalci opravljajo storitve, ki sodijo v okvir bolnišničnega zdravljenja. Bivanje oz. zdravljenje pacientov po končani preiskavi oz. posegu je skrajšano na najkrajši čas, potreben za opravljeno storitev in za nadzor. Pogoj za to obliko zdravljenja je: sprejem in odpust pacienta na isti dan, trajanje hospitalizacije manj kot 24 ur in da pacient ni hospitaliziran preko noči. Prednost za pacienta je predvsem skrajšan čas bivanja v bolnišnici. Pacient praviloma odide domov še isti dan, ne poruši se njegov življenjski bioritem in zmanjša se obolenje zaradi bolnišničnih okužb. Za bolnišnico to pomeni krajše čakalne vrste pacientov, ki potrebujejo bivanje v bolnišnici, poveča se število postelj, ki so na voljo in znižajo se stroški zdravljenja.

Oddelk enodnevne bolnišnice OP strok sestavljajo: bolniška soba s tremi posteljami, operacijska soba I, II, skladišče sterilnega materiala, prostor za pripravo pacienta, substerilizacija, čakalnica, dnevni prostor, nečisti prostor, prostor za anestezijo, prostor za paciente, filter za osebje.

Posegi, ki se izvajajo, so EVLA – operacija krčnih žil z laserjem, operacija ingvinalne kile v lokalni anesteziji, operacije na roki – TU roke, gangliom, trigger finger – sprožilni prst, scc – sindrom karpalnega kanala, vraščeni nohti, lipomi na telesu, razne benigne in maligne spremembe na koži. 2021 so opravili 3171 posegov.

Če povzamemo, sprejem, zdravljenje in odpust pacienta se v enodnevni bolnišnici izvedejo na enem mestu. Takšna obravnava predstavlja moderno in učinkovito zdravljenje, s katerim lahko dosežemo visoko stopnjo zadovoljstva pacienta in kakovost v njegovi zdravstveni oskrbi. Prednost predstavlja tudi skrajšan čas bivanja v bolnišnici, pacient gre domov še isti dan, manj se poruši njegov vsakdanji življenjski ritem in zmanjšamo možnost bolnišnične okužbe. Za bolnišnico to pomeni krajše čakalne vrste pacientov, ki potrebujejo bivanje v bolnišnici. Vsi zaposleni se zavedajo, kako pomembno je, da je pacientova oskrba, od sprejema do odpusta, strokovna, prijazna in naravnana na pacienta.

Ambulanto za kronične rane nam je predstavila Petra Andanovski Fužir, dipl. m. s. V ambulanti so obravnavani bolniki z golenjo razjedo, diabetičnim stopalom in travmatološkimi kroničnimi ranami.

V ambulanti oskrbujejo vse kronične rane – razjede zaradi pritiska, razjede zaradi okvare arterijske ali venske prekrvavitve, razjede zaradi malignega obolenja, razjede na diabetičnem stopalu.

Predstavljeno nam je bilo delo v ambulanti, od administrativnega postopka, diagnostičnega postopka, ki zajema anamnezo, klinično sliko in preiskave. Poudarjen je bil pomen timskega sodelovanja med zdravnikom, medicinsko sestro in administracijo. Naloga medicinske sestre je tudi izobraževanje pacientov ter sodelovanje s pacientovimi svojci, preveze ran, motivacija pacientov k aktivnemu sodelovanju pri zdravljenju in učenje pacientov izvajanja kompresijske terapije. V ambulanti se izvajajo tudi preveze hospitaliziranih pacientov, preveze ambulantnih pacientov, izredno pomembno pa je sodelovanje z zunanji službami – patronažno službo, domovi za starejše občane in zdravstvenimi domovi. V nadaljevanju so nam bile predstavljene vrste ran in

materialov, ki se za zdravljenje le-teh uporabljajo. Ambulanta se je umestila v slovenski prostor, saj v zadnjem času k njim v oskrbo prihajajo pacienti iz vseh regij.

Strokovnega srečanja se je udeležilo 72 članic in članov, ki so podali svojo oceno strokovnega večera:

- Predavanje je bilo zelo poučno. Zame osebno veliko koristnih informacij, ker je moje delo drugačno od vašega.
- Super, strokovno izvedeno predavanje.
- Zelo dobro predavanje, lepo predstavljeno. Da vidimo ostali, kako se tam dela, ki nismo v sekundariju. Hvalaaa.
- Super je. Kratko in zelo zanimivo. Bravo.
- Odlično.
- Super je bilo.
- Zelo zanimivo, dobro pripravljeno, poučne predstavitve, delamo v isti hiši, vendar pogosto ne poznamo specifik dela posameznih oddelkov. Hvala.
- Zelo strokovno in razumljivo predstavljeno.
- Dobro, hvala predavateljicam.
- Odlična predstavitev Petre in Carmen.
- Lepo pripravljeno.
- Super.
- Super, zanimivo predavanje, predavateljici sta dobro predstavili svoje področje dela.
- Koristno predavanje in informacije.
- Je bilo zelo zanimivo. Veseli me, da lahko s tem spoznamo tudi delo na drugih oddelkih. Hvala predavateljem in organizatorjem!
- Dobro pripravljeno.
- Sproščeno vzdušje, izkušnje iz prakse, skratka odlično. Hvala društvu in predavateljicam.
- Odlično.

Naslov slik???
(Fotografije: arhiv društva)

Razpis za podelitev priznanja »srebrni znak« za leto 2022 in naziv častnega člana SDMSBZT Celje

Strokovno društvo medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Celje v skladu s sklepom št. 1/2022 redne seje SDMSBZT Celje z dne 10. 10. 2022 razpisuje zbiranje predlogov za podelitev srebrnega znaka ter častnega člana za leto 2022.

Društvo razpisuje tri srebrne znake za dolgoletne vidne prispevke na področju društvenega in strokovnega delovanja v zdravstveni in babiški negi v celjski regiji. **Dva za posamezne člane** SDMSBZT Celje in **enega za tim zdravstvene in babiške nege.**

Kriteriji za podelitev srebrnega znaka:

- uspešno poklicno individualno in timsko delo na področju zdravstvene in babiške nege;
- individualni in timski prispevek pri krepitevi in ohranjanju dobrih medsebojnih odnosov na delovnem mestu;
- individualna in timska aktivna vloga pri ohranjanju in razvijanju stroke zdravstvene in babiške nege;
- individualno in timsko aktivno in dolgoletno sodelovanje v SDMSBZT Celje;
- individualni in timski prispevek k večji prepoznavnosti zdravstvene in babiške nege;
- individualni in timski prispevek k večji kakovosti zdravstvene in babiške nege;
- individualni in timski znanstven, raziskovalen in inovativen prispevek k izboljšanju kakovosti in napredovanju stroke zdravstvene in babiške nege.

Kriteriji za podelitev naziva častnega člana/članice

Naziv častnega člana društva prejme oseba, ki je s svojim delom pomembno prispevala k uspešnemu delu društva in stroki zdravstvene in babiške nege.

Predlagatelji naj pisne predloge z življenjepisom kandidatov in tima z ustrežno utemeljitvijo posredujejo na naslov SDMSBZT Celje, Gregorčičeva 5, 3000 Celje, Patronažna služba, Jelka Obrez zapečateno, s pripisom Komisija za priznanja, najkasneje do 30. aprila 2023.

Priznanja bomo podelili na slovesnosti društva, 16. 5. 2023, ob 18. uri v Narodnem domu Celje.

Člani IO in Tomislava Kordiš, predsednica SDMSBZT Celje

Fani Marolt v spomin

Draga kolegica Fani,

v sončnem dnevu, 10. januarja letos, smo se na Plečnikovih Žalah zadnjikrat srečali s tabo. Tudi sonce je sijalo zate. Ob prelepih poslovnih besedah in pesmih smo te pospremili k zasluženemu počitku. Hvaležni smo ti za trenutke, ki smo jih preživeli skupaj. Z lepimi spomini bomo ohranjali dneve, ki smo jih doživeli v tvoji bližini. Bila si prijazna, dobra kolegica, prijateljica in se ti iskreno zahvaljujemo. Nate bo ostal večno lep spomin. Kjer si ti, tja tudi nas pot vodi. Le mir in pokoj ti želimo.

*Sekcija upokojenih medicinskih sester pri
SDMSBZT Ljubljana*

Nekrolog s pogreba, ki ga je napisal sin Peter Marolt in prebral njegov sin

Ko so po očetovi smrti leta 2015, potem ko je ta umrl na angelsko nedeljo, na grob položili harmonično obarvane, iz barvitih rož sestavljene vence, so rože na njih nudile tudi pravo pašo za čebele. Kot da so omenjeni cvetovi ob odmiranju še zadnjič nesebično ponudili svoje dišave in nektar. Vreme je bilo v tistem trenutku sončno in toplo, čebele pa ne vedo, da tovrstno rezano cvetje pomeni tudi dokončno slovo. Vendar, kar je za nekoga smrt, je lahko za drugega življenje. Kot da bi čebele vedele, kakšno spoštovanje je oče, ki je leta pomagal

čebelariti, imel do njih. Na njegovi poslednji poti so se mu zato hvaležno oddolžile s svojo nevsiljivo navzočnostjo. Ko govorimo o nesebičnem razdajanju sebe in o spoštljivem odnosu do soljudi, je najina mati zagotovo pravi primer.

Če za koga, potem prav zanjo velja, da si je izbrala pravi poklic. Resnici na ljubo je šla ta ljubezen do poklicanosti tudi nekoliko na račun družine. Ničkoli-kokrat se je zgodilo, da je večina družin ob praznikih sedla za skupno mizo, najina mati pa je bila zdoma, saj je bila ponovno dežurna. Zaposlena je bila namreč kot višja medicinska sestra, instrumentarka na Očesni kliniki v Ljubljani. Po svojih najboljših močeh je sodelovala pri operacijah in kasnejši negi in se trudila, da bi se bolnikom, kolikor je mogoče znova povrnil vid. Spomini, kako je z nekaterimi nekdanjimi pacientkami zaradi hvaležnosti, ki so jo te čutile do nje in njene nesebične pomoči, še leta ostajala v prijateljskih stikih in kako so ji te hvaležne pacientke pisale za božič in novo leto, segajo še daleč v najina otroška leta. Nekateri od teh srčnih gospa smo, ali pa sta še kasneje, ko sva šla s sestro svojo pot, z očetom tudi obiskovala. Upam si trditi, da bi ta voščila prihajala še danes, če le ne bi bile te gospe že pokojne. Kar je za enega nesebično dajanje, je za drugega pristna hvaležnost.

Frančiška Marolt, rojena Obreza, se je rodila leta 1939, kot najstarejša od štirih otrok očetu Janezu in materi Frančiški Obreza. Po domače se je reklo pri Amerikančevih, ker sta njena stara starša, vsak

zase, s trebuhom za kruhom odpotovala v Ameriko, kjer sta se tudi spoznala. Njena mati je kot otrok večkrat rotila svojo mamo, zakaj niso ostali v Ameriki. Tudi v otroštvu najine matere so bili časi težki, pomanjkanje pa precejšnje. Frančiški, Fani, kot smo ji rekli, je usoda namenila, da je v svojem rojstnem kraju v Stični spoznala svojo veliko ljubezen, Petra, ki je bil prav tako iz Stične. V zvezi jima je uspelo kljubovati tako začetnemu viharju, situaciji, ki jima ni bila naklonjena, kakor tudi vsem življenjskim težavam, in v odločnosti, da za vedno ostaneta na skupni poti, uspela dočakati zlato poroko. Ko sta bila otroka že davno vsak na svojem, sta si s soprogom vzela čas in z druženjem na potovanjih nadomestila tisto, kar sta morda zamudila v zgodnejših letih skupnega življenja. Mama je namreč od nekdaj uživala na poti. Zadostovalo ji je že to, da se je na sovoznikovem sedežu zazrla nekam v daljavo in v tišini predla s prsti.

*čepprav je prazna
gugalnica pred vrtcem
še vedno niha*

*ura na steni;
čas mimo mene teče
kako je tiha!*

*uvelo cvetje
na grobu naših bližnjih;
čebelic ni več*

Besednica

FANI POBERAJ, OLGA GRMEK

Članice DMSBZT Ljubljana, sekcija upokojenih medicinskih sester, smo se 10. 11. 2022 zbrale v Knjižnici Bežigrad na rednem mesečnem srečanju. Vodi nas Danica Cedilnik, upokojena slavistka in prostovoljka. Na vsako srečanje gremo s prijetnimi pričakovanji, s čim nas bo razveselila ali nas presenetila, kot že večkrat doslej, s prav posebnim gostom.

Gostja tokratnega srečanja je bila Klara Ramovš, direktorica Elite izobraževanja, profesorica andragogike, mojstrica poslovne komunikacije.

Dala nam je nekaj pomembnih nasvetov za dobre odnose.

- **Dajanje nasvetov:** nevarno je drugim »soliti« pamet, saj je na drugi strani popolnoma drugačen človek; ne dajaj nasvetov kar tako; če te nekdo prosi zanj, ne reci to in to moraš: izhajaj iz sebe – jaz imam tako izkušnjo; ne vsiljuj nasvetov.

- **Konflikti:** komunikacija je razumevanje človeka na drugi strani; konflikt ni, če se nekdo ne strinja z mano; vsi imamo vrednote, če nas nekdo z govorom, dejanji, norčevanjem omalovažuje, žali naše vrednote, je konflikt; nas prizadene na telesni ravni, nam gre na jok, pospeši utrip ...
- **Sprejemanje sprememb:** spremembe moramo sprejemati, upiranje spremembam je izgubljanje energije; vedno imamo možnost izbire; iščemo pozitivne spremembe, distancirajmo se od slabega.
- **Postavljanje meja:** psihično zdravje pridobivamo tudi tako, da si postavljamo meje, naučimo se reči ne; če želimo ustreči, postavimo meje, moramo se ceniti, verjeti vase in se spoštovati, mi sami po sebi postavljamo meje.
- **Najpomembnejši so odnosi:** dobre odnose soustvarjamo tudi sami; govorimo o sebi, ne o drugih.

Drugi del srečanja nam je gospa Danica popestrila z vajami za krepitev spomina, razmišljanja. Komentirali smo domačo nalogo, dobili novo, izrazili nekaj svojih mnenj in sproščeni, napolnjeni z novo energijo, dobre volje odšli novim doživetjem naproti.

ČESTITKA

»Uspeh ni ključ do sreče, sreča je ključ do uspeha.

Če imaš rad to, kar delaš, boš uspešen.«

(Albert Schweitzer)

Na Alma Mater Europaea – ECM je naš sodelavec **Tadej Kozar**, zaposlen na Pljučnem oddelku Splošne bolnišnice Murska Sobota, uspešno zagovarjal diplomsko delo z naslovom

Obravnava pacienta s sindromom obstruktivne apneje v spanju – študija primera

in si pridobil naziv diplomirani zdravstvenik.

Za pridobitev strokovnega naziva mu iskreno čestitamo in mu v prihodnje želimo veliko poslovnih izzivov.

Vodstvo in sodelavci Splošne bolnišnice
Murska Sobota

Sekcija upokojenih medicinskih sester
pri DMSBZT Ljubljana

vabi svoje člane/članice na strokovno predavanje OSTEOPOROZA – MITI IN DEJSTVA,

v sredo, 22. februarja 2023, ob 9.30

(predavalnica DMSBZT Ljubljana,
Poljanska cesta 14).

Predavateljica Zora Hlade, dr. med.

Osteoporoza je huda bolezen kosti z nizko kostno maso s spremembo kostnega tkiva. Porušeno je ravnovesje med razgradnjo kosti in njeno gradnjo – obnovo.

Uvrščena je med najbolj razširjene kronične degenerativne bolezni. Prizadene lahko kateri koli gibljivi sklep. Najbolj pa obremenjene sklepe kolena, kolka in rok. Poškodbe in operacije sklepov, prekomerna telesna masa, celo genetika lahko povečajo tveganje za njen nastanek. Pri napredujoči bolezni obnovitveni sistem telesa ne zmore pravočasno, učinkovito vplivati na propadanje tkiv v sklepih, kar se kaže s tanjšanjem hrustanca, preoblikovanjem kosti, kostnimi zatrdlinami in vnetjem sklepov. Pojavita se bolečina in okorelost sklepa.

Veliko ljudi ne ve, da ima osteoporozo vse do zloma, ko jo naključno odkrijemo. Bolniki imajo zmanjšano kakovost življenja. Na bolezen moramo pomisliti, ko opazimo zmanjšanje telesne višine vsaj za 3 cm. Nujno je osveščanje ljudi. Zdravljenje – preventiva!!! Zgodnje odkrivanje je pomembno za uspešno zdravljenje. Za preventivo osteoporoze ni nikoli prepozno, tudi s pravilnimi, ustreznimi individualnimi predpisanimi vajami.

Na srečanju boste dobili odgovore na marsikatero vprašanje.

Stroške predavanja za svoje članice in člane krije društvo.

Prijava je možna preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana www.drustvo-med-sester-lj.si do zasedenosti mest (število je omejeno na 25) ali pri Olgi Koblar 031 495 456.

Predsednica Sekcije upokojenih
medicinskih sester pri DMSBZT Ljubljana:
Olga Marija Koblar

Predsednica
DMSBZT Ljubljana:
Đurđa Sima

Sekcija upokojenih medicinskih sester
pri DMSBZT Ljubljana

vabi svoje člane/članice na strokovno predavanje MULTIPLA SKLEROZA

v četrtek, 23. marca 2023, ob 9.30

(predavalnica DMSBZT Ljubljana,
Poljanska cesta 14).

**Predavateljica Asist. dr. Alenka Horvat
Ledinek, dr. med.**

Multipla skleroza je kronična, avtoimunska vnetna bolezen, ki prizade ne osrednji živčni sistem (okvara mielinskih ovojníc). Ta vključuje možgane, hrbtenjačo in vidni živec. Bolezen »stotih obrazov« je neozdravljiva, a jo je s široko paleto zdravil, ki so na trgu, mogoče obvladovati. **Vzrok za izbruh bolezni še ni pojasnjen. Med dejavnike tveganja šte-jemo okolje, kajenje in dedno predispozicijo.** Najpogostejši simptomi so oslABLJENA roka ali noga, dvojni vid, izguba ravnotežja, težave kognitivnega mišljenja, mravljinčenje, velika utrujenost ...

Zgodnja diagnoza in zdravljenje pomembno upočasnita napredovanje bolezni in vplivata na kakovost življenja. Obravnava mora biti celostna in jo izvajajo zdravniki, psihologi, logopedi, fizioterapevti in delovni terapevti, dietetiki. **Rehabilitacijski center je samo eden – URI Soča** z dolgo čakalno dobo za kompleksno obravnavo. V Sloveniji imamo vsa zdravila, ki so v Evropi dovoljena, da je bolniku omogočeno polno življenje!!!

Na srečanju se bomo seznanili z multiplo sklerozo v tretjem življenjskem obdobju.

Stroške predavanja za svoje članice in člane krije društvo.

Prijave do zasedenosti mest sprejema Olga Koblar 031 495 456 (število je omejeno na 25).

Predsednica Sekcije upokojenih
medicinskih sester pri DMSBZT Ljubljana:
Olga Marija Koblar

Predsednica
DMSBZT Ljubljana:
Đurđa Sima

Sekcija upokojenih medicinskih sester
pri DMSBZT Ljubljana

vabi na spoznavanje naravnih in kulturnih znamenitosti Kopra, Marezig in Ankarana

v četrtek, 2. marca 2023

ODHOD avtobusa ob 7. uri iz Tivolija v Ljubljani.

Ogled bomo začeli s promenado, ki je osrednje sprehajališče, najbolj živahni del Kopra. Tu je tudi mestno pristanišče – mandrač, od koder je 25. 10. 1991 Slovenijo zapustil zadnji vojak JLA. Carpacciev trg – poimenovan po slikarju Vittoretu Carpacciu (1465–1526), slikarju beneške šole, je steber sv. Justine, postavljen v spomin zmagi nad Turki.

Titov in Carpacciev trg povezuje Kidričeva ulica, v kateri je baročna palača Belgramoni-Tisco, ki gosti Pokrajinski muzej Koper. Sprehodili se bomo skozi staro mestno središče, si od zunaj ogledali glavna mestna

vrata Muda, Da Pontijev vodnjak na Prešernovem trgu ter znameniti Titov trg. V **Marezigah**, v zaledju Kopra, vstran od mestnega vrveža, vabita tišina in opojnost istrskega podeželja. Je ena najbolj prijetnih slovenskih vasi, tudi pozimi. **Vinski fontani**, prvi na slovenskih tleh in Refoškogradnici, prvi vaški slaščičarni v slovenski Istri, sta se pridružila največja vinska kozarca v Evropi.

V zaselku Burja je neuradno najstarejši vinograd refoška Bržan v Evropi oziroma najstarejši vinograd refoška na svetu. Posebnost vinograda so latniki oziroma pergole, kar je za refošk, ki potrebuje senco, zaščita pred soncem, opeklinami in izsuševanju grozdnih jagod.

Ankaran ima 12 km obale – največja plaža pod kampom Adria, najzihavnejša pod mladinskim letoviščem Debeli Rtič. Mladi se zbirajo na Študentu, domačini se odločajo za bolj senčno plažo Valdoltra, ljubitelji narave si privoščijo mulj v zalivu sv. Jerneja. Občina skrbi za štiri plaže. Športniki se zbirajo pri sv. Katarini, ki se na eni strani konča z edinim slanim travnikom v Sloveniji, na drugi strani s pokopališčem školjk, na katerem je kar 234 vrst vseh polžev.

Druženje bomo zaključili s poznim kosilom in se v večernih urah vrnili v Ljubljano

Prispevek: 25 evrov

Prijave sprejema Olga Koblar, GSM 031 495 456, število izletnikov je omejeno na 40.

Predsednica Sekcije upokojenih
medicinskih sester pri DMSBZT Ljubljana:
Olga Marija Koblar

Predsednica
DMSBZT Ljubljana:
Đurđa Sima

Dijaki Srednje zdravstvene šole Ljubljana so se poglobili v življenje in delo Metke Klevišar

MOJCA KOTNIK, NATAŠA SPINDLER,
NIKICA GRKMAN

»Gospo Metko Klevišar si predstavljamo v simbolu sonca ali srca.«

»Glede na njen slog pisanja nam deluje kot srčna, dobra, skrbna oseba, ki želi izboljšati odnos ljudi do starostnikov.«

»Zanjo bi uporabili simbol zvezde. Te so zelo stare, vendar širijo svetlobo v temi, so simbol upanja in lepote. Metka Klevišar deluje tudi kot mama. Čeprav nima svojih otrok, vlogo mame opravlja za številne druge ljudi.«

»Njena besedila so napisana preprosto, tako da njihova sporočila razume vsak človek. Spodbujajo k drugačnemu mišljenju. Prebrati bi jih moral vsak zdravstveni delavec.«

To je samo nekaj misli, ki so jih zapisali dijaki 3. letnikov Srednje zdravstvene šole Ljubljana ob prebiranju in raziskovanju življenja in dela Metke Klevišar. V letošnjem šolskem letu smo se namreč pri medpredmetnem sodelovanju predmetov slovenščina in dolgotrajna oskrba odločili, da se bomo poglobili v življenje in delo Metke Klevišar.

Dijaki so to naredili z branjem njenih knjig, blogov, poslušanjem posnetih oddaj ter prek analize člankov, ki so jih zasledili na spletu. Nekateri so prebirali tudi zapisano v njenem profilu Facebook. Na podlagi prebranega so nastali različni izdelki: dnevnik branja, plakati, PowerPoint prezentacije, risbe, eseji ...

Po zaključenem raziskovanju smo se odločili, da Metko Klevišar povabimo na srečanje, ki je potekalo v spletnem okolju. Moderirali so ga Nikica Grkman, učiteljica strokovnoteoretičnih vsebin in praktičnega pouka ter dijaka 3. letnika Jasmina Savič in Žiga Preinfalk. Dijakom, njihovim staršem ter učiteljem Srednje zdravstvene šole je gospa Metka Klevišar spregovorila in nas nagovorila na različnih področjih: kako se soočamo s težavami, boleznijo, smrtjo, kako pomembni so medsebojni odnosi za sobivanje v domu in nasploh. Njena pogosta misel je, da s tem, ko pomagamo drugim, pomagamo tudi sebi.

Mladostniki imajo v srednješolskem obdobju različne zdravstvene težave, ki mnogokrat negativno vplivajo na njihovo samopodobo. Med pogovorom jih je zanimalo, kako se je ona soočala s svojo boleznijo, za katero je zbolela pred začetkom študija. Povedala nam je, da je njena bolezen trajala leta in leta in tako je imela čas, da se je lahko na svoje zdravstveno stanje pripravila. Vmes je srečala veliko ljudi, ki živijo z različnimi boleznimi in zdaj je vesela, da čeprav uporablja voziček, lahko še veliko stvari naredi samostojno. Beseda, ki si jo je izposodila od Malega princa, je udomačiti. »Če udomačiš bolezen, lahko z njo živiš normalno in bolje,« pravi Metka Klevišar.

Od ljudi, pacientov, ki jih je srečevala na svoji življenjski poti, se je veliko naučila in se še zmeraj uči. Treba si je vzeti čas za druge.

V Domu sv. Jožefa, kjer živi zdaj, se srečuje z različnimi profili zaposlenih. Nekateri si vzamejo več časa za pogovor, medtem ko drugi hitijo k svojim obveznostim. Vsem nam je svetovala, naj med svojim delom izkoristimo drobne trenutke za pogovor.

Portret Metke Klevišar
(Fotografije: avtorice prispevka)

Obisk pri Metki Klevišar (na sliki Metka Klevišar, Nataša Spindler, Nikica Grkman in dijaki Jan Zorc, Žiga Preinfalk, Jasmina Savič)

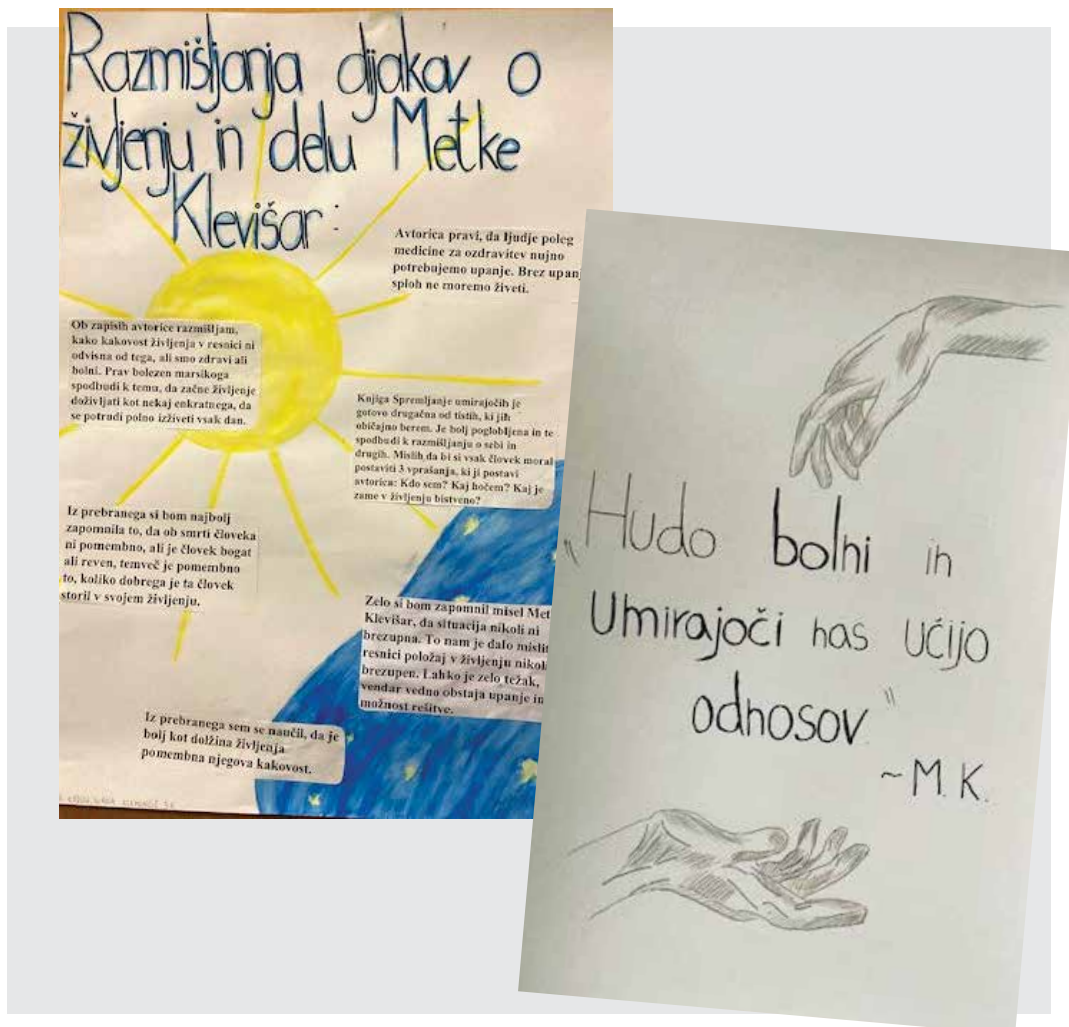
Nekaj dni po spletnem pogovoru so se trije dijaki (Jan, Jasmina in Žiga) ter profesorici Nataša Spindler in Nikica Grkman dogovorili za obisk pri njej. Dijak Jan je o obisku povedal naslednje:

»Ko smo se srečali z gospo Metko Klevišar, je soba zasijala takoj, ko je prišla v prostor. Pogovor se je dotikal različnih tem: dolgotrajne oskrbe, smrti in umiranja.

Gospa Klevišar je ob tem izpostavila, kako pomemben je pieteten odnos tako do žive kot tudi do mrtve osebe. Sama je z nami delila izkušnjo, da so se zaposleni v domu na smrt njene prijateljice Julke odzvali zelo primerno in z njo ravnali spoštljivo in dostojanstveno tudi po smrti.

Ob koncu druženja smo bili napolnjeni z novim znanjem in novim pogledom na življenje osebe, ki je predano opravljala vlogo zdravnice, zdaj pa še vedno polno živi vlogo oskrbovanke. Ko smo odhajali, se je megleno Celje zdelo polno pozitivne energije. Pogovor z Metko Klevišar nas je spodbudil k razmišljanju o sebi, drugih in o medsebojnih odnosih ter odločitvah, ki jih sprejmemo kot zdravstveni delavci, in z njimi nekemu polepšamo dan, lahko ga pa tudi zatremo.«

Gospo Metki Klevišar je decembra za njeno življenjsko delo na področju paliativne in oskrbe hospic Zdravniška zbornica podelila Hipokratovo priznanje, za kar ji iskreno čestitam. Želimo ji še veliko užitkov pri branju, pisanju in v pogovorih. Vsem bralcem pa, da si polepšajo dan s kakšno njeno mislijo.

Razmišljanja dijakov – Ivana, Lucija

Timotej, Žiga

Dajte svoji karieri nov zagon!

Vpis v programe 1. stopnje
v študijskem letu 2023/2024

Visokošolski študij Zdravstvena nega

Redni (Jesenice) in izredni študij (Ljubljana in Jesenice)

Visokošolski študij Fizioterapija

Redni (Jesenice) in izredni študij (Ljubljana)

Informativna dneva: 17. in 18. februar 2023
Prvi prijavni rok: od 17. februarja do 20. marca 2023

Več informacij:

Jesenice: referat@fzab.si in 04 586 93 61

Ljubljana: referatlj@fzab.si in 05 93 39 580

www.fzab.si

Fakulteta za zdravstvo
Angele Boškin

Usposabljanje v projektu MUNERA 3, paliativne veščine v negi in oskrbi

MOJCA KOTNIK, MATEJA LOPUH, ANDREJA PREBIL

Srednja zdravstvena šola Ljubljana je leta 2018 vstopila v projekt Munera 3, ki je bil namenjen širjenju znanja med zdravstvenimi delavci v različnih delovnih okoljih. Projekt Munera 3 se je izvajal v obdobju od 2018 do 2022 in je omogočal izvedbo brezplačnih programov nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja za zaposlene, in sicer kot dodatna usposabljanja, kvalifikacije ali prekvalifikacije, ki morajo slediti potrebam na trgu dela in na posameznih delovnih mestih. Vanj je bilo vključenih kar 86 šol po Sloveniji.

Eden izmed programov usposabljanja, ki smo ga na naši šoli izvajali, je bil program Paliativne veščine v negi in oskrbi. Z njim smo začeli jeseni 2019 in ga izvajali vse do septembra 2022. Program smo izvajali v različnih socialnovarstvenih in zdravstvenih institucijah. Izvajalci v programu so bili mag. Mateja Lopuh, dr. med., Mojca Kotnik, prof. zdrav. vzg. in Marijana Hribar, univ. dipl. soc. del. Vsega skupaj se je v teh letih programa udeležilo 221 udeležencev.

Vsebine programa so zajemale teoretične in praktične vidike paliativne oskrbe. V okviru slednjih so udeleženci spoznali veščine komunikacije, temeljne življenjske aktivnosti pri delu s stanovalci, ki potrebujejo paliativno oskrbo, pomen celostne obravnave ter delo s svojci. Program se je izvajal tudi v času epidemije s koronavirusom (v spletnem okolju). V posameznih organizacijah se je usposabljanja udeležil multidisciplinarni tim, ki je že med samim potekom spoznal, kako se lahko posamezne veščine uporabijo pri delu s stanovalci in njihovimi svojci. Skozi izobraževanja je prišlo na dan veliko osebnih zgodb in travm, ki so jih doživljali zaposleni osebno ali na delovnem področju. Z izpovedjo svojih stisk so bili slišani in dobili so potrditev za svoje delo oz. praktične nasvete za izboljšave. Udeleženci so v času usposabljanja pri izvajalcih pohvalili pestrost primerov iz prakse in njihovih lastnih izkušenj, pridobili so mnogo znanj, ki jih bodo lahko uporabili pri svojem delu in tudi sicer v življenju. Prav tako so spoznali, da je paliativna oskrba več kot zgolj medicinska veda. Je zelo kompleksna, nikoli dokončna zgodba o življenju, o našem in o bolnikovem.

Program je v svoji zasnovi sledil irskemu forumu za podiplomsko izobraževanje (Forum of Irish Postgraduate Medical Training Bodies), ki je že 2014 pripravil priporočila za izobraževanje na področju paliativne oskrbe. Le-ta zajemajo šest

temeljnih kompetenc, ki naj bi jih imel vsak zaposleni v paliativnem timu. Znotraj vsake kompetence so znanja, ki naj bi jih imeli vsi zaposleni, znanja, ki naj bi jih imeli nekateri, in znanja, ki naj bi jih imeli posamezniki, ki se ukvarjajo samo s paliativno oskrbo (avstralski model). Z osnovnimi znanji lahko zagotavljamo paliativni pristop na osnovni ravni, s specifičnimi znanji lahko obravnavamo bolnike z bolj kompleksnimi potrebami v paliativni oskrbi, specializirana znanja pa so namenjena strokovnjakom, ki se ukvarjajo samo s paliativno oskrbo in obravnavajo bolnike z najbolj zahtevnimi težavami. Temeljne kompetence so: poznavanje načel paliativne oskrbe, sporazumevanje, skrb za kakovost življenja in udobja, interdisciplinarno načrtovanje oskrbe, spopadanje z izgubo, žalostjo in žalovanjem, razvoj lastne drže do trpljenja, umiranja in smrti ter etične vrednote.

zagotavljamo udobje v vseh fazah bolezni. Z vsem tem, ko iščemo in potrjujemo človeka v bolniku, ko odgovarjamo na vprašanje »kako«, skupaj z bolnikom na novo iščemo smisel njegovega položaja. Še več, če se zgodi, da le-ta umanjka, ga moramo zanj imeti toliko več mi sami. Tu pa se pokaže naš odnos, ki ga imamo tako do življenja kot do smrti. Kakšen je? Ju sprejemamo v vsej njuni lepoti in tragiki; kako ju razumemo in osmišljamo; kakšno vrednost imata za nas same – tudi etično? Ker je razvoj medicinske znanosti in tehnologije v zadnjem obdobju skokovito narasel, bolezni moderne dobe pa so večinoma neozdravljive, je slednje vprašanje še kako pomembno. Paliativna oskrba je tista veda, ki to vrzel – med napredkom in skrbjo za bolnika – etično zapolni.

Program Paliativne veščine v negi in oskrbi v Domu Tisje, 28. 11. 2019
(Fotografija: Mojca Kotnik)

Rdeča nit samega programa je bila prav razvijanje odnosa do trpljenja, umiranja, smrti. Marsikaj dandanes znamo in zmoremo narediti, a pri tem je pomemben odnos do tega, kako to naredimo. Paliativni bolnik je namreč tisti, ki si lahko nasproti vprašanja »zakaj« (se je to zgodilo), postavlja odgovor, »kako« (se bo zdaj s svojim položajem soočil). Če namreč vemo »kako«, lažje prenašamo ta »zakaj«. Pri tem lahko ponudimo podporo, pomoč. To pomeni, da smo pozorni na bolnikova občutja (sramu, nemoči, krivde, žalosti, jeze), da jim dopustimo in jih spodbudimo, da spregovorijo o svojih življenjskih zgodbah, strahovih, da jim nudimo upanje majhnih korakov, z njimi iščemo vire moči, jim

Obvestilo

Spoštovani,
naslednja številka Utripa
je dvojna (april/maj) in izide
v prvih dneh aprila 2023.

Prispevke sprejemamo
do 20. marca.

Uredništvo

Policistični jajčniki – sindrom s tisočerimi obrazi

JOŽE LAVRINEC

Marjana je bila (in je seveda še vedno) povsem normalno dekle v cvetu zgodnjih tridesetih. Čeprav polno zaposlena, včasih celo nekoliko preveč, je po svojih najboljših močeh skrbela za svoje zdravje in dobro počutje. Ker je bila celo življenje nekoliko bolj robate postave, se je nenehno trudila, da bi svojo težo nekoliko omejila in obtesala linijo. Lotila se je vsega, samo da je obetalo kakšen kilogram na tehtnici manj: šla se je presnojedstvo, ga zamenjala z brezglutensko prehrano, se lotila diete z nizko vsebnostjo ogljikovih hidratov, stradala ob polni luni, pila neznosno ogabne smutije za zajtrk, a je bilo vse brez haska, kakor »bob ob steno«.

Kadar ni prišla preveč zdelana iz službe – ja, ljudje, s katerimi je delala, so lahko kar neznosni v svojih zahtevah – se je odpravila še na kratek tek po mestnih ulicah – ta naj bi vedno pomagal. A nič! Kilogrami so ostajali kakor prilepljeni. Saj je občasno kakšnega izgubila, a kaj, ko se je potem hitro nagradila s kakšno tortico preveč; ko pa so te tako dobre! Jasno, da so potem sledile številne menjave razpoloženja, celo kakšne temne misli so se ji včasih utrnile. Pa neprestana utrujenost! Za partnersko življenje ji dolgo ni bilo mar, vsaj tako je trdila, a v zadnjem letu, ko je srečala moškega svojih sanj, moškega, ki ga njena postava ni motila, moškega, ki mu je bil všeč njen smeh, njeno žuborenje besed in njena iskričnost, je spremenila svoj odnos do partnerskega življenja. Ja, sedaj bi rada zanosila. Toda kakor zakleto, ne gre in ne gre. Pa oba se tako trudita ... Ja, nič, za obisk pri ginekologinji se je že dogovorila ...

Za normalno dozorevanje foliklov v jajčnikih se morajo pravilno vključiti številni hormoni, ki nastajajo na osi »hipotalamus–hipofiza–jajčniki«, če se samo en deležnik malce sfiži, adijo normalno zorenje folikla. Folikel v takšnem primeru sicer raste, a ker ne dozori, se preobrazi v cisto. Namesto prevladujočih ženskih spolnih hormonov telo obvladujejo estrogeni in testosteron. Hormonalne motnje pa, tako kot vedno, poskrbijo za pravo »štalo«. Simptomatika sama po sebi je bolj udarec pod pas ženski samopodobi kakor resen krik organizma: telesno maščevje se kopiči na za žensko manj strateških mestih, spremembe razpoloženja so tako pogoste kakor pojavi nenadne utrujenosti, pojavi se lahko

kakšna dodatna akna ali zraste temna dlačica na licu ali kar pod nosom ter seveda obvezno nereden mesečni cikel.

In vendar vse skupaj ni tako nedolžno, kakor je mogoče videti na prvi pogled. Policistični jajčniki prizadenejo nekako 15 do 18 odstotkov vseh žensk v reproduktivnem obdobju in več kakor polovica teh bo imela težave s sladkorno boleznijo ali vsaj odpornostjo na inzulin že pred štiridesetim letom starosti; večinoma bodo imele povišane vrednosti serumskega holesterola in visok krvni tlak, zato bodo v kar štiri do sedemkrat večjem tveganju za nastanek srčnega infarkta! Ko si te podatke samo zamislimo v polni luči, ugotovimo, da je vrag odnesel sleherno šalo!

Vzroki za sam nastanek policističnih jajčnikov so še vedno nekako zaviti v meglo. Dedna obremenjenost, povišana telesna teža z inzulinsko rezistenco, oksidativni stres in kronično diseminirano mikrovnetje in ne nazadnje celo spremenjena črevesna flora, kakršna nastane z maščobo preobgati prehrani, so samo skromen del že prepoznanih povzročiteljev.

Ob vsem skupaj enostavno ne moremo in ne smemo mimo najbolj banalnega razloga.

Diagnoza je dokaj hitra in neboleča: ultrazvok jajčnikov, ki potrди prisotnost cist ter laboratorijska analiza hormonov. Zdravljenje pa, no ja, je nekoliko manj uspešno. Kakor pač vedno, kadar ni usmerjeno v odpravljanje vzroka, temveč le v blaženje težav. Hormonalna nadomestna terapija, zdravljenje za urejanje krvnega tlaka in serumskih maščob, urejanje telesne teže ... Že skromna petodstotna izguba teže lahko pripelje do ureditve menstrualnega ciklusa. To preprosto pomeni, da za lajšanje težav zaradi policističnih jajčnikov lahko največ naredi ženska sama.

Pri slednjem se običajno zaplete. Sprememba življenjskega sloga je resda med najbolj banalnimi ukrepi, ki sočasno prinese številne koristi za zdravje, a je običajno nekaj najtežjega, najbolj zapletenega in najbolj kompleksnega. Kako prepričati damo, ki je prepričana, da se prehranjuje zdravo, saj sledi prav vsem modnim trendom zdravega prehranjevanja, hrano mogoče celo nakupuje v izbranih specializiranih trgovinah, občasno celo pri ponudniku ekološko pridelanih živil, se odreka številnim izdelkom, ki v slehernem trenutku mamijo na policah trgovin, izloča iz svoje prehrane številna živila ali kar cele prehranske skupine ..., da bo spremenila svoje prehranske navade iz po njenem mnenju zdravih navad v običajno nekoliko manj kalorično, a z živili pestro in uravnoteženo prehrano, kakršno priporoča npr. Cindi Slovenija? Kako prepričati isto gospo s previsoko telesno težo, ki se po zaključku delovnega časa čuti povsem izčrpano, da bi se odpravila še na daljši sprehod v bližnji gozd ali park? Kako ji dopovedati, da opuščanje obrokov ni rešitev,

temveč je ravno obratno generator dodatne teže? In jo odvrniti od tistih brez števila drobnih prigrizkov, ki so tako ali tako samo grizljaji, teh pa vendar ne štejemo? Že star pregovor pravi, da je »stara navada železna srajca«, ta pa je tako težka, da jo je lažje nositi, kakor sleči. Pa vendar!

Sprememba življenjskih navad spada med terapevtske postopke »prve bojne linije«, a vendar ne nadomesti farmakološkega zdravljenja. Postopek je žal dolgotrajen, a nič, kar se »čez noč izgubi«, ne more rešiti težav, ki so se razvijale dlje časa. Pri tem pacientke potrebujejo kakovostno in strokovno spremljanje, kar lahko nudita samo usposobljena referenčna medicinska sestra ali klinični dietetik.

Naša prehrana je vir energijskih in neenergijskih hranil, ki jih naše telo nujno potrebuje in ni samo nekaj, kar nas nasiti ali zaposli naše brbončice. Brez nje enostavno ne moremo, z njo tudi težko, ko pa nam vse okoli nas ponuja toliko odličnih specialitet, različni vplivneži pa toliko različnih »koristnih« prehranskih praks. Še vedno velja, da je »zmernost lepa čednost«, tako pri nalaganju na krožnik kakor pri izbiri prehranskega sloga. Ko z njo želimo doseči še kakšne dodatne vplive na telo, se moramo preprosto poglobiti v »kaj, kako in koliko česa pojemo«.

Ne glede na številne teorije je razlog za višjo telesno težo od priporočene samo in edino višek vnesene energije. Pač, več pojemo kot potrošimo! Če želimo shujšati, moramo trend obrniti in pojesti nekoliko manj, kakor v dnevu potrošimo. Zato ni dovolj, da pri vnosu spremenimo razmerje med posameznimi energijskimi hranili, pojesti moramo za malenkost manj energije, kot jo dejansko potrošimo. Že 200 do 300 kcal nižji dnevni vnos se dolgoročno prijetno obrestuje z upadom telesne teže. In se mogoče kdo povpraša, čemu ne bi procesa pospešili z bolj občutno restrikcijo energijskega vnosa, a je odgovor zajet že v stari zgodbi o Ribničanu, ki je poskušal konja navaditi na oblance, pa mu je ta crknil. Ne, naš organizem ni prilagojen na dolgotrajno stradanje in zato takšna dejanja prinašajo več dodatnih neprijetnosti kot koristi.

Hujšanje s prehrano z manj ogljikovimi hidrati sicer kratkoročno privede do relativno hitre izgube telesne mase, s tem celo začasna izboljšanja odpornosti tkiv na inzulin, a se kot koristna izkaže le dieta z nizko vsebnostjo ogljikovih hidratov z močno omejitvijo nasičenih maščobnih kislin, ki temelji pretežno na rastlinskih virih. To je sočasno prehrana, ki jo je težje nadzorovati in težje zagotavljati vse potrebne dnevne vnose hranil in učinkovin, zato prevladuje konsenz, da pacientkam svetujemo zdravo uravnoteženo prehrano.

A pri policističnih jajčnikih samo nižja energijska vrednost zaužite hrane ni dovolj! Prehrana z nizkim glikemičnim indeksom (Kazemi, et al., 2021) je tista, ki ženskam s policističnimi jajčniki obljublja kar nekaj ugodnosti. Pričakujemo lahko boljšo odzivnost

tkiv na inzulin, bolj urejene serumske maščobe (nižja raven trigliceridov in holesterola LDL) in nekoliko nižjo raven testosterona. Prehrana z visoko vsebnostjo prehranskih vlaknin, kar nizko-glikemična prehrana v bistvu je, omogoča še večjo nasitnost zaužite hrane, počasnejše praznjenje želodca ter počasnejši inzulinski odgovor ter ne nazadnje tudi nižji porast grelina ali hormona lakote. Topne prehranske vlaknine so čudovita hrana človeku koristni mikrobioti, ki s svojimi metaboliti dodatno vpliva na blaženje vnetnih procesov (Barbers, et al., 2020).

Posebno vlogo ima tudi omejitev vnosa nasičenih maščobnih kislin (izločiti iz prehrane jih ne moremo!), saj s tem zmanjšamo negativni vpliv citokinov na žilno steno ter omejimo diseminirana vnetja. Po drugi strani pa bomo prehrano obogatili z alfa-linolensko maščobno kislino, ki je predstopnja omega-tri maščobnih kislin. Njeni koristni učinki se kažejo v uravnavanju steroidov, blaženju vnetnih procesov in v podpori koristne črevesne flore (Wang, et al., 2020). To slednje sicer še čaka na preverjanje pri ljudeh, a obljubljenе koristi so lepe, sama izpeljava pa neka-ko spada v slog vsakdanje uravnotežene prehrane, zato se s to idejo lahko mirno že poigravamo.

Pri iskanju raznih vplivov prehrane bomo brez težav našli tudi številne potrditve, da je čezmeren vnos fruktoze s kaloričnimi sladili škodljiv, saj pogloblja odpornost tkiv na inzulin ter ruši normalno maščobno sliko. Zato bomo fruktozo kot samostojno sladilo ali kot sestavni del neke druge sladkorne molekule čim bolj omejili.

Sama prehrana, naj jo še tako skrbno načrtujemo in izbiramo, je še vedno premalo učinkovita.

Podpreti jo moramo z redno telesno vadbo, ki je vse bolj prepoznana kot pomemben dejavnik izboljševanja občutljivosti tkiv na inzulin, normalizacije transporta in presnove glukoze. Pri tem ima večjo vlogo intenzivnost vadbe kakor samo trajanje. Samo intenzivna vadba kaže ugoden vpliv na respiratorno in srčno kondicijo, na izboljšanje občutljivosti na inzulin in sestavo telesa (nižji delež telesnega maščevja in višji delež puste mišične mase) (Patten, et al., 2020). Seveda, če želimo doseči dejanske koristi takšne vadbe, naj se izvaja vsaj petkrat tedensko oz. naj bi trajala vsaj 120 minut tedensko (idem).

Sestavni del življenja je tudi počitek. Čeprav patofiziologija motenj spanja in slabše občutljivosti na inzulin ter policističnimi jajčniki še ni povsem raziskana, je vendarle že jasno, da zagotovitev kakovostnega spanja in počitka pozitivno vpliva tako na nastajanje posameznih spolnih hormonov kakor na inzulinsko odzivnost. Pri tem seveda obstaja dilema, kako si zagotoviti dovolj spanca in počitka. V pomoč nam je lahko reden ritem med obdobji budnosti in spanca, telesna dejavnost, ki človeka ne le utruji, temveč tudi sprosti, izogibanje alkoholnim napitkom ter lahko prebavljiva in ne preobilna zgodnja večerja (med večerjo in spancem naj bo vsaj 1,5 do 2 uri razlike) (Reutrakul, et al., 2018).

Teorija je zanimiva. Za še tako preproste reči poišče učene ali manj učene trditve in raziskave. A teorijo stlačiti v nekaj uporabnih, človeku razumljivih napotkov, je malce težje. Ker je pač toliko rešitev in toliko poti, kolikor ljudi se te težave loti. Pa vseeno poskusimo.

Napotki za lajšanje težav pri policističnih jajčnikih

Priporočena prehrana žensk s policističnimi jajčniki se ne razlikuje prav veliko od splošne zdrave, uravnotežene prehrane, kakršna je denimo mediteranska uravnotežena prehrana ali pa prehrana po priporočilih CINDI. Le takšna prehrana je sočasno garant, da z njo zagotovimo prav vse potrebne snovi: vsa potrebna hranila in učinkovine. Samo s takšno prehrano zagotovimo, da telo pridobi optimalne količine beljakovin, ogljikovih hidratov in maščob.

Kljub relativni sproščenosti prehrane je treba vsaj delno nadzorovati vnos ogljikovih hidratov. Kar se tiče škrobnih živil (krompir, riž, testenine ipd.) naj pri sestavljenem obroku ne presejajo četrtine krožnika. Enostavne sladkorje poskušamo čim bolj omejiti. Sadje, ki ravno tako vsebuje enostavne sladkorje, omejimo na približno 200 oz. največ 250 g dnevno, energijska sladila, če je le mogoče, povsem opustimo. Za počasnejši glikemični odziv škrobnata živila vedno dopolnimo z beljakovinskim živilom ter obilo zelenjave, kuhane ali presne.

Zagotavljanje uravnotežene prehrane in optimalne telesne teže je temelj slehernega zdravljenja policističnih jajčnikov! Uživanje hrane, bogate s hranili, vitamini, minerali ter antioksidanti, a ne prebogat z energijo, je ključna strategija. Izbiranje bolj priporočenih živil pa bo pomagalo vzdrževati normalno »zdravo« telesno težo ter ohranjati normalne ravni glukoze v krvi.

Prehranska skupina	Primeri živil
Nemastni beljakovinski viri: Izbiranje pustega mesa vam bo pomagalo pri izgubi prevelike telesne teže, sočasno pa vam bo zagotovilo večjo nasitno vrednost obroka!	Ribe: losos, postrv, tuna, trska Perutnina: piščanec brez kože; puranja prsa Meso: nemastna govedina, svinjina Rastlinska beljakovina: fižol, leča, tofu
Sestavljeni ogljikovi hidrati (škrobnata živila): Uživanje škrobnatih ogljikovo-hidratnih živil, ki sočasno vsebujejo tudi veliko prehranskih vlaknin, bo povzročilo počasnejši inzulinski odziv ter manj obsežno diseminirano vnetje.	Polnozrnata živila: ječmen, oves, polnozrnati riž, polnozrnata pšenica in pira, Stročnice: fižol, leča, grah, bob, čičerka Škrobnata zelenjava: krompir, sladki krompir, sladka koruza, mladi grah
Z antioksidanti bogata zelenjava in sadje: Antioksidanti, ki jih zaužijemo z živili, blažijo vnetne procese ter krepijo imunski odziv; sočasno pomagajo pri obvladovanju telesne teže ...	Sadje: jagode, borovnice, maline, brusnice, jabolka, češnje, hruške, slive ... Zelenjava: pesa, paradižnik, brokoli, paprike, korenje, vse križnice, beluši ...
Srcu prijazne maščobe: Maščoba ni le energijski vir! Iz nje nastajajo tudi posamezni hormoni. V njej se topijo nekateri vitamini in jih tako naše telo lažje izkoristi. Nekatero maščobe so tudi pomembne za delovanje živčnega sistema.	Olivno olje, repično olje avokado Oreški: orehi, mandlji, kashew Semena: laneno, sezam

Da bi si zagotovili izgubo telesne teže ter s tem ublažili simptomatiko policističnih jajčnikov, se o ustrezni količini hrane pogovorite z dietetikom ali referenčno medicinsko sestro!

Izogibajte se naslednjim živilom (na jedilniku naj bodo le poredko in še to v manjših količinah):

- sladkor (beli ali rjavi), med, javorov ali agavin sirup;
- sadni sokovi, sadni napitki, gazirani napitki (tako slajeni kakor neslajeni), sadni kompoti, sladkana čežana;
- močno predelana živila;
- beljakovinske ploščice; hrustljavi kosmiči ter močno predelana žita;
- izdelki iz bele pšenične moke;
- keksi, peciva in bomboni;
- prigrizki, kot so čips, prestice, razni flipsi.

Dnevno zaužijte veliko tekočine! Posegajte po neslajenih sadnih ali zeliščnih čajih brez kofeina; žitni kavi, mineralni vodi. Tako si boste sočasno izboljšali tudi prebavo.

Poskrbite za redno dnevno telesno dejavnost. Sprehodi, plavanje, kolesarjenje so idealne oblike telesne vadbe. Telesna dejavnost naj traja vsaj 30 minut, od tega naj bo vsaj 15 minut vadbe tako intenzivne, da se vam pospeši srčni utrip.

Zadnji obrok v dnevu naj bo vsaj uro in pol pred spanjem. Obrok naj ne bo obilen. Zvečer se izogibajte alkoholnim napitkom.

Sindrom policističnih jajčnikov se lahko manifestira z dokaj različno simptomatiko, skupen je le nereden mesečni cikel, ciste v jajčnikih, ki jih dokažemo z ultrazvokom ter hormonalne spremembe. Sprememba življenjskih navad je poleg farmakoterapije ključna pri zdravljenju težav; pestra uravnotežena in nekoliko manj kalorična prehrana pa skupaj z redno intenzivno telesno vadbo pripomore k blaženju simptomatike.

Literatura in viri:

- Barber, T.M., Kabisch, S., Pfeiffer, A.F.H. & Weickert, M.O., 2020. The Health Benefits of Dietary Fibre. *Nutrients*, 12(10), doi: 10.3390/nu12103209
- Kazemi, M., Hadi, A., Pierson, R.A., Lujan, M.E., Zello, G.A. & Chilibeck, P.D., 2021. Effects of Dietary Glycemic Index and Glycemic Load on Cardiometabolic and Reproductive Profiles in Women with Polycystic Ovary Syndrome: A Systematic Review and Meta-Analysis of Randomized Controlled Trials. *Advanced Nutrition*, 12, pp.161-178.
- Patten, R.K., Boyle, R.A., Moholdt, T., Kiel, I., Hopkins, W.G., Harrison, C.L. & Stepto, N.K., 2020. Exercise Interventions in Polycystic Ovary Syndrome: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Frontiers in Physiology*, 11, 606.
- Reutrakul, S. & Van Cauter, E., 2018. Sleep Influences on Obesity, Insulin Resistance, and Risk of Type 2 Diabetes. *Metabolism*, 84, pp. 56-66.
- Wang, T., Sha, L., Li, Y., Zhu, L., Wang, Z., Li, K., Lu, H., Bao, T., Guo, L., Zhang, X., et al., 2020. Dietary ω -Linolenic Acid-Rich Flaxseed Oil Exerts Beneficial Effects on Polycystic Ovary Syndrome Through Sex Steroid Hormones-Microbiota-Inflammation Axis in Rats. *Frontiers in Endocrinology*, 11, 284.

										UTRIP	NAJVIŠJI VRH NA ZEMLJI	SMUČARSKA MASKA (REDKO)	GLIVIČNA BOLEZEN ŽIT	EGIPČAN. BOG MESECA	IVERNA PLOŠČA	NAŠA PLAVALKA (ANJA)
										MANJŠI MOST						
										REMONT, RENOVACIJA						2
										ANATOM. IZRAZ ZA SEČEVOD						
										PERJE PRI REPI, NATJE				RADO MURNIK VALIŽAN. IGRALKA PHILLIPS		
										TOMAŽ ZUPAN			ZVRST JAMAJSKE GLASBE HUDOBIJA			
										AVSTRIJSKO ZELIŠČNO ŽGANJE			1			
										ČEŠKI IGRALEC (JIRI)					VZDEVEK BENITA MUSO-LINIJA	DRŽAVNO PREMOŽENJE
										REKA V SIBIRIJI						
AVTOR: KDOR MEŠA ČRKE	SPLETNO MESTO NA INTERNETU	GLASBENIK S TROBENTO	MANJŠI ROČAJ	NEKD. UGANDSKI POLITIK (IDI)	TRAKULJA	LEPO VEDENJE, OLIKANOST	SONJA NEF	FRANC. DNEVNIK INDIJSKI ASKET					3			
DEL ATMOSFERE V VIŠINI 10 - 100 KILOMETROV				4		14						HRVAŠKI OTOK	UROS ROJKO IZVLEČEK IZ SUROVIN			
NEZGODA NA CESTI									7							
VERSKE SEKTE				12			DVOJNIK PRI SNE-MANJU LESEN DELEC									
NEKDANJI OBDELOVALCI EBENOVINE								6	NEDOTAKLJIV PREDMET ANTIČNA LJUBLJANA					GRMIČASTA RASTLINA Z RDEČIMI CVETI	RISBA, SKICA	
SLAST, APETIT				FR. SKLAD. (MAURICE) NAŠ ARHITEKT (LADO)	5					PESNICA ŠKERL	NAŠ GEOGRAF V TRSTU (BOŽIDAR)	KRCENJE MIŠIC RUMENO RJAVA BARVA				
GLAVNI VEZNIK			AM. FOTOGRAF (ART) GLASBENIK TURNER					NAŠA PEVKA (ANDREJA) SOPROG	13			8				
NAŠ KRITIK IN PISATELJ (BOJAN)			9		KAR JE OSMOJENO RIMSKA ŠESTICA								SLAVKO TIHEC CEDO PRICA			
ENO OD TREH NAREČIJ HRV. JEZIKA									10							
PUŠČAVNIKOVO BIVALIŠČE						11				TRPLJENJE						
OZNAČENE ČRKE RAZPOREDITE V LIK	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		

avtor: Marko Drešček

Novost iz Tosame – intimni gel Natura Femina

Za čudovita intimna doživetja, za drsenje brez meja in poškodb ter – ne nazadnje – za boljšo prekrvavljenost in zaščito intimnih predelov. **Intimni gel Natura Femina** je novost na trgu, saj vsebuje sestavine, ki jih običajni lubrikanti ne: arginin spodbuja naravno vlaženje in poskrbi za prijetno sčemenje, probiotiki pa za vzdrževanje naravnega mikrobioma kože in sluznice. Ker je narejen na vodni osnovi, se brez težav izpere in ne pušča madežev, obenem pa ne poškoduje silikonskih igračk in ne kondomov iz lateksa.

Pravilne rešitve - geslo nagradne križanke nam posredujte do 20. marca na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na naslov clanarina@zbornica-zveza.si in izžrebali bomo 6 nagradencev. Med pravilnimi rešitvami bomo izžrebali 6 nagrad, ki jih prispeva Tosama d. o. o. Vrednost dveh prvih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 30,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost dveh drugih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 20,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost tretje nagrade pa predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 10,00 evrov.

Društvo za oskrbo ran Slovenije (DORS)
24. in 25. februarja 2023
 organizira
 dvodnevno strokovno
 srečanje z učnimi
 delavnicami

RANE³

Grand hotel Bernardin,
 Portorož

Petek, 24. 2. 2023

- 7.30 – 8.30 **Registracija udeležencev**
 8.30 **Uvodne besede:**
predsednica društva DORS
 prim. doc. dr. Tanja Planinšek Ručigaj, dr. med.,
 višja svetnica
- I. SKLOP moderatorici:** prim. doc. dr. Tanja Planinšek Ručigaj, dr. med., višja svetnica,
 Anita Jelen, mag. zdr. nege, ET, QM
- 8.45 **Preverjanje znanja**
KRONIČNE RANE
- 9.00 – 9.20 **VENSKA GOLENJA**
RAZJEDA, Katarina Šmuc Berger, dr. med.
- 9.20 – 9.40 **POŠKODBA / RAZJEDA**
ZARADI PRITISKA, Anita Jelen, mag. zdr. nege, ET, QM
- 9.40 – 10.00 **RAZJEDA NA DIABETIČNI**
NOGI, izr. prof. dr. Vilma Urbančič Rovan, dr. med.
- 10.00 – 10.20 **MALIGNA RANA**
 Dragica Tomc, viš. med. ses., ET
- 10.20 – 10.40 **Razprava**
 10.40 – 11.10 **Odmor**

- II. SKLOP moderatorici:** Nataša Čermelj, dipl. m. s., Justina Somrak, viš. med. ses.
- 11.10 – 11.30 **OSKRBA OPEKLINSKIH**
RAN, dr. Nataša Rigler, viš. med. ses., univ. dipl. ped.
- 11.30 – 11.50 **ALI JE ANGIOLOG NA**
LETALU?, dr. Vinko Boc, dr. med.
- 11.50 – 12.10 **MEDICINSKA SESTRA NA**
LETALU ZA
OPOLNOMOČENJE
PACIENTA S PERIFERNO
ARTERIJSKO BOLEZNIJO,
 Dragana Pejnovič, dipl. m. s., ET

- 12.10 – 12.30 **ATIPIČNA RANA**, prim. doc. dr. Tanja Planinšek Ručigaj, dr. med., višja svetnica
- 12.30 – 12.40 – 12.50 **Razprava**
- 12.50 – 14.30 **Skupno kosilo**

III. SKLOP moderatorici: Nataša Čermelj, dipl. m. s., Vanja Vilar, viš. med. ses., dipl. ekon., ET

DODATNI POSTOPKI PRI ZDRAVLJENJU KRONIČNIH RAN

- 14.30 – 14.50 **ZDRAVLJENJE S KISIKOM**
IN CO², Iza Korpar, dr. med.
- 14.50 – 15.10 **NAPREDNE CELIČNE**
TEHNOLOGIJE (celice,
ekstracelularni matriks,
rasni faktorji in citokini
oz. celični in necelični
produkti tkivnega
inženiringa), prim. doc. dr. Tanja Planinšek Ručigaj, dr. med., višja svetnica
- 15.10 – 15.30 **ENDOVENSKI POSEGI**, asist. dr. Matjaž Vrtovec, dr. med.
- 15.30 – 15.50 **Razprava**

IV. SKLOP moderatorici: Ema Plut, zdrav. tehnik, Nataša Koser, dipl. m. s.

- 15.50 – 16.10 **RAZBREMENILNI**
PRIPOMOČKI, Vanja Vilar, viš. med. ses., dipl. ekon., ET
- 16.10 – 16.30 **PREHRANA**, Anita Jelen, mag. zdr. nege, ET, QM
- 16.30 – 16.50 **SVETLOBNA TERAPIJA**
(LED-diode, bioptron,
nizkofrekvenčni laser,
fotodinamična terapija), Ema Plut, zdrav. tehnik
- 16.50 – 17.10 **KOMPRESIJA**, prim. doc. dr. Tanja Planinšek Ručigaj, dr. med., višja svetnica
- 17.10 – 17.40 **Preverjanje znanja**

18.00 VOLILNI OBČNI ZBOR
DRUŠTVA DORS

19.00 SKUPNA VEČERJA (Grand
hotel Bernardin)

Sobota, 25. 2. 2023

8.00 – 8.30 **Registracija udeležencev**

UČNE DELAVNICE IZMENJAJE (6 skupin – 45 minut)

- 8.30 – 9.15 **NAMEŠČANJE**
NELEPLJIVIH
KRATKOELASTIČNIH
POVOJEV, prim. doc. dr. Tanja Planinšek Ručigaj, dr. med., višja svetnica
- 9.20 – 10.05 **NAMEŠČANJE**
DOLGOELASTIČNIH
POVOJEV, Justina Somrak, viš. med. ses.

10.10 – 10.55 **PRAKTIČNI PRIKAZI**
UPORABE NEGATIVNEGA
PRITISKA, Hubert Tersegglav, dipl. zn.

11.00 – 11.20 **Odmor**

11.20 – 12.05 **IZBIRA OBLOGE ZA**
OSKRBO AKUTNIH IN
KRONIČNIH RAN, Nataša Čermelj, dipl. m. s., Maja Vrhovnik, dipl. m. s., ET

12.10 – 12.55 **VSI POSTOPKI**
DEBRIDMENTA, Vanja Vilar, viš. med. ses., dipl. ekon., ET

13.00 – 13.45 **DOLOČANJE STANJA**
PREHRANJENOSTI, Anita Jelen, mag. zdr. nege, ET, QM

13.50 – 14.00 **Podelitev potrdil in zaključek**

Splošne informacije:

Kotizacija vključno z DDV- jem:

- 150 EUR za člane DORS,
- 230 EUR za nečlane.

Kotizacijo nakažite na transakcijski račun:

Društvo za oskrbo ran Slovenije, Cigaletova ulica 9, 1000 Ljubljana

Številka TR: 02012 0254085451, Sklic na številko 00 002023 odprt pri NLB.

Prijave pošljite najkasneje do 20. 2. 2023 na:

- E-naslov: bajecmojca@gmail.com ali
- naslov društva: Društvo za oskrbo ran Slovenije, Cigaletova ulica 9, 1000 Ljubljana.

Strokovno srečanje je v postopku dodelitve licenčnih točk pri Zbornici zdravstvene in babiške nege Slovenije in pri Zdravniški zbornici Slovenije.

Hotelska namestitvev:

Grand hotel Bernardin 5*

Hotel Histron 4*

Rezervacija sob: Rezervacijska služba Hoteli Bernardin, d.d.

Tel.: 05 690 7000

E-mail: booking@sava.si

z navedbo: Društvo za oskrbo ran Slovenije (DORS)

Strokovni in organizacijski odbor:

Tanja Planinšek Ručigaj, Vanja Vilar, Anita Jelen, Nataša Čermelj, Branka Kokalj, Dragica Jošar, Justina Somrak, Franciška Pinoza, Maja Vrhovnik, Ema Plut, Hubert Tersegglav, Nataša Koser, Majda Gačnik, Biserka Lipovšek, Mojca Bajec.

Vljudno vabljeni!

Organizator	Organizator	Organizator	Organizator	Organizator
				
Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v zobozdravstvu	Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji	DMSBZT Maribor	DMSBZT Maribor
TEMA SREČANJA	TEMA SREČANJA	TEMA SREČANJA	TEMA SREČANJA	TEMA SREČANJA
ZDRAVSTVENA NEGA OTROKA IN MLADOSTNIKA S TEŽAVAMI NA PODROČJU DUŠEVNEGA ZDRAVJA	31. strokovni seminar S SPREMEMBAMI DO SVETLEJŠE PRIHODNOSTI V ZOBOZDRAVSTVU	ZDRAVSTVENA NEGA STAREJŠIH S TEŽAVAMI V DUŠEVNEM ZDRAVJU	OBVEZNE VSEBINE: KAKOVOST IN VARNOST V ZDRAVSTVU	OBVEZNE VSEBINE: POKLICNA ETIKA IN ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija	Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija	Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija	Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija	Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
2. do 4. 3. 2023, spletno okolje Google Meet (registracija na daljavo 2. 3. 2023 od 15.10 - 15.30).	Petek, 14. in sobota, 15. 4. 2023 ob 10. uri v Bioterme, Mala Nedelja. Registracija udeležencev od 8. do 9.50.	16. 3. 2023 do 18. 3. 2023, spletno okolje Google Meet (registracija na daljavo 16. 3. 2023 od 15.10 do 15.30)	Petek, 17. februar 2023, ob 9. uri, prostori društva (Ulica heroja Jevtiča 5, Maribor).	Petek, 24. februar 2023, prostori društva (Ulica heroja Jevtiča 5, Maribor)
Program izobraževanja	Program izobraževanja	Program izobraževanja	Program izobraževanja	Program izobraževanja
Program je dostopen na spletni strani Zbornice – Zveze.	Program izobraževanja bo v celoti objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze, www.zbornica-zveza.si .	Program je dostopen na spletni strani Zbornice – Zveze.	Enodnevno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si	Enodnevno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi. Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev	Kotizacija, nakazilo, število udeležencev	Kotizacija, nakazilo, število udeležencev	Kotizacija, nakazilo, število udeležencev	Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija z DDV je 360,00 €. Članom Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50-% popust.	Kotizacija za dvodnevno udeležbo znaša 360 € z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 180 € z vključenim DDV).	Kotizacija z DDV je 360,00 €. Članom Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50-% popust.	Članom društva so stroški izobraževanja kriti iz naslova plačanih članarin. Kotizacija znaša 120 € z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 60 € z vključenim DDV).	Članom društva so stroški izobraževanja kriti iz naslova plačanih članarin. Kotizacija znaša 120 € z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 60 € z vključenim DDV).
Licenčne in pedagoške točke	Licenčne in pedagoške točke	Licenčne in pedagoške točke	Licenčne in pedagoške točke	Licenčne in pedagoške točke
Strokovno izobraževanje je v postopku licenčnega vrednotenja in vpisa strokovnega izobraževanja v register pri Zbornici zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zvezi strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.	Program je v postopku vpisa v register strokovnih izobraževanj in vrednotenja za licenčne in pedagoške točke pri Zbornici – Zvezi.	Strokovno izobraževanje je pri Zbornici zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zvezi strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije v postopku licenčnega vrednotenja in vpisa strokovnega izobraževanja v register.	Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjeni pogoj obveznih vsebin s področja kakovost in varnost v zdravstvu v licenčnem obdobju.	Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjeni pogoj obveznih vsebin s področja poklicne etike in zakonodaje v licenčnem obdobju.
Dodatne informacije in prijava	Dodatne informacije in prijava	Dodatne informacije in prijava	Dodatne informacije in prijava	Dodatne informacije in prijava
Na portalu Zbornice – Zveze. Če imate z elektronsko prijavo težave, se lahko prijavite tudi na elektronski pošti: prijava.psihsekcija@gmail.com Dodatne informacije: prijava.psihsekcija@gmail.com ali na številko 041 682 268 (Aljoša Lapanja)	Elektronske prijave bodo možne na spletni strani Zbornice – Zveze: www.zbornica-zveza.si , pod E-PRIJAVNICA. Dodatne informacije: dajnana.grubar@gmail.com in cok.marina@gmail.com ali 051 396 296	Preko portala Zbornice – Zveze. Če imate z elektronsko prijavo težave, se lahko prijavite tudi po elektronski pošti: prijava.psihsekcija@gmail.com Dodatne informacije: prijava.psihsekcija@gmail.com ali na številko 041 682 268 (Aljoša Lapanja).	Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice – Zveze: www.zbornica-zveza.si , pod: E-PRIJAVNICA.	Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice – Zveze: www.zbornica-zveza.si , pod: E-PRIJAVNICA.

Organizator
 Univerzitetni klinični center Maribor
TEMA SREČANJA
XXXII. SREČANJE PEDIATROV V MARIBORU IN XIX. SREČANJE MEDICINSKIH SESTER V PEDIATRIJI
Obravnava duševnih motenj otrok in mladostnikov v zdravstveni negi
Zdravstvena nega otroka v hematologiji
Pomen zgodnje fizioterapevtske obravnave na primarni ravni od novorojenca do mladostnika
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Četrtek, 30. 3. 2023 in petek, 31. 3. 2023, hotel Habakuk Maribor
Program izobraževanja
Program izobraževanja je objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze, na spletni strani UKC Maribor in na spletni strani Zdravstvenega doma dr. A. D. Maribor.
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija za udeležbo na srečanju znaša za posameznega udeleženca 300,00 € z vključenim DDV. Kotizacija za prvi dan je 150,00 € in kotizacija za drugi dan 250,00 €. Organizator srečanja bo po končanem srečanju izstavil račun za plačilo kotizacije. Število udeležencev ni omejeno.
Licenčne in pedagoške točke
Program je v postopku licenčnega vrednotenja strokovnih izpopolnjevanj pri Zbornici - Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava preko e-prijavnice na spletni strani www.ukc-mb.si (zavihek strokovna srečanja) Dodatne informacije Rebeka Gerlič: rebeka.gerlic@ukc-mb.si Kontaktna oseba Katja Leskovar: katja.leskovar@ukc-mb.si

Organizator
 Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v oftalmologiji
TEMA SREČANJA
OBRAVNAVA OFTALMOLOŠKEGA PACIENTA SKOZI PANEL SPECIALISTIČNIH DEJAVNOSTI
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Petek, 26.5.2023, Kongresni center Thermana park, Zdraviliška cesta 6, Laško
Program izobraževanja
Program strokovnega izobraževanja bo v celoti objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija za udeležbo na strokovnem izpopolnjevanju znaša 220 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta (plačajo 110 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa Zbornica-Zveza krije iz naslov
Licenčne in pedagoške točke
Program strokovnega srečanja je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in pridobitve licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici - Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava je možna preko spletne strani www.zbornica-zveza.si e-prijavnica. Prijave sprejemamo do zasedbe prostih mest. Ostale informacije dobite na tel. 041 487871 (Andreja Marolt).

Zakaj biti član / članica Zbornice – Zveze

UGODNOSTI ČLANSTVA

1. Svojim članom vodimo pregledno, uporabniku prijazno osebno mapo (portfolio) strokovnih izpopolnjevanj in izobraževanj.
2. Strokovna izobraževanja so v organizaciji Zbornice – Zveze ter regijskih društev in strokovnih sekcij za člane tudi do 50 % ugodnejša.
3. Naši člani dobijo brezplačno glasilo Utrip v tiskani ali elektronski obliki.
4. Z e-novicami vas bomo sproti obveščali o izobraževanjih in aktualnem dogajanju v zdravstveni in babiški negi.
5. Člani lahko enkrat letno zaprosijo za Sredstva iz sklada za izobraževanje, in sicer tako za kotizacije za strokovna izobraževanja kot za šolnine na vseh ravneh.
6. Odvisno od trenutne ponudbe zunanjih partnerjev, ki jo nenehno dopolnjujemo, naši člani lahko izkoristijo številne zanimive ugodnosti.
7. Članom omogočamo aktivnejše vključevanje v raziskovalne mednarodne in domače projekte.
8. Svetujemo vam pri strokovnih vprašanjih, ki se vam porajajo na delovnem mestu. Kot člani ste upravičeni do brezplačnih strokovnih mnenj in odgovorov.
9. Regijska strokovna društva skrbijo za strokovni in osebnostni razvoj svojih članov z organizacijo različnih strokovnih izobraževanj, strokovnih ekskurzij ter organizacijo kulturnih, športnih in drugih zanimivih dejavnosti ...
10. Ob včlavitvi vsak član prejme knjižico Profesionalna podoba izvajalcev zdravstvene in babiške nege ter oskrbe ter Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije in Kodeks etike za babice Slovenije ter simbolično darilo.
11. Posebnih ugodnosti so deležni tudi študenti, člani Zbornice – Zveze, do 27. leta starosti.

TERME VIVAT
HOTEL & SPA

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE - ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

POSEBNA PONUDBA
ZA ZAPOSLENE IN NJIHOVE DRUŽINSKE ČLANE V LETU 2023

15% POPUST

Na vse aktualne pakete objavljene na spletni strani Term Vivat. Popusti se med seboj izključujejo.

VSE PONUDBE

<http://vivat.si/paketi-akcije>

00386 25 38 21 00 | INFO@VIVAT.SI | WWW.VIVAT.SI

VČLANITE SE V KLUB LUMPI IN PRIHRANITE

**NOVE
UGODNOSTI**

**NOVO
BONITETNO
OBDOBJE
1. 2. do 31. 7. 2023**

Članice in člani pa tudi vsi, ki bi to radi postali, s 1. 2. 2023 vstopamo v novo polletno obdobje zbiranja ugodnosti. Klub je namenjen bodočim staršem in vsem, ki imate otroke stare od 0 do 6 let.

Članstvo v klubu je BREZPLAČNO in prinaša vse UGODNOSTI PIKA KARTICE ter dodatne UGODNOSTI KLUBA LUMPI.

**VSAK VAŠ EURO NAKUPA ŠTEJE.
ZBIRAJTE PIKE IN LUMPI TOČKE.**

Ob nakupu izdelkov otroškega sveta Kluba Lumpi poleg 1 PIKE pridobite ŠE 1 LUMPI TOČKO. Slednje pa prinašajo kupone zvestobe s popusti.

**BABIŠKA PODPORA IN STROKOVNI NASVETI
NA BREZPLAČNI TELEFONSKI ŠTEVILKI.**

POSEBNE UGODNOSTI SAMO ZA ČLANE.

**OB VČLANITVI PREJMETE KUPONE DOBRODOŠLICE IN
BROŠURICE S KORISTNIMI NASVETI STROKOVNJAKOV.**

Še niste včlanjeni v klub? Skenirajte QR kodo, naložite mobilno aplikacijo Moj M in kliknite ikono Klub Lumpi. Če kartice Pika še nimate, jo boste skozi ta postopek pridobili na enostaven način.

Več na lumpi.si

Mercator
moj najboljši sosed

Mercator d.o.o., Dunajska 107, 1000 Ljubljana